

Briselē, 2024. gada 30. aprīlī
(OR. en)

9220/24

Starpiestāžu lieta:
2022/0051(COD)

CODEC 1168
DRS 43
SUSTDEV 55
COMPET 470
PE 124

INFORMATĪVA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 – Eiropas Parlamenta pirmā lasījuma iznākums (Strasbūra, 2024. gada 22.–25. aprīlis)

I. IEVADS

Saskaņā ar LESD 294. pantu un Kopīgo deklarāciju par koplēmuma procedūras praktiskajiem aspektiem ¹ Padome, Eiropas Parlaments un Komisija vairākkārt ir neoficiāli sazinājušies, lai vienotos par šo dosjē pirmajā lasījumā.

¹ OV C 145, 30.6.2007., 5. lpp.

Šajā sakarā Juridiskās komitejas (JURI) priekšsēdētājs *Adrián VÁZQUEZ LÁZARA* (*Renew*, ES), *JURI* vārdā iesniedza kompromisa grozījumu (grozījumu Nr. 430) minētajā direktīvas priekšlikumā, par kuru referente *Lara WOLTERS* (S&D, NL) bija sagatavojusi ziņojuma projektu. Par šo grozījumu bija panākta vienošanās minētajā neoficiālajā saziņā. Citi grozījumi netika iesniegti.

II. BALSOJUMS

Plenārsēdes balsojumā 2024. gada 24. aprīlī tika pieņemts kompromisa grozījums (grozījums Nr. 430) minētajā direktīvas priekšlikumā. Komisijas priekšlikums, kas ir tādējādi grozīts, ir Parlamenta nostāja pirmajā lasījumā, kura ir ietverta šā dokumenta pielikumā izklāstītajā normatīvajā rezolūcijā ².

Parlamenta nostāja atbilst tam, par ko iestādes iepriekš bija vienojušās. Tāpēc Padomei vajadzētu spēt apstiprināt Parlamenta nostāju.

Pēc tam leģislatīvo aktu pieņemtu tādā redakcijā, kas atbilst Parlamenta nostājai.

² Parlamenta nostājas versija normatīvajā rezolūcijā ir iezīmēta, norādot ar grozījumiem izdarītās izmaiņas Komisijas priekšlikumā. Papildinājumi Komisijas tekstā ir izcelti *treknā slīprakstā*. Ar simbolu “■” ir norādīti svītrojumi.

P9_TA(2024)0329

Uzņēmumu pienācīga rūpība attiecībā uz ilgtspēju

Eiropas Parlamenta 2024. gada 24. aprīļa normatīvā rezolūcija par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 (COM(2022)0071 – C9-0050/2022 – 2022/0051(COD))

(Parastā likumdošanas procedūra: pirmais lasījums)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei (COM(2022)0071),
 - ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 2. punktu, 50. panta 1. punktu un 50. panta 2. punkta g) apakšpunktu un 114. pantu, saskaņā ar kuriem Komisija tam ir iesniegusi priekšlikumu (C9-0050/2022),
 - ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 3. punktu,
 - ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2022. gada 14. jūlija atzinumu¹,
 - ņemot vērā provizorisko vienošanos, ko atbildīgā komiteja apstiprināja saskaņā ar Reglamenta 74. panta 4. punktu, un Padomes pārstāvja 2024. gada 15. marta vēstulē pausto apņemšanos apstiprināt Parlamenta nostāju saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 4. punktu,
 - ņemot vērā Reglamenta 59. pantu,
 - ņemot vērā Ārlietu komitejas, Starptautiskās tirdzniecības komitejas, Ekonomikas un monetārās komitejas, Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas, Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas, Sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas, Attīstības komitejas, Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas un Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas atzinumus,
 - ņemot vērā Juridiskās komitejas ziņojumu (A9-0184/2023),
1. pieņem pirmajā lasījumā turpmāk izklāstīto nostāju²;
 2. prasa Komisijai priekšlikumu Parlamentam iesniegt vēlreiz, ja tā savu priekšlikumu aizstāj,

¹ OV C 443, 22.11.2022., 81. lpp.

² Ar šo nostāju aizstāj 2023. gada 1. jūnija pieņemtos grozījumus (Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0209).

būtiski groza vai ir paredzējusi to būtiski grozīt;

3. uzdod priekšsēdētājam Parlamenta nostāju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem.

Eiropas Parlamenta nostāja, pieņemta pirmajā lasījumā 2024. gada 24. aprīlī, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/... par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un Regulu (ES) 2023/2859

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 50. panta 1. punktu, 50. panta **2. punkta g) apakšpunktu** un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru²,

¹ OV C 443, 22.11.2022., 81. lpp.

² Eiropas Parlamenta 2024. gada 24. aprīļa nostāja.

tā kā:

- (1) ***Kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā***, Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“Harta”). Savienības starptautiskās darbības virzītājspēkam vajadzētu būt tām pamatvērtībām, kas ir iedvesmojušas Savienības izveidi, kā arī cilvēktiesību universālumam un nedalāmībai un Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Statūtu un starptautisko tiesību principu ievērošanai. Šāda rīcība ietver jaunattīstības valstu ilgtspējīgas ekonomiskās, sociālās un vidiskās attīstības veicināšanu.
- (2) ***Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. pantu*** augsts aizsardzības līmenis un vides kvalitātes uzlabošana, kā arī Eiropas pamatvērtību veicināšana ir viena no Savienības prioritātēm, kā noteikts Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā par Eiropas zaļo kursu. Šo mērķu sasniegšanai ir jāiesaista ne tikai valsts iestādes, bet arī privātie dalībnieki, jo īpaši uzņēmumi.

- (3) Savā 2020. gada 14. janvāra paziņojumā “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai” Komisija apņēma uzlabot Eiropas sociālo tirgus ekonomiku, lai panāktu taisnīgu pāreju uz ilgtspēju, ***nodrošinot, ka neviens netiek atstāts novārtā***. Šī direktīva būs arī ieguldījums Eiropas sociālo tiesību pīlārā, kas sekmē tiesības, kuras nodrošina taisnīgus darba apstākļus. Tā ir daļa no Savienības rīcībpolitikām un stratēģijām, kas attiecas uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanu visā pasaulē, arī globālās vērtības ķēdēs, kā minēts Komisijas 2022. gada 23. februāra paziņojumā par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visā pasaulē.
- (4) Uzņēmumu rīcība visās ekonomikas nozarēs ir panākumu atslēga Savienības ilgtspējas mērķu sasniegšanā, jo Savienības uzņēmumi, jo īpaši lielie, ir atkarīgi no globālajām vērtības ķēdēm. Uzņēmumu interesēs ir arī aizsargāt cilvēktiesības un vidi, jo īpaši, ņemot vērā patērētāju un ieguldītāju augošās rūpes par šiem jautājumiem. Savienības, kā arī valstu līmenī jau pastāv vairākas iniciatīvas to uzņēmumu atbalstam, kas veicina uz vērtībām orientētu transformāciju.

- (5) Spēkā esošie starptautiskie standarti par atbildīgu uzņēmējdarbības praksi nosaka, ka uzņēmumiem būtu jāaizsargā cilvēktiesības, un tajos ir izklāstīts, kā uzņēmumiem būtu jā rūpējas par vides aizsardzību visās savās darbībās un vērtības ķēdēs. ANO Vadošajos principos uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām (ANO Vadošie principi) ir atzīts uzņēmumu pienākums īstenot pienācīgu rūpību cilvēktiesību jomā, identificējot, novēršot un mazinot savu darbību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un atskaitoties par to, kā tie risina ar minēto ietekmi saistītos jautājumus. ANO vadošajos principos ir noteikts, ka uzņēmumiem būtu jāizvairās no cilvēktiesību pārkāpumiem un jānovērš tāda nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām, kuru tie ir radījuši vai veicinājuši vai kura ir saistīta ar uzņēmumu pašu darbībām, to meitasuzņēmumu darbībām un to tiešajām un netiešajām darbījuma attiecībām.

- (6) Jēdziens “pienācīga rūpība cilvēktiesību jomā” tika precizēts un pilnveidots Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Vadlīnijās daudznacionāliem uzņēmumiem, kurās pienācīga rūpība tika attiecināta arī uz vides un pārvaldības jautājumiem. ESAO Pienācīgas rūpības vadlīnijas atbildīgai uzņēmējdarbības praksei un vadlīnijas konkrētām nozarēm ir starptautiski atzīti satvari, kas nosaka praktiskus pienācīgas rūpības pasākumus, lai palīdzētu uzņēmumiem identificēt, novērst un mazināt faktisko un iespējamo ietekmi savās darbībās, *piegādes* ķēdēs un citās darbības attiecībās un atskaitīties par to, kā tie risina ar šo ietekmi saistītos jautājumus. Pienācīgas rūpības jēdziens ir arī iestrādāts ieteikumos, kas ietverti Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) Trīspusējā deklarācijā par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku.

- (7) *Visiem uzņēmumiem ir pienākums ievērot cilvēktiesības, kas ir universālas, nedalāmas, savstarpēji atkarīgas un savstarpēji saistītas.*
- (8) ANO ilgtspējīgas attīstības mērķos, ko 2015. gadā pieņēma visas ANO dalībvalstis, ietilpst mērķi veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Savienība ir izvirzījusi sev mērķi sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus. Privātais sektors sniedz savu ieguldījumu minēto mērķu sasniegšanā.
- (9) *Dabas vai cilvēku radītu apdraudējumu kaitīgā ietekme skar globālās vērtību ķēdes un jo īpaši kritisko izejvielu vērtību ķēdes. Tādu satricinājumu biežums un ietekme, kas ietver riskus kritiskām vērtības ķēdēm, nākotnē, visticamāk, palielināsies. Privātajam sektoram varētu būt svarīga loma noturīgas, iekļaujošas un ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes veicināšanā, vienlaikus izvairoties no nelīdzsvarotības radīšanas iekšējā tirgū. Tas uzsver, cik svarīgi ir stiprināt uzņēmumu noturību pret nelabvēlīgiem scenārijiem saistībā ar to vērtības ķēdēm, ņemot vērā ārējos faktorus, kā arī sociālos, vides un pārvaldības riskus.*

- (10) Starptautiskie nolīgumi saskaņā ar ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, kuras puses ir Savienība un dalībvalstis, piemēram, Parīzes nolīgums, *kas 2015. gada 12. decembrī pieņemts ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros (“Parīzes nolīgums”)*³, un nesenais Glāzgovas klimata pakts, nosaka precīzu rīcību klimata pārmaiņu jautājumu risināšanai un globālās sasilšanas noturēšanai 1,5 °C robežās. Papildus konkrētajām darbībām, kas tiek sagaidītas no visām parakstītājām pusēm, par kritiski svarīgu šo mērķu sasniegšanā tiek uzskatīta *arī* privātā sektora loma, jo īpaši tā ieguldījumu stratēģijas.

³ *OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.*

- (11) Ar Eiropas *Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119*⁴ Savienība arī juridiski apņēma līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un līdz 2030. gadam samazināt emisijas par vismaz 55 %. Lai izpildītu šīs abas apņemšanās, uzņēmumiem ir jāmaina ražošanas un iepirkumu veikšanas prakse. Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots Komisijas 2020. gada 17. septembra paziņojumam “Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā” (2030. gada klimata mērķrādītāja plāns) ir modelētas dažādas emisiju samazināšanas pakāpes, kas jāīsteno dažādām tautsaimniecības nozarēm, lai gan visām ir jāveic būtisks samazinājums visos scenārijos, lai Savienība sasniegtu savus klimata mērķus. Minētajā plānā arī uzsvērts, ka “korporatīvās pārvaldības noteikumu un prakses izmaiņas, arī ilgtspējīga finansējuma jomā, liks uzņēmumu īpašniekiem un vadītājiem rīcībā un stratēģijā prioritizēt ilgtspējas mērķus”. Komisijas paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ir noteikts, ka būtu jāizmanto visas Savienības darbības un rīcībpolitikas, lai palīdzētu Savienībai panākt sekmīgu un taisnīgu pāreju uz ilgtspējīgu nākotni.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

Tajā arī noteikts, ka ilgtspēja būtu vēl vairāk jāiestrādā korporatīvās pārvaldības regulējumā. *Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā (ES) 2022/591⁵ izklāstītais fundamentālais pamats Savienības rīcībai vides un klimata jomā paredz taisnīgi, līdztiesīgi un iekļaujoši paātrināt zaļo pārkārtošanos uz tādu aprites ekonomiku, kas ir klimatneitrāla, ilgtspējīga, netoksiska, resursu ziņā efektīva, balstās uz atjaunojamiem energoresursiem, noturīga un konkurētspējīga, un arī paredz aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides stāvokli, cita starpā apturot un pretējā virzienā vēršot biodaudzveidības izzušanas procesu.*

⁵ *Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/591 (2022. gada 6. aprīlis) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2030. gadam (OV L 114, 12.4.2022., 22. lpp.).*

- (12) Saskaņā ar Komisijas 2021. gada 24. februāra paziņojumu “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu”, kurā tā iepazīstina ar Savienības Klimatadaptācijas stratēģiju, jaunus lēmumus par ieguldījumiem un politiku vajadzētu pieņemt klimatiski informēti un atbilstoši nākotnes vajadzībām, un tas attiecas arī uz lielākiem uzņēmumiem, kuri pārvalda vērtības ķēdes. Šai direktīvai vajadzētu būt saskanīgai ar minēto stratēģiju. Tāpat būtu jānodrošina atbilstība Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2024/...⁶⁺, kurā ir noteiktas skaidras prasības banku pārvaldības noteikumiem, tostarp zināšanām par vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem valdes līmenī.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/..., ar ko attiecībā uz uzraudzības pilnvarām, sankcijām, trešo valstu filiālēm un vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem groza Direktīvu 2013/36/ES (Kapitāla prasību direktīva) (OV C [...], [...], [...]. lpp.).

⁺ OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā PE-CONS 79/23 (2021/0341(COD)) ietvertās direktīvas numuru un zemspītras piezīmē ievietot minētās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un OV atsauci.

- (13) Komisijas 2020. gada 11. marta paziņojumā “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” (Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku), Komisijas 2020. gada 20. marta paziņojumā “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam: Atgriezīsim savā dzīvē dabu” (Biodaudzveidības stratēģija), Komisijas 2020. gada 20. marta paziņojumā “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā (stratēģija “No lauka līdz galdam”)), Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā “Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija. Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem” (Ķīmisko vielu stratēģija), **Komisijas 2021. gada 12. maija paziņojumā “Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns”**, Komisijas 2021. gada 5. maija paziņojumā “2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: Veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai”, Komisijas pieejā “Rūpniecība 5.0”, Komisijas 2021. gada 4. marta paziņojumā “Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns” un Komisijas 2021. gada 18. februāra paziņojumā “Tirdzniecības politikas pārskatīšana — atvērtā, ilgtspējīga un pārliecinoša tirdzniecības politika” kā viens no elementiem ir iekļauta iniciatīva par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību.

Šajā direktīvā paredzētajām pienācīgas rūpības prasībām būtu jāveicina ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāna mērķu sasniegšana – netoksiskas vides radīšana un cilvēku, dzīvnieku un ekosistēmu veselības un labklājības aizsargāšana pret vidiskiem riskiem un nelabvēlīgu ietekmi.

- (14) Šī direktīva atbilst Komisijas kopīgajam paziņojumam par ES Rīcības plānam cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam. Minētajā rīcības plānā ir noteikts, ka prioritāte ir stiprināt Savienības iesaisti ar mērķi aktīvi veicināt ANO Vadošo principu un citu attiecīgu starptautisku vadlīniju, piemēram, ESAO Vadlīniju daudznacionāliem uzņēmumiem, globālo īstenošanu, tostarp pilnveidojot attiecīgos pienācīgas rūpības standartus.

- (15) Eiropas Parlaments 2021. gada 10. marta rezolūcijā ar ieteikumiem Komisijai par pienācīgu rūpību uzņēmumu darbībā un atbildību par to aicina Komisiju ierosināt Savienības līmeņa noteikumus ■ par *visaptverošiem* pienācīgas rūpības *pienākumiem* uzņēmumu darbībā, *paredzot sekas, tostarp civiltiesisko atbildību, tiem uzņēmumiem, kas rada vai kopīgi rada kaitējumu, jo nav īstenota pienācīga rūpība*. Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumos “Cilvēktiesības un pienācīgas kvalitātes nodarbinātība globālajās piegādes ķēdēs” Komisija tika aicināta iesniegt priekšlikumu Savienības tiesiskajam regulējumam par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, tostarp par pienācīgas starpnozaru pārbaudes pienākumiem korporatīvajā jomā globālajās piegādes ķēdēs. Eiropas Parlaments 2020. gada 2. decembra patstāvīgajā ziņojumā par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību arī aicina precizēt direktoru pienākumus. Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Komisija 2021. gada 21. decembra kopīgajā deklarācijā par ES likumdošanas prioritātēm 2022. gadam apņēmas izveidot ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā, un uzlabot ilgtspējīgas korporatīvās pārvaldības tiesisko regulējumu.

- (16) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka uzņēmumi, kuri darbojas iekšējā tirgū, veicina ilgtspējīgu attīstību un ekonomikas un sabiedrības pārkārtošanos uz ilgtspēju, identificējot ***un vajadzības gadījumā prioritizējot***, novēršot un mazinot, izbeidzot, līdz minimumam samazinot ***un remediējot*** iespējamo vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi saistībā ar uzņēmumu pašu darbībām, ***to*** meitasuzņēmumu ***darbībām*** un darījuma partneru darbībām ***uzņēmumu darbību*** ķēdēs ***un nodrošinot, ka tiem, kurus skar šā pienākuma nepildīšana, ir iespēja vērsties tiesā un izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Šī direktīva neskar dalībvalstu pienākumu ievērot un aizsargāt cilvēktiesības un vidi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.***

- (17) *Šī direktīva neskar citos Savienības tiesību aktos paredzētos pienākumus cilvēktiesību, nodarbinātības un sociālo tiesību, kā arī vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā. Ja šīs direktīvas noteikumi ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikumiem normu kolīzijas robežās vajadzētu būt noteicošajiem, un tie būtu jāpiemēro attiecībā uz minētajiem konkrētajiem pienākumiem. Šo pienākumu piemēri Savienības tiesību aktos cita starpā ir pienākumi, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/821⁷, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2023/1542⁸ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2023/1115⁹.*

⁷ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).*

⁸ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1542 (2023. gada 12. jūlijs) par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK un Regulu (ES) 2019/1020 un atceļ Direktīvu 2006/66/EK (OV L 191, 28.7.2023., 1. lpp.).*

⁹ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1115 (2023. gada 31. maijs), ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmpreces un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (OV L 150, 9.6.2023., 206. lpp.).*

- (18) *Šo direktīvu nepiemēro pensiju iestādēm, kas pārvalda sociālā nodrošinājuma sistēmas atbilstīgi Savienības tiesību aktiem. Ja dalībvalsts ir izvēlējusies pilnībā vai daļēji nepiemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/2341¹⁰ arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijai saskaņā ar minētās direktīvas 5. pantu, šo direktīvu minētajām arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijām nepiemēro.*

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2341 (2016. gada 14. decembris) par arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (AKUI) darbību un uzraudzību (OV L 354, 23.12.2016., 37. lpp.).

- (19) Uzņēmumiem būtu jāīsteno attiecīgi pasākumi, lai izveidotu un veiktu pienācīgas rūpības pasākumus attiecībā uz minēto uzņēmumu pašu darbībām, *to meitasuzņēmumu darbībām*, kā arī tiešajiem un netiešajiem darījuma *partneriem* visā to *darbību ķēdē* saskaņā ar šo direktīvu. Šai direktīvai nevajadzētu uzlikt pienākumu uzņēmumiem jebkuros apstākļos garantēt, ka nekad neiestāsies nelabvēlīga ietekme vai ka tā tiks apturēta. Piemēram, attiecībā uz darījuma *partneriem*, kur nelabvēlīgo ietekmi rada valsts iejaukšanās, uzņēmums var nebūt spējīgs nodrošināt šādus rezultātus. Tāpēc šajā direktīvā galvenajiem pienākumiem vajadzētu būt “rūpības pienākumiem”. Uzņēmumam būtu jāīsteno attiecīgie pasākumi, ar kuriem *iespējams sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, efektīvi novēršot nelabvēlīgu ietekmi tādā veidā, kas ir samērīgs ar* nelabvēlīgās ietekmes *smaguma pakāpi un iespējamību. Būtu jāņem vērā* konkrētā gadījuma apstākļi, *nelabvēlīgās ietekmes un attiecīgo riska faktoru, tostarp nelabvēlīgās ietekmes novēršanā un samazināšanā līdz minimumam, veids un apjoms* uzņēmuma *saimnieciskās darbības un tā darbību* ķēdes, nozares vai ģeogrāfiskā apgabala, kurā darbojas tā *darījuma* partneri, specifika, uzņēmuma spējas ietekmēt tā tiešos un netiešos darījuma *partnerus*, kā arī tas, vai uzņēmums varētu palielināt savu ietekmi.

- (20) Šajā direktīvā noteiktajam pienācīgas rūpības procesam būtu jāaptver seši soļi, kas noteikti Pienācīgas rūpības vadlīnijās atbildīgai uzņēmējdarbības praksei, kuras ietver pienācīgas rūpības pasākumus, kas uzņēmumiem jāveic, lai identificētu un novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. Minētais process ietver šādus soļus: 1) pienācīgas rūpības integrēšana politikā un vadības sistēmās; 2) nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi identificēšana un izvērtēšana; 3) faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz cilvēktiesībām un vidi novēršana, izbeigšana vai samazināšana līdz minimumam; 4) pasākumu efektivitātes *uzraudzība un* izvērtēšana; 5) informēšana; 6) remediācijas nodrošināšana.

- (21) *Lai pienācīgu rūpību padarītu efektīvāku un samazinātu slogu uzņēmumiem, tiem vajadzētu būt tiesīgiem apmainīties ar resursiem un informāciju savās attiecīgajās uzņēmumu grupās un ar citām juridiskām personām. Mātesuzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, būtu jāļauj izpildīt dažus pienācīgas rūpības pienākumus arī to meitasuzņēmumu vārdā, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, ja tādējādi tiek nodrošināta efektīva atbilstība. Tam nebūtu jāskar meitasuzņēmumi, uz kuriem attiecas uzraudzības iestādes pilnvaru īstenošana un to civiltiesiskā atbildība saskaņā ar šo direktīvu. Ja mātesuzņēmums meitasuzņēmuma vārdā izpilda klimata pārmaiņu apkarošanas pienākumus, meitasuzņēmumam būtu jāpilda minētie pienākumi saskaņā ar mātesuzņēmuma klimata pārmaiņu mazināšanas plānu, kas ir attiecīgi pielāgots tā uzņēmējdarbības modelim un stratēģijai. Ja uz meitasuzņēmumu šīs direktīvas darbības joma neattiecas, jo meitasuzņēmumam nav pienākuma īstenot pienācīgu rūpību, mātesuzņēmumam būtu jāsedz meitasuzņēmuma darbības kā daļa no saviem pienācīgas rūpības pienākumiem. Ja uz meitasuzņēmumiem attiecas šīs direktīvas darbības joma, bet uz mātesuzņēmumu ne, tiem tomēr būtu jāļauj apmainīties ar resursiem un informāciju uzņēmumu grupā. Tomēr meitasuzņēmumiem vajadzētu būt atbildīgiem par šajā direktīvā paredzēto pienācīgas rūpības pienākumu izpildi.*

- (22) *Dažu pienācīgas rūpības pienākumu izpildei grupas līmenī nebūtu jāskar šajā direktīvā paredzētā meitasuzņēmumu civiltiesiskā atbildība attiecībā uz cietušajiem, kuriem nodarīts kaitējums. Ja civiltiesiskās atbildības nosacījumi ir izpildīti, meitasuzņēmumu varētu saukt pie atbildības par nodarīto kaitējumu neatkarīgi no tā, vai pienācīgas rūpības pienākumus ir izpildījis meitasuzņēmums vai mātesuzņēmums meitasuzņēmuma vārdā.*

- (23) *Darījuma partnerim nevajadzētu būt pienākumam uzņēmumam, kas ievēro no šīs direktīvas izrietošos pienākumus, izpaust informāciju, kas ir komercnoslēpums, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2016/943¹¹, neskarot tiešo un netiešo darījuma partneru identitātes izpaušanu, vai tādu būtisku informāciju, kas vajadzīga, lai identificētu faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi, ja tas ir vajadzīgs un pienācīgi pamatots uzņēmuma pienācīgas rūpības pienākumu izpildei. Tam nebūtu jāskar darījuma partneru iespēja aizsargāt savus komercnoslēpumus, izmantojot mehānismus, kas izveidoti ar Direktīvu (ES) 2016/943. Darījuma partneriem nevajadzētu būt nekādam pienākumam izpaust klasificētu informāciju vai citu informāciju, kuras izpaušana varētu apdraudēt būtiskas valsts drošības intereses.*

¹¹ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātniskās un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).*

- (24) Nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām un vidi *varētu rasties* uzņēmumu pašu darbībās, *to* meitasuzņēmumu *darbībās un to darījuma partneru darbībās* uzņēmumu *darbību* ķēdēs, jo īpaši izejvielu ieguves un ražošanas līmenī **■**. Lai pienācīgai rūpībai būtu jēgpilna ietekme, tai būtu jāaptver tā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi, kas rodas *lielākajā daļā* no produkta ražošanas, *izplatīšanas, transportēšanas un uzglabāšanas* **■** vai pakalpojumu sniegšanas dzīves cikla, *uzņēmumu* pašu darbību, *to* meitasuzņēmumu *darbību un to darījuma partneru* darbību līmenī *to darbību* ķēdēs.

■

- (25) *Darbību ķēdei būtu jāaptver uzņēmuma augšupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar uzņēmuma preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, tostarp izejvielu, produktu vai produktu daļu projektēšanu, ieguvi, sagādi, ražošanu, transportēšanu, uzglabāšanu un piegādi, un uzņēmuma lejupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar produkta izplatīšanu, transportēšanu, un uzglabāšanu, ja darījuma partneri veic minētās darbības uzņēmuma labā vai uzņēmuma vārdā. Šai direktīvai nebūtu jāattiecas uz produktu iznīcināšanu. Turklāt darbību ķēdei saskaņā ar šo direktīvu nebūtu jāietver tāda produkta izplatīšana, transportēšana, glabāšana un iznīcināšana, uz kuru attiecas dalībvalsts eksporta kontrole, proti, vai nu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/821¹² paredzētā eksporta kontrole, vai ieroču, munīcijas vai militārā aprīkojuma eksporta kontrole, ko veic valsts eksporta kontroles ietvaros, pēc tam, kad ir atļauts ražojuma eksports.*

¹² *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp.).*

Šo direktīvu papildina citi tiesību akti, ar kuriem arī tiek risināts nelabvēlīgas ietekmes jautājums cilvēktiesību vai vides aizsardzības jomā. Konkrētāk, ar Regulu (ES) 2021/821 ir izveidots režīms divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei, cita starpā aptverot programmatūru un tehnoloģijas, ko var izmantot kibernetizācijas nolūkos. Šis režīms paredz, ka dalībvalstīm jo īpaši būtu jāapsver risks, ka šādas preces varētu izmantot saistībā ar iekšējām represijām vai nopietnu cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumu izdarīšanu. Turklāt Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/125¹³ attiecīgi aizliedz vai reglamentē tādu preču eksportu kā ķīmiskas vielas, ko izmanto vai varētu izmantot nāvessoda izpildei vai spīdzināšanai vai citādas nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas nolūkā. Turklāt vairāku citu likumdošanas iniciatīvu mērķis ir visā produktu aprites ciklā mazināt to ietekmi uz vidi, tostarp, nosakot ekodizaina prasības, kuru pamatā ir produktu ilgtspējas un aprītīguma aspekti.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/125 (2019. gada 16. janvāris) par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp.).

Atbilstībai šai direktīvai būtu jāveicina atbilstība šo citu tiesību aktu noteikumiem un mērķiem, kā arī atbilstība ar tiem ieviesto piemērojamo atļauju noteikumiem.

Eksportētājiem, nodrošinot atbilstību šiem citiem tiesību aktiem, būtu jāņem vērā saskaņā ar šo direktīvu veiktas pienācīgas pārbaudes konstatējumu rezultāti. Termins “darbību ķēde”, kā definēts šajā direktīvā, neskar terminus “vērtības ķēde” vai “piegādes ķēde”, kā definēts citos Savienības tiesību aktos vai to nozīmē.

I

- (26) *Termina “darbību ķēde” definīcijā nebūtu jāiekļauj uzņēmuma lejupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar uzņēmuma pakalpojumiem. Attiecībā uz regulētiem finanšu uzņēmumiem termina “darbību ķēde” definīcijā nebūtu jāiekļauj lejupējie darījuma partneri, kas saņem to pakalpojumus un produktus. Tāpēc attiecībā uz regulētiem finanšu uzņēmumiem šai direktīvai būtu jāaptver tikai to darbību ķēžu augšupējā, bet ne lejupējā daļa.*

- (27) *Atbilstīgi šai direktīvai uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem, būtu jāpiemēro pienācīgas rūpības prasības, ja tie atbilst konkrētiem nosacījumiem, tostarp par apgrozījumu un konkrētos gadījumos – darbinieku skaita sliekšni. Šie nosacījumi ir attiecināmi uz vienu finanšu gadu, tomēr šī direktīva būtu jāpiemēro tikai tad, ja uzņēmums tos ir izpildījis katrā no pēdējiem diviem finanšu gadiem pēc kārtas, un tā vairs nebūtu jāpiemēro, ja tie vairs netiek izpildīti katrā no pēdējiem diviem attiecīgajiem finanšu gadiem. Tas attiecas arī uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un kam katrā no pēdējiem diviem finanšu gadiem būtu jāatbilst attiecīgajam Savienības apgrozījuma kritērijam. Skaidrības labad un ņemot vērā šīs direktīvas pakāpenisko piemērošanu, gan Savienības, gan trešo valstu uzņēmumiem ir jāizpilda darbības jomas kritēriji divus finanšu gadus pēc kārtas pirms attiecīgajiem piemērošanas sākuma datumiem, kas noteikti saskaņā ar šīs direktīvas transponēšanas noteikumiem.*

Attiecībā uz darbinieku skaita sliksni pagaidu darba aģentūru darba ņēmēji un darba ņēmēji, kas norīkoti saskaņā ar **Eiropas Parlamenta un Padomes** Direktīvas 96/71/EK¹⁴ 1. panta 3. punkta c) apakšpunktu, būtu jāiekļauj darbinieku skaita aprēķinā lietotāja uzņēmumā. Darbā norīkoti darba ņēmēji saskaņā ar Direktīvas 96/71/EK 1. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktu, būtu jāiekļauj tikai norīkojošā uzņēmuma darbinieku skaita aprēķinā. *Aprēķinot darbinieku skaitu, būtu jāiekļauj arī citi nestandarta nodarbinātībā iesaistītie darba ņēmēji, ciktāl tie atbilst Eiropas Savienības Tiesas (EST) noteiktajiem darba ņēmēja statusa noteikšanas kritērijiem. Sezonas darbinieki būtu jāiekļauj darbinieku skaita aprēķinā proporcionāli to mēnešu skaitam, kuros viņi ir nodarbināti.*

¹⁴ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/71/EK (1996. gada 16. decembris) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV L 18, 21.1.1997., 1. lpp.).*

Šajā direktīvā noteiktajā sliekšņu aprēķinā būtu jāiekļauj darbinieku skaits un apgrozījums sabiedrības filiālēs, kas ir uzņēmējdarbības vietas, kuras nav galvenais birojs un ir no tā juridiski atkarīgas, un tāpēc tiek uzskatītas par sabiedrības daļu saskaņā ar Savienības un valsts tiesību aktiem. Tam būtu jāattiecas arī uz uzņēmumu grupām gadījumā, ja sliekšņi tiek aprēķināti konsolidēti. Ja nav noteikts citādi, sliekšņi, kas jāsasniedz, lai uz uzņēmumu attiektos šī direktīva, būtu jāsaprot kā sliekšņi, kas aprēķināti individuāli.

- (28) *Uzņēmumiem, kas iedibināti Savienībā un kam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 1000 darbinieku un neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 450 000 000 EUR, būtu jāprasa ievērot šajā direktīvā paredzēto pienācīgas rūpības pienākumu. Šajā direktīvā paredzētie pienācīgas rūpības pienākumi būtu jāizpilda arī uzņēmumiem, kas Savienībā ir noslēguši franšīzes vai licences līgumus par autoratlīdzību ar neatkarīgiem trešo personu uzņēmumiem, ja šie līgumi nodrošina kopēju identitāti, kopēju uzņēmējdarbības koncepciju un uzņēmējdarbības metožu vienveidīgu piemērošanu un ja šīs autoratlīdzības pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, pārsniedz 22 500 000 EUR, un ar noteikumu, ka uzņēmuma neto apgrozījums pasaulē pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, pārsniedza 80 000 000 EUR. Tas pats attiecas uz uzņēmumu grupu galvenajiem mātesuzņēmumiem, kas kopā atbilst šiem nosacījumiem. ■ Attiecībā uz šiem galvenajiem mātesuzņēmumiem, šajā direktīvā noteiktie pienākumi būtu jāpilda galvenajam mātesuzņēmumam vai, ja tā galvenā darbība ir akciju turēšana operacionālos meitasuzņēmumos un tas neiesaistās tādu vadības, darbības vai finanšu lēmumu pieņemšanā, kas skar grupu vai vienu vai vairākus tās meitasuzņēmumus, galvenā mātesuzņēmuma vietā tie būtu jāpilda vienam operacionālam meitasuzņēmumam, kas ir iedibināts Savienībā, saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem.*

- (29) Lai pilnībā sasniegtu šīs direktīvas mērķus attiecībā uz **nelabvēlīgu** ietekmi uz cilvēktiesībām un **■** uz vidi saistībā ar uzņēmumu darbībām, **to** meitasuzņēmumu un darījuma partneru **darbībām uzņēmumu darbību ķēdēs**, direktīvas darbības jomā būtu jāiekļauj arī trešo valstu uzņēmumi, kas veic nozīmīgu darbību Savienībā. Konkrētāk, direktīva būtu jāattiecina uz trešo valstu uzņēmumiem, kuri finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasnieguši neto apgrozījumu, kas pārsniedz 450 000 000 EUR. *Šajā direktīvā paredzētie pienācīgas rūpības pienākumi būtu jāizpilda arī uzņēmumiem, kas Savienībā ir noslēguši franšīzes vai licences līgumus par autoratlīdzību ar neatkarīgiem trešo personu uzņēmumiem, ja šie līgumi nodrošina kopēju identitāti, kopēju uzņēmējdarbības koncepciju un uzņēmējdarbības metožu vienveidīgu piemērošanu un ja šīs autoratlīdzības finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada pārsniedz 22 500 000 EUR, un ar noteikumu, ka uzņēmuma neto apgrozījums Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada pārsniedza 80 000 000 EUR. Tas pats attiecas uz uzņēmumu grupu galvenajiem mātesuzņēmumiem, kas kopā atbilst šiem nosacījumiem. ■ Attiecībā uz šiem galvenajiem mātesuzņēmumiem, šajā direktīvā noteiktie pienākumi būtu jāpilda galvenajam mātesuzņēmumam vai, ja tā galvenā darbība ir akciju turēšana operacionālos meitasuzņēmumos un tas neiesaistās tādu vadības, darbības vai finanšu lēmumu pieņemšanā, kas skar grupu vai vienu vai vairākus tās meitasuzņēmumus, galvenā mātesuzņēmuma vietā tie būtu jāpilda vienam operacionālam meitasuzņēmumam, kas ir iedibināts Savienībā, saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem.*

- (30) Piemērošanas jomas noteikšanai attiecībā uz **trešo valstu** uzņēmumiem būtu jāizvēlas aprakstītais apgrozījuma kritērijs, jo tas rada teritoriālu saikni starp trešo valstu uzņēmumiem un Savienības teritoriju. Apgrozījums ir aizstājējvērtība ietekmei, kāda šo uzņēmumu darbībām varētu būt uz iekšējo tirgu. Saskaņā ar starptautiskajām tiesībām šāda ietekme attaisno Savienības tiesību aktu piemērošanu trešo valstu uzņēmumiem. Lai nodrošinātu, ka tiek noteikts attiecīgo uzņēmumu attiecīgais apgrozījums, būtu jāizmanto neto apgrozījuma aprēķina metodes **trešo valstu** uzņēmumiem, kā noteikts **Eiropas Parlamenta un Padomes** Direktīvā 2013/34/ES¹⁵. Lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu izpildi, darbinieku skaita sliekšnis savukārt nebūtu jāpiemēro, lai noteiktu, uz kuriem trešo valstu uzņēmumiem attiecas šī direktīva, jo jēdziens “darbinieki”, kas paturēts šīs direktīvas nolūkos, ir balstīts uz Savienības tiesību aktiem un nebūtu viegli transponējams ārpus Savienības. Tā kā nav skaidras un konsekventas metodikas, arī grāmatvedības sistēmās, kā noteikt trešo valstu uzņēmumu darbinieku skaitu, šāds darbinieku skaita sliekšnis radītu juridisko nenoteiktību un uzraudzības iestādēm būtu grūti to piemērot.

¹⁵ **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/34/ES (2013. gada 26. jūnijs) par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV L 182, 29.6.2013., 19. lpp.).**

Apgrozījuma definīcijai būtu jābalstās uz Direktīvu 2013/34/ES, kurā jau ir noteiktas metodes neto apgrozījuma aprēķināšanai trešās valsts uzņēmumiem, jo apgrozījuma un ieņēmumu definīcijas ir līdzīgas starptautiskajās grāmatvedības sistēmās. Lai nodrošinātu, ka uzraudzības iestāde zina, kuri trešo valstu uzņēmumi Savienībā sasniedz tādu apgrozījumu, kāds nepieciešams, lai uz tiem attiektos šīs direktīvas piemērošanas joma, šajā direktīvā būtu jāpieprasa, lai **trešās valsts uzņēmuma pilnvarots pārstāvis vai pats uzņēmums informē** uzraudzības iestādi tajā dalībvalstī, kurā ir trešās valsts uzņēmuma pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts, un, ja tās atšķiras, uzraudzības iestādi dalībvalstī, kurā uzņēmums sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ■ , par to, ka uzņēmums ir uzņēmums, uz kuru attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma. **Ja tas ir nepieciešams, lai noteiktu, kurā dalībvalstī trešās valsts uzņēmums ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā, dalībvalstij vajadzētu būt tiesībām pieprasīt Komisijai informēt dalībvalsti par trešās valsts uzņēmuma neto apgrozījumu Savienībā. Komisijai būtu jāizveido sistēma, lai nodrošinātu šādu informācijas apmaiņu.**

(31) *Ir svarīgi izveidot Savienības tiesisko regulējumu atbildīgai un ilgtspējīgai pieejai globālajām vērtības ķēdēm, ņemot vērā to, cik svarīgi ir uzņēmumi kā balsts ilgtspējīgas sabiedrības un ekonomikas veidošanā. Saistošu tiesību aktu parādīšanās vairākās dalībvalstīs ir radījusi vajadzību pēc vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem uzņēmumiem, lai izvairītos no sadrumstalotības un nodrošinātu juridisko noteiktību uzņēmumiem, kas darbojas iekšējā tirgū. Tomēr šai direktīvai nebūtu jāliedz dalībvalstīm ieviest stingrākus valsts noteikumus, kas atšķiras no tiem, kuri paredzēti citos pantos, nevis 8. panta 1. un 2. punktā, 10. panta 1. punktā un 11. panta 1. punktā, tostarp gadījumos, kad šādi noteikumi var netieši paaugstināt aizsardzības līmeni, kas paredzēts 8. panta 1. un 2. punktā, 10. panta 1. punktā un 11. panta 1. punktā, piemēram, noteikumus par darbības jomu, definīcijām, attiecīgiem pasākumiem faktiskas nelabvēlīgās ietekmes remediācijai, par jēgpilnu sadarbību ar ieinteresētajām personām un par civiltiesisko atbildību; vai ieviest valsts tiesību aktu noteikumus, kas ir konkrētāki attiecībā uz to mērķi vai aptvertu jomu, piemēram, valsts tiesību aktu noteikumus, kas reglamentē konkrētu nelabvēlīgu ietekmi vai konkrētas darbības nozares, lai panāktu atšķirīgu cilvēktiesību, nodarbinātības un sociālo tiesību, vides vai klimata aizsardzības līmeni.*

- (32) *Šīs direktīvas mērķis ir visaptveroši aptvert cilvēktiesības, tostarp visus piecus pamatprincipus un tiesības darbā, kā definēts 1998. gada SDO Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā.* Lai panāktu jēgpilnu ieguldījumu pārejā uz ilgtspēju, pienācīga rūpība atbilstīgi šai direktīvai būtu jāīsteno attiecībā uz tādu nelabvēlīgu *ietekmi* uz personām cilvēktiesību jomā, ko rada kādas no šīs direktīvas *pielikuma I daļas 1. iedaļā* uzskaitītajos starptautiskajos *instrumentos* paredzēto tiesību aizskaršana. Termins “aizskaršana” būtu jāinterpretē saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām. Lai nodrošinātu, ka ir aptvertas visas cilvēktiesības, arī *šīs direktīvas pielikuma I daļas 1. iedaļā* konkrēti neuzskaitīto *cilvēktiesību aizskaršanai, ko var veikt uzņēmums vai juridiska persona un* kas tieši vājina *šīs direktīvas pielikuma I daļas 2. iedaļā* uzskaitītajos *cilvēktiesību instrumentos* aizsargātās likumiskās intereses, vajadzētu būt daļai no nelabvēlīgas *ietekmes* uz cilvēktiesībām, uz kuru attiecas šī direktīva, ar noteikumu, ka attiecīgais uzņēmums būtu varējis pamatoti *paredzēt šādu cilvēktiesību aizskārumu, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma attiecīgos apstākļus, tostarp uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un tā darbību ķēdi, ekonomikas nozari un ģeogrāfisko un darbības kontekstu.*

Pienācīga rūpība būtu jāattiecina arī uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas rodas, pārkāpjot kādu no aizliegumiem un pienākumiem, *kuri uzskaitīti šīs direktīvas pielikuma II daļā, kā arī uz nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas, pārkāpjot kādu no šīs direktīvas pielikuma I daļas 15. un 16. punktā uzskaitītajiem aizliegumiem, ņemot vērā valsts tiesību aktus, kas saistīti ar pielikumā uzskaitīto instrumentu noteikumiem. Šie aizliegumi un pienākumi būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un Savienības vispārējiem vides tiesību principiem, kā noteikts LESD 191. pantā. Šie aizliegumi ietver aizliegumu izraisīt jebkādu izmērāmu vides degradāciju, piemēram, augsnes kaitīgas izmaiņas, ūdens vai gaisa piesārņojumu, kaitīgas emisijas, pārmērīgu ūdens patēriņu, zemes degradāciju vai jebkādu citu ietekmi uz dabas resursiem, piemēram, atmežošanu, kas būtiski pasliktina pārtikas saglabāšanas un ražošanas dabisko bāzi vai liedz personai piekļuvi drošam un tīram dzeramajam ūdenim, vai kas personai apgrūtina piekļuvi sanitārajām iekārtām vai iznīcina tās, vai kas kaitē personas veselībai, drošībai, normālai zemes vai likumīgi iegūta īpašuma izmantošanai, vai kas būtiski nelabvēlīgi ietekmē ekosistēmu pakalpojumus, ar kuru starpniecību ekosistēma tieši vai netieši veicina cilvēku labklājību.*

Lai novērtētu, vai kaitējums ekosistēmu pakalpojumiem ir būtisks, attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā šādi elementi: ietekmētās vides pamatapstākļi, tas, vai kaitējums ir ilgtermiņa, vidēja termiņa vai īstermiņa, tas, cik lielā mērā kaitējums ir izplatījies, un kaitējuma atgriezeniskums. Tādēļ šajā direktīvā noteiktajām pienācīgas rūpības prasībām būtu jāpalīdz saglabāt un atjaunot biodaudzveidību un uzlabot vides, jo īpaši gaisa, ūdens un augsnes, stāvokli, tostarp nodrošināt cilvēktiesību labāku aizsardzību. Komisija būtu jāpilnvaro pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu šīs direktīvas pielikumu 3. panta 2. punktā paredzētajos nolūkos, tostarp – pēc ratifikācijas visās dalībvalstīs – pievienojot atsauci uz SDO 1981. gada Darba drošības un arodveselības konvencija Konvenciju (Nr. 155) un SDO 2006. gada Darba drošības un arodveselības konvencijas veicinošo satvaru (Nr. 187), kas veido daļu no SDO pamatinstrumentiem.

- (33) *Atkarībā no apstākļiem uzņēmumiem var nākties apsvērt papildu standartus. Piemēram, ņemot vērā īpašus kontekstus vai intersekcionālus faktorus, tostarp dzimumu, vecumu, rasi, etnisko izcelsmi, šķiru, kastu, izglītību, migrācijas statusu, invaliditāti, kā arī sociālo un ekonomisko statusu kā dzimumsensitīvu un no kultūras īpatnībām atkarīgu pieeju pienācīgai rūpībai, uzņēmumiem būtu jāpievērš īpaša uzmanība jebkādi īpašai nelabvēlīgai ietekmei uz personām, kuras var būt pakļautas paaugstinātam riskam marginalizācijas, neaizsargātības vai citu apstākļu dēļ – individuāli vai kā noteiktu grupu vai kopienu, tostarp pirmiedzīvotāju tautu, locekļi, kas aizsargāti saskaņā ar ANO Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām, tostarp saistībā ar brīvu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu (FPIC). Šajā procesā uzņēmumiem attiecīgā gadījumā var būt jāņem vērā starptautiskie instrumenti, piemēram, Starptautiskā konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu, Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu, Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām.*

- (34) *Uzņēmumiem arī vajadzētu būt atbildīgiem par savas ietekmes izmantošanu, lai veicinātu pienācīgu dzīves līmeni darbību ķēdēs. To saprot arī kā iztikas minimumu darbiniekiem un iztikas līdzekļus pašnodarbinātām personām un mazajiem lauksaimniekiem, ko viņi nopelna savu ar darbu un ražošanu.*
- (35) *Šajā direktīvā pieeju “Viena veselība” saprot kā pieeju, ko atzīst Pasaules Veselības organizācija, proti, kā integrētu un vienojošu pieeju, kuras mērķis ir ilgtspējīgi līdzsvarot un optimizēt cilvēku, dzīvnieku un ekosistēmu veselību. Ar pieeju “Viena veselība” tiek atzīta cilvēku, mājdzīvnieku un savvaļas dzīvnieku, augu un plašākas vides, tostarp ekosistēmu, veselības savstarpējā ciešā saikne un savstarpējā atkarība. Tāpēc ir lietderīgi paredzēt, ka pienācīgai rūpībai vides jomā būtu jāietver tādas vides degradācijas novēršana, kas izraisa nelabvēlīgu ietekmi uz veselību, piemēram, epidēmijas, un būtu jāievēro tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi.*

- (36) *Nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi var saistīt vai pamatot ar tādiem faktoriem kā korupcija un kukuļošana. Tāpēc uzņēmumiem var būt nepieciešams ņemt vērā šos faktorus, īstenojot pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides jomā tā, ka tiek ievērota ANO Pretkorupcijas konvencija.*
- (37) *Izvērtējot nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām, uzņēmumu rīcībā ir vadlīnijas, kas parāda, kā to darbības var ietekmēt cilvēktiesības un kāda uzņēmuma rīcība ir aizliegta saskaņā ar starptautiski atzītām cilvēktiesībām. Šādas vadlīnijas ir iekļautas, piemēram, ANO Vadošo principu ziņošanas sistēmā un interpretācijas rokasgrāmatā par uzņēmumu atbildību ievērot cilvēktiesības.* ■
-

- (38) Lai īstenotu attiecīgu pienācīgu rūpību cilvēktiesību **un** vides jomā attiecībā uz savām darbībām, *savu* meitasuzņēmumu **darbībām** un savu **darījuma partneru darbībām uzņēmumu darbību** ķēdēs, uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, pienācīga rūpība būtu jāintegrē *savā* politikā **un riska pārvaldības sistēmās**, tiem būtu jāidentificē **un jānovērtē, vajadzības gadījumā jāprioritizē**, jānovērš un jāmazina, kā arī jāizbeidz faktiskā un iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi un līdz minimumam jāsamazina tās apjoms, **jānodrošina faktiskas nelabvēlīgas ietekmes remediācija, jāsteno jēgpilna sadarbība ar ieinteresētajām personām**, jāizveido un jāuztur **paziņošanas mehānisms un** sūdzību procedūra, jāuzrauga veikto pasākumu efektivitāte saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajām prasībām un publiski jāinformē par savu pienācīgo rūpību. Lai nodrošinātu uzņēmumiem skaidrību, šajā direktīvā būtu skaidri jānošķir jo īpaši pasākumi, ar ko novērš un mazina iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, un pasākumi, ar ko izbeidz vai, ja tas nav iespējams, līdz minimumam samazina faktiskās nelabvēlīgās ietekmes **apjomu**.

- (39) Lai nodrošinātu, ka pienācīga rūpība ietilpst uzņēmumu **politikā un riska pārvaldības sistēmās**, atbilstīgi attiecīgajam starptautiskajam regulējumam uzņēmumiem būtu jāiekļauj pienācīga rūpība **savā attiecīgajā uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās, un visos attiecīgajos darbības līmeņos** un jāievieš pienācīgas rūpības politika. Pienācīgas rūpības politika **būtu jāizstrādā, iepriekš apspriežoties ar uzņēmuma darbiniekiem un viņu pārstāvjiem un tajā būtu** jāietver apraksts par uzņēmuma pieeju attiecībā uz pienācīgu rūpību, tostarp ilgtermiņā, rīcības kodekss, kurā izklāstīti noteikumi un principi, kas jāievēro **visā uzņēmumā un tā meitasuzņēmumos, un – attiecīgā gadījumā –** uzņēmuma **tiešajiem vai netiešajiem darījuma partneriem, un** apraksts par procesiem, kas ieviesti, lai **pienācīgu rūpību integrētu attiecīgajā politikā un lai** īstenotu pienācīgu rūpību, tostarp par pasākumiem, kas veikti, lai pārbaudītu atbilstību rīcības kodeksam un to piemērotu arī **darījuma partneriem. Pienācīgas rūpības politikai būtu jānodrošina uz risku balstīta pienācīga pārbaude.** Rīcības kodekss būtu jāpiemēro visās attiecīgajās korporatīvajās funkcijās un darbībās, tostarp iepirkumu, **nodarbinātības un iegādes** lēmumos. **Šajā direktīvā ar darbiniekiem būtu jāsaprot arī darba ņēmēji pagaidu darba aģentūrās un citi darba ņēmēji nestandarta nodarbinātības veidos, ar noteikumu, ka viņi atbilst kritērijiem, ko EST izvirzījusi darba ņēmēja statusa noteikšanai.**

- (40) Lai izpildītu pienācīgas rūpības pienākumus, uzņēmumiem jāveic attiecīgi pasākumi attiecībā uz nelabvēlīgās ietekmes identificēšanu, novēršanu, izbeigšanu, **samazināšanu līdz minimumam un remediāciju un jēgpilnas sadarbības ar ieinteresētajām personām īstenošanu visā pienācīgas rūpības procesā.** ■ ar terminu “attiecīgi pasākumi” būtu jāsaprot **pasākumi, ar kuriem var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, efektīvi novēršot nelabvēlīgu ietekmi tādā veidā,** kas ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskuma pakāpi un iespējamību, un kas ir pamatoti pieejami uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp **nelabvēlīgās ietekmes raksturu un apjomu un attiecīgos riska faktoros. Ja nepieciešamo informāciju, tostarp informāciju, ko uzskata par komercnoslēpumu, nevar pamatoti iegūt faktisku vai juridisku šķēršļu dēļ, piemēram, tāpēc, ka darījuma partneris atsakās sniegt informāciju un nav juridiska pamata to piespiest, par šādiem apstākļiem pie atbildības nevar saukt uzņēmumu, taču uzņēmumiem vajadzētu spēt paskaidrot, kāpēc šo informāciju nevarēja iegūt, un tiem būtu jāveic nepieciešami un saprātīgi pasākumi, lai to iegūtu pēc iespējas ātrāk.**

- (41) Saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem pienācīgas rūpības pienākumiem uzņēmumam būtu jāidentificē ***un jānovērtē*** faktiskā vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi. Lai varētu visaptveroši identificēt ***un novērtēt*** nelabvēlīgo ietekmi, šādas identificēšanas ***un novērtēšanas*** pamatā vajadzētu būt kvantitatīvai un kvalitatīvai informācijai, ***tostarp attiecīgiem sadalītajiem datiem, kurus uzņēmums var pamatoti iegūt. Uzņēmumiem būtu jāizmanto piemērotas metodes un resursi, tostarp publiski ziņojumi.*** Piemēram, attiecībā uz nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmumam būtu jāiegūst informācija par pamatapstākļiem augstāka riska objektos vai iekārtās ***tā darbību*** ķēdēs. ***Īstenojot daļu no pienākuma identificēt nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumiem būtu jāveic attiecīgi pasākumi nolūkā kartēt savas darbības, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbību ķēdēm – savu darījuma partneru darbības, lai identificētu vispārējās jomas, kurās nelabvēlīgā ietekme ir visiespējamākā un kurās tā varētu būt visbūtiskākā. Pamatojoties uz minētās kartēšanas rezultātiem, uzņēmumiem būtu padziļināti jāizvērtē savas darbības, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbības ķēdēm – savu darījuma partneru darbības jomās, kurās identificēta visiespējamākā vai visbūtiskākā nelabvēlīgā ietekme.***

Identificējot un novērtējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumam, pamatojoties uz vispārēju novērtējumu, būtu jāņem vērā iespējamie attiecīgie riska faktori, tostarp uzņēmuma līmeņa riska faktori, piemēram, vai darījuma partneris nav uzņēmums, uz kuru attiecas šī direktīva; saimnieciskās darbības riska faktori; ģeogrāfiskie un kontekstuālie riska faktori, piemēram, tiesībsardzības līmenis attiecībā uz nelabvēlīgās ietekmes veidu; produktu un pakalpojumu riska faktori; un nozaru riska faktori. Identificējot un novērtējot nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumiem būtu arī jāidentificē un jāizvērtē darījuma partnera uzņēmējdarbības modeļa un stratēģiju, tostarp tirdzniecības, iepirkuma un cenu noteikšanas prakses, ietekme. Lai ierobežotu informācijas pieprasījumu radīto slogu mazākiem uzņēmumiem, gadījumos, kad informāciju, kas nepieciešama nelabvēlīgās ietekmes identificēšanai, var iegūt no darījuma partneriem dažādos darbību ķēžu līmeņos, uzņēmumiem būtu jāievēro mērenība attiecībā uz darījuma partneriem, kuri paši nerada nelabvēlīgas ietekmes riskus, un, ja tas ir pamatoti, sīkākas informācijas iegūšanai izvēlas vērsties tieši pie darījuma partneriem to darbību ķēžu līmeņos, kur, pamatojoties uz kartēšanu, faktiskās vai potenciālās nelabvēlīgās ietekmes rašanās ir visiespējamākā.

Nelabvēlīgās ietekmes identificēšanai būtu jāietver cilvēktiesību un vides konteksta dinamiska un regulāra izvērtēšana – bez liekas kavēšanās, tiklīdz notiek nozīmīgas izmaiņas, bet vismaz reizi 12 mēnešos – visa darbības vai attiecību dzīves cikla laikā un ikreiz, kad ir pamatots iemesls uzskatīt, ka var rasties jauni riski. Ar nozīmīgām izmaiņām būtu jāsaprot status quo izmaiņas uzņēmuma paša darbībā, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbībā, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vai jebkāda cita būtiska novirze uzņēmuma situācijā vai tā darbības kontekstā. Nozīmīgu izmaiņu piemēri varētu būt gadījumi, kad uzņēmums darbojas jaunā ekonomikas nozarē vai ģeogrāfiskajā apgabalā, sāk ražot jaunus produktus vai maina esošo produktu ražošanas veidu, izmantojot tehnoloģiju ar potenciāli lielāku nelabvēlīgu ietekmi, vai maina savu korporatīvo struktūru, veicot pārstrukturēšanu, apvienošanas vai pārņemšanas. Pamatoti iemesli uzskatīt, ka pastāv jauni riski, var rasties dažādos veidos, tostarp no sadarbības ar ieinteresētajām personām vai paziņojumiem uzzinot par nelabvēlīgo ietekmi, ko rada publiski pieejama informācija. Ja, neraugoties uz to, ka ir veikti attiecīgi pasākumi nelabvēlīgas ietekmes identificēšanai, uzņēmumiem nav visas nepieciešamās informācijas par savām darbību ķēdēm, tiem būtu jāspēj paskaidrot, kāpēc šo informāciju nav bijis iespējams iegūt, un būtu jāveic vajadzīgie un saprātīgie pasākumi, lai to iegūtu pēc iespējas ātrāk.

- (42) *Ir lielāka iespējamība, ka cilvēktiesību pārkāpumi notiks un ka tie būs smagi konfliktu skartās un augsta riska teritorijās, kā definēts saskaņā ar Regulu (ES) 2017/821. Uzņēmumiem tas būtu jāņem vērā, integrējot pienācīgu rūpību savā politikā un riska pārvaldības sistēmās, lai nodrošinātu, ka rīcības kodeksi un procesi, kas ieviesti pienācīgas rūpības veikšanai, būtu pielāgoti konfliktu skartām un augsta riska teritorijām atbilstīgi starptautiskajām humanitārajām tiesībām, kā noteikts 1949. gada Ženēvas konvencijās un to papildu protokolos. Veicot padziļinātus novērtējumus kā daļu no identificēšanas un novērtēšanas procesa, īstenojot attiecīgus pasākumus, lai novērstu, mazinātu, izbeigtu un līdz minimumam samazinātu identificēto nelabvēlīgo ietekmi, un sadarbojoties ar ieinteresētajām personām, uzņēmumiem būtu jāņem vērā, ka šādas situācijas ir īpaši ģeogrāfiski un kontekstuāli riska faktori. Šajā nolūkā uzņēmumi var paļauties uz Komisijas norādījumiem par to riska faktoru novērtējumu, kas saistīti ar konfliktu skartām un augsta riska teritorijām, kurās būtu jāņem vērā ANO Attīstības programmas vadlīnijas “Heightened Human Rights Due Diligence for Business in Conflict Affected Contexts. A Guide” (Ceļvedis uzņēmumiem par pastiprinātu pienācīgu rūpību cilvēktiesību jomā konfliktu skartos kontekstos).*

- (43) *Šai direktīvai nebūtu jāskar noteikumi par dienesta noslēpumu, kas piemērojami advokātiem vai citiem sertificētiem profesionāļiem, kuri ir pilnvaroti pārstāvēt savus klientus tiesvedībā, saskaņā ar Savienības un valsts tiesību aktiem.*
- (44) *Ja uzņēmums nevar vienlaikus pilnībā novērst, mazināt un izbeigt visu identificēto faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tās apjomu, tam būtu jāpiešķir prioritāte nelabvēlīgajai ietekmei, pamatojoties uz tās būtiskumu un iespējamību. Nelabvēlīgas ietekmes būtiskums būtu jānovērtē, pamatojoties uz nelabvēlīgās ietekmes mērogu, apmēru un neatgriezeniskumu, ņemot vērā ietekmes smagumu, tostarp to personu skaitu, kuras ir skartas vai tiks skartas, apjomu, kādā ir nodarīts vai varētu būt nodarīts kaitējums videi vai kādā vide skarta citādi, ietekmes neatgriezeniskumu un ierobežojumus attiecībā uz spēju saprātīgā termiņā atjaunot skarto personu vai vides stāvokli līdz tādām, kas ir līdzvērtīgs to stāvoklim pirms ietekmes. Tiklīdz saprātīgā termiņā ir novērsta visbūtiskākā un visiespējamākā nelabvēlīgākā ietekme, uzņēmumam būtu jāpievēršas mazāk būtiskai un mazāk iespējamai nelabvēlīgajai ietekmei. No otras puses, uzņēmuma faktiskā vai potenciālā ietekme uz saviem darījuma partneriem, uzņēmuma iesaistes līmenis nelabvēlīgajā ietekmē, meitasuzņēmuma vai darījuma partnera tuvums vai tā iespējamā atbildība nebūtu jāuzskata par būtiskiem faktoriem nelabvēlīgas ietekmes prioritizēšanā.*

- (45) Saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums identificē iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi, tam būtu jāveic attiecīgi pasākumi, lai to novērstu *vai* pienācīgi mazinātu. Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisko skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jānosaka darbības, kas uzņēmumiem jāveic, lai vajadzības gadījumā atkarībā no apstākļiem novērstu un mazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi. *Novērtējot attiecīgos pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai pienācīgai mazināšanai, būtu pienācīgi jāņem vērā tā sauktais “uzņēmuma iesaistes līmenis nelabvēlīgā ietekmē” atbilstīgi starptautiskajiem regulējumiem un uzņēmuma spēja ietekmēt darījuma partneri, kas rada vai kopīgi rada nelabvēlīgo ietekmi. Uzņēmumiem būtu jāīsteno attiecīgi pasākumi, lai novērstu vai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi, ko tie rada paši (tā sauktā nelabvēlīgās ietekmes “radīšana”, kā minēts starptautiskajā regulējumā) vai kopā ar saviem meitasuzņēmumiem vai darījuma partneriem (tā sauktā “dalība” nelabvēlīgajā ietekmē, kā minēts starptautiskajā regulējumā). Tas ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai nelabvēlīgo ietekmi rada arī trešās personas ārpus uzņēmuma darbību ķēdes.*

Nelabvēlīgās ietekmes kopīga radīšana neaprobežojas tikai ar uzņēmuma un tā meitasuzņēmuma vai darījuma partnera vienlīdzīgu iesaisti nelabvēlīgajā ietekmē, bet tai būtu jāaptver visi gadījumi, kad uzņēmuma darbības vai bezdarbība nelabvēlīgo ietekmi rada apvienojumā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbībām vai bezdarbību, tostarp gadījumi, kad uzņēmums būtiski veicina vai stimulē to, ka kāds darījuma partneris rada nelabvēlīgo ietekmi, proti, tas neietver nelielas vai nebūtiskas darbības. Ja uzņēmumi paši vai kopā ar citām juridiskām personām nerada nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas to darbību ķēdēs, bet nelabvēlīgo ietekmi rada tikai to darījuma partneris uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā “tiešā saistība” ar nelabvēlīgo ietekmi, kā minēts starptautiskajā regulējumā), tiem joprojām būtu jācenšas izmantot savu ietekmi, lai novērstu vai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi, ko rada to darījuma partneri, vai palielināt savu ietekmi, lai to izdarītu. Izmantojot tikai jēdzienu “radīt” nelabvēlīgo ietekmi tā vietā, lai izmantotu iepriekšminētos starptautiskajos regulējumos izmantotos terminus, var izvairīties no pārpratumiem ar spēkā esošajiem juridiskajiem terminiem valstu tiesību sistēmās, vienlaikus aptverot tās pašas cēloņsakarības, kas aprakstītas minētajos regulējumos. Šajā kontekstā atbilstīgi starptautiskajiem regulējumiem uzņēmuma ietekmei uz darījuma partneri būtu jāietver, no vienas puses, tā spēja pārliecināt darījuma partneri novērst nelabvēlīgu ietekmi (piemēram, izmantojot ietekmi tirgū, pirmskvalifikācijas prasības vai uzņēmējdarbības stimulu piesaistīšanu cilvēktiesībām un vidiskajam sniegunam) un, no otras puses, ietekmes vai sviras pakāpe, ko uzņēmums varētu pamatoti izmantot, piemēram, sadarbojoties ar attiecīgo darījuma partneri vai iesaistot citu uzņēmumu, kas ir ar nelabvēlīgo ietekmi saistītā darījuma partnera tiešais darījuma partneris.

- (46) Lai izpildītu šajā direktīvā paredzēto novēršanas un mazināšanas pienākumu, uzņēmumiem attiecīgā gadījumā būtu jāīsteno **attiecīgie pasākumi**. Vajadzības gadījumā novēršanas pasākumu sarežģītības dēļ uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāīsteno preventīvas rīcības plāns. Uzņēmumiem būtu jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tieša ■ darījuma **partnera** par to, ka tas nodrošinās atbilstību rīcības kodeksam **un, ja nepieciešams**, preventīvas rīcības plānam, tostarp prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst **uzņēmumu darbību ķēdēs. Līgumiskajām garantijām vajadzētu būt veidotām tā, lai nodrošinātu, ka uzņēmums un darījuma partneri pienācīgi sadala atbildību**. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar attiecīgiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. **Tomēr uzņēmuma pienākumam vajadzētu būt tikai prasīt līgumiskas garantijas, jo to iegūšana var būt atkarīga no apstākļiem**. Lai nodrošinātu iespējamās nelabvēlīgās ietekmes visaptverošu novēršanu ■, uzņēmumiem būtu jāveic arī **finansiāli vai nefinansiāli ieguldījumi, pielāgojumi vai atjauninājumi, kuru mērķis ir novērst nelabvēlīgu ietekmi, un jāsadarbojas ar citiem uzņēmumiem atbilstīgi Savienības tiesību aktiem**.

Attiecīgā gadījumā uzņēmumiem būtu jāpielāgo uzņēmējdarbības plāni, vispārējās stratēģijas un darbības, tostarp iepirkumu prakse, un jāizstrādā un jāizmanto iegādes politika, kas veicina to piegādātāju iztikas minimumu un ienākumus un kas neveicina iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi. Lai efektīvi un lietderīgi īstenotu savus pienācīgas rūpības pienākumus, uzņēmumiem būtu arī jāveic nepieciešamās izmaiņas vai uzlabojumi savā izstrādes un izplatīšanas praksē pirms un pēc produkta izgatavošanas, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas gan to darbību ķēžu augšupējā, gan lejupējā daļā. Šādas prakses pieņemšana un, ja vajadzīgs, pielāgošana varētu būt uzņēmumam īpaši svarīga, lai jau sākumā izvairītos no nelabvēlīgas ietekmes. Šādi pasākumi varētu būt svarīgi arī, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, ko kopīgi radījis uzņēmums un tā darbījuma partneri, piemēram, uzņēmuma noteikto termiņu vai specifikāciju dēļ. Turklāt, labāk sadalot vērtību visā darbību ķēdē, atbildīga iepirkumu vai izplatīšanas prakse veicina bērnu darba apkarošanu, kas bieži vien sastopams valstīs vai teritorijās ar augstu nabadzības līmeni. Uzņēmumiem arī vajadzētu nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu mazam un vidējam uzņēmumam (MVU), kas ir uzņēmuma darbījuma partneris, vajadzības gadījumā ņemot vērā MVU resursus, zināšanas un ierobežojumus, tostarp, sniedzot vai padarot iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, apmācībām vai pārvaldības sistēmu modernizācijai, un, ja atbilstība rīcības kodeksam vai preventīvas rīcības plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju, sniedzot mērķorientētu un samērīgu finansiālo atbalstu, piemēram, tiešo finansējumu, aizdevumus ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzību finansējuma nodrošināšanā. Jēdziens “MVU dzīvotspējas apdraudējums” būtu jāinterpretē kā tāds, kas var izraisīt MVU bankrotu vai nostādīt MVU nenovēršama bankrota situācijā.

(47) *Saistībā ar lauksaimniecības un pārtikas produktu pārdošanu īpaši svarīgi ir novērst kaitīgu iepirkuma praksi un cenu spiedienu uz ražotājiem, jo īpaši uz mazākiem dalībniekiem. Lai novērstu varas nelīdzsvarotību lauksaimniecības nozarē un nodrošinātu taisnīgas cenas visos pārtikas piegādes ķēdes posmos un stiprinātu lauksaimnieku pozīciju, lielajiem pārtikas pārstrādātājiem un mazumtirgotājiem būtu jāpielāgo sava iepirkuma prakse un jāizstrādā un jāizmanto tāda iegādes politika, kas veicina iztikas minimumu un ienākumus saviem piegādātājiem. Piemērojot šo direktīvu tikai lielāko dalībnieku uzņēmējdarbības praksei, t. i., tādu dalībnieku praksei, kuru neto apgrozījums pasaulē pārsniedz 450 000 000 EUR, šai direktīvai vajadzētu nākt par labu tiem lauksaimniecības produktu ražotājiem, kuriem ir mazāka spēja aizstāvēt savas intereses. Turklāt, tā kā šī direktīva vienlīdz attiecas uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar kādas trešās valsts tiesību aktiem, lauksaimniecības produktu ražotāji Savienībā tiktu aizsargāti pret negodīgu konkurenci un kaitējošu praksi, ko īsteno dalībnieki, kas iedibināti ne tikai Savienībā, bet arī ārpus tās.*

- (48) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad iespējamo *nelabvēlīgo* ietekmi nevarētu novērst ar aprakstītajiem novēršanas vai *mazināšanas* pasākumiem, šajā direktīvā būtu jānorāda arī uz uzņēmuma iespēju censties iegūt *līgumiskas garantijas* no netiešā darījuma partnera, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvas rīcības plānam, un veikt attiecīgus pasākumus, lai pārbaudītu, vai netiešais darījuma *partneris* ievēro *līgumiskās garantijas*.

- (49) *Iespējams, ka iespējamās nelabvēlīgas ietekmes novēršanai būtu nepieciešama sadarbība ar citu uzņēmumu, piemēram, netieša darījuma partnera līmenī ar uzņēmumu, kuram ir tiešas līgumattiecības ar attiecīgo netiešo darījuma partneri. Dažos gadījumos sadarbība ar citām struktūrām varētu būt vienīgais reālais veids, kā novērst iespējamu nelabvēlīgu ietekmi, ko rada pat tiešie darījuma partneri, ja uzņēmuma ietekme nav pietiekama. Uzņēmumam būtu jāsadarbojas ar struktūru, kura var visefektīvāk novērst vai mazināt iespējamu nelabvēlīgu ietekmi viena pati vai kopā ar uzņēmumu vai citām juridiskām personām, vienlaikus ievērojot piemērojamos tiesību aktus, jo īpaši konkurences tiesības.*

- (50) Lai nodrošinātu, ka **attiecīgie pasākumi** iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanai un mazināšanai ir efektīvi, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība ar darījuma **partneriem savās** darbību **ķēdēs**, nevis darījuma attiecību pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi novērst un mazināt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi ir bijuši nesekmīgi. Tomēr gadījumos, kad iespējamo nelabvēlīgo ietekmi nevarētu novērst ar **šādiem attiecīgajiem** pasākumiem, direktīvā **kā galējo līdzekli** būtu arī jānorāda uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību sākšanas vai esošo attiecību paplašināšanas ar attiecīgo partneri un, ja **ir pamatots iemesls sagaidīt, ka tiks veiktas izmaiņas, izmantojot vai palielinot uzņēmuma sviru, lai uz laiku apturētu darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, bez liekas kavēšanās pieņemt un īstenot uzlabotu preventīvas rīcības plānu attiecībā uz konkrēto nelabvēlīgo ietekmi, tostarp konkrētu un atbilstīgu grafiku visu tajā ietverto darbību pieņemšanai un īstenošanai, kuras laikā uzņēmums var arī meklēt alternatīvus darījuma partnerus. Faktori, kas nosaka šo darbību pieņemšanas un īstenošanas grafika piemērotību, varētu būt nelabvēlīgās ietekmes būtiskums, nepieciešamība identificēt un veikt pasākumus, lai novērstu vai mazinātu jebkādu papildu nelabvēlīgu ietekmi, tostarp ietekmi uz MVU vai mazajiem lauksaimniekiem.**

Uzņēmumiem būtu jāaptur darījuma attiecības ar darījuma partneri, tādējādi palielinot to sviru un iespējas, ka ietekme tiks risināta. Ja nav pamata sagaidīt, ka šie centieni būs sekmīgi, piemēram, valsts noteikta piespiedu darba gadījumā, vai ja uzlabota preventīvas rīcības plāna īstenošana nav spējusi novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmumam vajadzētu būt pienākumam izbeigt darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, ja iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir būtiska. Lai ļautu uzņēmumiem izpildīt minēto pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz iespēja izbeigt darījuma attiecības līgumos, ko reglamentē to tiesību akti. Lemjot par darījuma attiecību apturēšanu vai izbeigšanu, uzņēmumam būtu jāizvērtē, vai varētu pamatoti sagaidīt, ka, to darot, nelabvēlīgā ietekme būs nepārprotami būtiskāka nekā tā nelabvēlīgā ietekme, kuru nebija iespējams novērst vai pienācīgi mazināt. Ja uzņēmumi uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības, tiem būtu jāveic pasākumi, lai novērstu, mazinātu vai izbeigtu šādas apturēšanas vai izbeigšanas ietekmi, jāsniedz pamatots paziņojums darījuma partnerim un jāpārskata minētais lēmums. Ir iespējams, ka nelabvēlīgas ietekmes novēršanai netiešu darījuma attiecību līmenī ir jāsadarbojas ar citu struktūru. Dažos gadījumos sadarbība ar citu uzņēmumu varētu būt vienīgais reālais veids, kā novērst nelabvēlīgu ietekmi netiešu darījuma attiecību līmenī, jo īpaši, ja netiešais darījuma partneris nav gatavs slēgt līgumu ar uzņēmumu.

- (51) *Lai gan regulētiem finanšu uzņēmumiem ir piemērojami pienācīgas rūpības pienākumi tikai attiecībā uz to darbību ķēžu augšupējo daļu, finanšu pakalpojumu specifika, kā arī Vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem sniedz norādes par pasākumu veidiem, kas ir piemēroti un efektīvi, lai finanšu uzņēmumi varētu īstenot pienācīgas rūpības procesus. Kā uzsvērts arī Vadlīnijās daudznacionāliem uzņēmumiem, ir jāatzīst finanšu pakalpojumu specifika. No regulētiem finanšu uzņēmumiem tiek sagaidīts, ka tie ņems vērā nelabvēlīgo ietekmi un izmantos savu tā saukto “sviru”, lai ietekmētu uzņēmumus. Akcionāru tiesību izmantošana var būt veids, kā izmantot sviru.*
- (52) Attiecībā uz tiešajiem un netiešajiem darījuma *partneriem* nozares ─ un daudzu ieinteresēto personu iniciatīvas var palīdzēt radīt papildu sviras ietekmi nelabvēlīgas ietekmes identificēšanai, mazināšanai un novēršanai. Tāpēc uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai *piedalīties* šādās iniciatīvās šīs direktīvas 7. līdz 16. pantā noteikto ─ pienākumu īstenošanas atbalstam, ciktāl šādas iniciatīvas ir piemērotas minēto pienākumu izpildes atbalstam.

*Termina “iniciatīvas” nozīme ir plaša un ietver brīvprātīgu pienācīgas rūpības procedūru, rīku un mehānismu sakopojumu, ko izstrādā un pārrauga valdības, nozares apvienības, ieinteresētās organizācijas, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizācijas, vai to grupas vai sakopojumi, un kurā uzņēmumi varētu piedalīties, lai atbalstītu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu. Uzņēmumi pēc tam, kad ir novērtējuši savu atbilstību, varētu izmantot attiecīgu riska analīzi, kas veikta ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvām vai ko veikuši minēto iniciatīvu dalībnieki, vai piedalīties šādas analīzes veikšanā, un ar šādu iniciatīvu starpniecību tie varētu veikt efektīvus atbilstīgus pasākumus vai piedalīties tajos. To darot, uzņēmumiem būtu jāuzrauga šādu pasākumu efektivitāte un vajadzības gadījumā jāturpina veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu savu pienākumu izpildi. Lai nodrošinātu pilnīgu informāciju par šādām iniciatīvām, šajā direktīvā vajadzētu būt atsaucei uz iespēju Komisijai un dalībvalstīm veicināt informācijas izplatīšanu par šādām iniciatīvām un to rezultātiem. Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm būtu jāizdod norādījumi, **kuros uzņēmumiem noteikti piemērotības kritēriji un metodoloģija** nozaru **un daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu** piemērotības **novērtēšanai**.*

Uzņēmumi varētu arī izmantot neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi par to darbību ķēdēs ietilpstošajiem uzņēmumiem un šādu uzņēmumu veiktu pārbaudi, lai atbalsētu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu, ciktāl šāda pārbaude ir piemērota attiecīgo pienākumu izpildes atbalstīšanai. Neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi varētu veikt citi uzņēmumi vai ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu. Pārbaudītājiem, kas ir neatkarīgas trešās personas, vajadzētu darboties objektīvi un pilnībā neatkarīgi no attiecīgā uzņēmuma, būt brīviem no jebkāda interešu konflikta, palikt brīviem no tiešas vai netiešas ārējas ietekmes un atturēties no jebkādas rīcības, kas nav saderīga ar to neatkarību. Atkarībā no attiecīgās nelabvēlīgās ietekmes rakstura pārbaudītājiem vajadzētu būt pieredzei un kompetencei vides vai cilvēktiesību jautājumos, un tiem vajadzētu būt atbildīgiem par pārbaudes kvalitāti un uzticamību. Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm būtu jāizdod uzņēmumiem norādījumi, kuros noteikti piemērotības kritēriji un metodoloģija pārbaudītāju, kas ir trešās personas, piemērotības novērtēšanai, un norādījumi trešās personas veiktas pārbaudes precizitātes, efektivitātes un integritātes uzraudzīšanai. Šie norādījumi ir būtiski, lai novērstu neefektīvu revīziju trūkumus. Uzņēmumiem, kas piedalās nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvās vai izmanto trešo personu pārbaudes vai līguma klauzulas, lai atbalsētu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu, joprojām vajadzētu būt iespējai piemērot sankcijas vai saukt pie atbildības par šīs direktīvas pārkāpumiem un cietušajiem nodarīto kaitējumu.

- (53) Saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem pienācīgas rūpības pienākumiem, ja uzņēmums konstatē faktiski **nelabvēlīgu** ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi ■, tam būtu jāveic atbilstoši pasākumi, lai to izbeigtu. Var sagaidīt, ka uzņēmums spēs izbeigt faktiski nelabvēlīgu ietekmi **savās** darbībās un **savu** meitasuzņēmumu **darbībās**. Tomēr būtu jāprecizē – ja ■ nelabvēlīgu ietekmi nav iespējams izbeigt, uzņēmumiem būtu jāsamazina šādas ietekmes apjoms līdz minimumam. Nelabvēlīgās ietekmes apjoma samazināšanai līdz minimumam būtu nepieciešams iznākums, kas ir iespējami tuvāks nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanai. **Tāpēc uzņēmumam būtu periodiski jāpārvērtē apstākļi, kuru dēļ tam nav bijis iespējams izbeigt nelabvēlīgo ietekmi, un tas, vai nelabvēlīgo ietekmi var izbeigt.** Lai uzņēmumiem nodrošinātu juridisko skaidrību un noteiktību, šajā direktīvā būtu jāprecizē, kādas darbības uzņēmumiem attiecīgā gadījumā atkarībā no apstākļiem jāveic, lai izbeigtu un līdz minimumam samazinātu faktisko nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. **Izvērtējot attiecīgos pasākumus nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanai vai tās apjoma samazināšanai līdz minimumam, būtu pienācīgi jāņem vērā tā sauktais “uzņēmuma iesaistes līmenis nelabvēlīgā ietekmē” atbilstīgi starptautiskajam regulējumam un uzņēmuma spēja ietekmēt darījuma partneri, kas rada vai kopīgi nelabvēlīgo ietekmi.**

Uzņēmumiem būtu jāveic attiecīgi pasākumi nolūkā izbeigt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tās apjomu, ko tie rada paši (tā sauktā nelabvēlīgās ietekmes “radīšana”, kā minēts starptautiskajā regulējumā) vai kopā ar saviem meitasuzņēmumiem vai darījuma partneriem (tā sauktā “dalība” nelabvēlīgajā ietekmē, kā minēts starptautiskajā regulējumā). Tas ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai nelabvēlīgo ietekmi rada arī trešās personas ārpus uzņēmuma darbību ķēdes. Nelabvēlīgās ietekmes kopīga radīšana neaprobežojas tikai ar uzņēmuma un tā meitasuzņēmuma vai darījuma partnera vienlīdzīgu iesaisti nelabvēlīgajā ietekmē, bet tai būtu jāaptver visi gadījumi, kad uzņēmuma darbības vai bezdarbība nelabvēlīgo ietekmi rada apvienojumā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbībām vai bezdarbību, tostarp gadījumi, kad uzņēmums būtiski veicina vai stimulē to, ka kāds darījuma partneris rada nelabvēlīgo ietekmi, proti, tas neietver nelielas vai nebūtiskas darbības. Ja uzņēmumi paši vai kopā ar citām juridiskām personām nerada nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas to darbību ķēdēs, bet nelabvēlīgo ietekmi rada tikai to darījuma partneris uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā “tiešā saistība” ar nelabvēlīgo ietekmi, kā minēts starptautiskajā regulējumā), tiem joprojām būtu jācenšas izmantot savu ietekmi, lai izbeigtu nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazinātu tās apjomu, ko rada to darījuma partneri, vai palielināt savu ietekmi, lai to izdarītu.

Izmantojot tikai jēdzienu “radīt” nelabvēlīgo ietekmi tā vietā, lai izmantotu iepriekšminētos starptautiskajos regulējumos izmantotos terminus, var izvairīties no pārpratumiem ar spēkā esošajiem juridiskajiem terminiem valstu tiesību sistēmās, vienlaikus aptverot tās pašas cēloņsakarības, kas aprakstītas minētajos regulējumos. Šajā kontekstā atbilstīgi starptautiskajiem regulējiem uzņēmuma ietekmei uz darbījuma partneri būtu jāietver, no vienas puses, tā spēja pārliecināt darbījuma partneri izbeigt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tās apjomu (piemēram, izmantojot ietekmi tirgū, pirmskvalifikācijas prasības vai uzņēmējdarbības stimulu piesaistīšanu cilvēktiesībām un vidiskajam sniegunam) un, no otras puses, ietekmes vai sviras pakāpe, ko uzņēmums varētu pamatoti izmantot, piemēram, sadarbojoties ar attiecīgo darbījuma partneri vai iesaistot citu uzņēmumu, kas ir ar nelabvēlīgo ietekmi saistītā darbījuma partnera tiešais darbījuma partneris.

- (54) Lai izpildītu šajā direktīvā noteikto pienākumu izbeigt un līdz minimumam samazināt faktiskās nelabvēlīgās ietekmes apjomu, uzņēmumiem attiecīgā gadījumā būtu jāveic *attiecīgie pasākumi. Vajadzības gadījumā, ņemot vērā to, ka nelabvēlīgo ietekmi nevar izbeigt nekavējoties, uzņēmumiem būtu jāizstrādā un jāievieš korektīvas rīcības plāns. Uzņēmumiem būtu jācenšas iegūt līgumiskas garantijas no tiešā darījuma partnera par to, ka tas nodrošinās atbilstību rīcības kodeksam un, ja nepieciešams, korektīvas rīcības plānam, tostarp prasot atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem tiktāl, ciktāl to darbības ietilpst uzņēmumu darbību ķēdēs. Līgumiskajām garantijām vajadzētu būt veidotām tā, lai nodrošinātu, ka uzņēmums un darījuma partneri pienācīgi sadala atbildību. Līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar attiecīgiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Tomēr uzņēmuma pienākumam vajadzētu būt tikai prasīt līgumiskas garantijas, jo to iegūšana var būt atkarīga no apstākļiem. Uzņēmumiem būtu jāveic arī finansiāli vai nefinansiāli ieguldījumi, pielāgojumi vai atjauninājumi, kuru mērķis ir pārtraukt vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgās ietekmes apjomu, un jāsadarbojas ar citiem uzņēmumiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.*

Attiecīgā gadījumā uzņēmumiem būtu jāpielāgo uzņēmējdarbības plāni, vispārējās stratēģijas un darbības, tostarp iepirkumu prakse, un jāizstrādā un jāizmanto iegādes politika, kas veicina to piegādātāju iztikas minimumu un ienākumus un kas neveicina faktisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai vidi. Lai efektīvi un lietderīgi īstenotu savus pienācīgas rūpības pienākumus, uzņēmumiem būtu arī jāveic nepieciešamās izmaiņas vai uzlabojumi savā izstrādes un izplatīšanas praksē pirms un pēc produkta izgatavošanas, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, kas rodas gan to darbību ķēžu augšupējā, gan lejupējā daļā. Šādas prakses pieņemšana un pielāgošana vajadzības gadījumā varētu būt uzņēmumam īpaši svarīga, lai jau sākumā izvairītos no nelabvēlīgas ietekmes. Šādi pasākumi varētu būt svarīgi arī, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, ko kopīgi radījis uzņēmums un tā darījuma partneri, piemēram, uzņēmuma noteikto termiņu vai specifikāciju dēļ. Turklāt, labāk sadalot vērtību visā darbību ķēdē, atbildīga iepirkumu vai izplatīšanas prakse veicina bērnu darba apkarošanu, kas bieži vien sastopams valstīs vai teritorijās ar augstu nabadzības līmeni.

Uzņēmumiem arī vajadzētu nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, kas ir uzņēmuma darījuma partneris, vajadzības gadījumā ņemot vērā MVU resursus, zināšanas un ierobežojumus, tostarp, sniedzot vai padarot iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, apmācībām vai pārvaldības sistēmu modernizācijai, un, ja atbilstība rīcības kodeksam vai korektīvas rīcības plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju, sniedzot mērķorientētu un samērīgu finansiālo atbalstu, piemēram, tiešo finansējumu, aizdevumus ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzību finansējuma nodrošināšanā. Jēdziens “MVU dzīvotspējas apdraudējums” būtu jāinterpretē kā tāds, kas var izraisīt MVU bankrotu vai nostādīt MVU nenovēršama bankrota situācijā.

- (55) Lai atspoguļotu visas uzņēmuma iespējas gadījumos, kad faktisko **negatīvo** ietekmi nevarētu novērst ar aprakstītajiem pasākumiem, šajā direktīvā būtu jānorāda arī uz uzņēmuma iespēju censties iegūt **līgumiskas garantijas** no netiešā darījuma partnera, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvas rīcības plānam, un veikt attiecīgus pasākumus, lai pārbaudītu, vai netiešais darījuma **partneris** ievēro **līgumiskās garantijas**.

- (56) *Ja līgumiskas garantijas iegūtas no MVU, kas ir netiešs darījuma partneris, uzņēmumiem būtu jāizvērtē, vai līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar attiecīgiem pasākumiem, kas paredzēti MVU. Ja MVU pieprasa segt daļu no izmaksām vai ir panākta vienošanās ar uzņēmumu, MVU vajadzētu spēt kopīgot pārbaužu rezultātus ar citiem uzņēmumiem.*
- (57) Lai nodrošinātu, ka *atbilstošie pasākumi faktiskās nelabvēlīgās ietekmes* izbeigšanai vai samazināšanai līdz minimumam ir efektīvi, uzņēmumiem par prioritāti būtu jāizvirza sadarbība ar darījuma *partneriem savās* darbību *ķēdēs*, nevis darījuma attiecību pārtraukšana, kas ir galējais līdzeklis pēc tam, kad mēģinājumi *izbeigt* faktisko nelabvēlīgo ietekmi vai *līdz minimumam samazināt* tās apjomu ir bijuši nesekmīgi. Tomēr gadījumos, kad faktisko nelabvēlīgo ietekmi nevarētu izbeigt vai tās *apjomu* pienācīgi *samazināt līdz minimumam ar šādiem attiecīgiem* pasākumiem, *šajā* direktīvā *kā galējo līdzekli* būtu arī jānorāda uz uzņēmumu pienākumu atturēties no jaunu attiecību sākšanas vai esošo attiecību paplašināšanas ar attiecīgo partneri un, ja *ir pamatots iemesls sagaidīt, ka tiks veiktas izmaiņas, izmantojot vai palielinot uzņēmuma sviru, lai uz laiku apturētu darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, bez liekas kavēšanās pieņemt un īstenot uzlabotu korektīvas rīcības plānu attiecībā uz konkrēto nelabvēlīgo ietekmi, tostarp konkrētu un atbilstīgu grafiku visu tajā ietverto darbību pieņemšanai un īstenošanai, kuras laikā uzņēmums var arī meklēt alternatīvus darījuma partnerus.*

*Faktori, kas nosaka šo darbību pieņemšanas un īstenošanas grafika piemērotību, varētu būt nelabvēlīgās ietekmes būtiskums, nepieciešamība identificēt un veikt pasākumus, lai izbeigtu jebkādu papildu nelabvēlīgu ietekmi vai līdz minimumam samazinātu tās apjomu, kā arī ietekme uz MVU vai mazajiem lauksaimniekiem. Uzņēmumiem būtu jāaptur darījuma attiecības ar darījuma partneri, ar ko tiek palielināta to svira un iespējas, ka ietekme tiks risināta. Ja nav pamata sagaidīt, ka šie centieni būs sekmīgi, piemēram, valsts noteikta piespiedu darba gadījumā, vai ja uzlabota korektīvas rīcības plāna īstenošana nav spējusi izbeigt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tā apjomu, **uzņēmumam vajadzētu būt pienākumam** izbeigt darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām ■ darbībām, ja **faktiskā** nelabvēlīgā ietekme ir ■ būtiska. Lai ļautu uzņēmumiem izpildīt minēto pienākumu, dalībvalstīm būtu jāparedz iespēja izbeigt darījuma attiecības līgumos, ko reglamentē to tiesību akti.*

Lemjot par darījuma attiecību izbeigšanu vai apturēšanu, uzņēmumam būtu jāizvērtē, vai varētu pamatoti sagaidīt, ka, to darot, nelabvēlīgā ietekme būs nepārprotami būtiskāka nekā tā nelabvēlīgā ietekme, kuru nevarēja izbeigt vai kuras apjomu nevarēja pienācīgi samazināt līdz minimumam. Ja uzņēmumi uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības, tiem būtu jāveic pasākumi, lai novērstu, mazinātu vai izbeigtu šādas apturēšanas vai izbeigšanas ietekmi, jāsniedz pamatots paziņojums darījuma partnerim un jāpārskata minētais lēmums. Ir iespējams, ka nelabvēlīgas ietekmes izbeigšanai netiešu darījuma attiecību līmenī ir jāsadarbojas ar citu struktūru. Dažos gadījumos sadarbība ar citu uzņēmumu varētu būt vienīgais reālais veids, kā izbeigt faktisku nelabvēlīgu ietekmi netiešu darījuma attiecību līmenī, jo īpaši, ja netiešais darījuma partneris nav gatavs slēgt līgumu ar uzņēmumu.

- (58) *Ja uzņēmums ir izraisījis vai kopīgi izraisījis faktisku nelabvēlīgu ietekmi, tam būtu jānodrošina remediācija. Termins “remediācija” ir skartās personas vai personu, kopienu vai vides atgriešana līdz tādām stāvoklim, kas ir līdzvērtīgs vai iespējami tuvs stāvoklim, kādā tās būtu, ja nebūtu notikusi faktiskā nelabvēlīgā ietekme, un kas ir samērīga ar uzņēmuma ietekmi nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā, tostarp ar finansiālu vai nefinansiālu kompensāciju, ko uzņēmums sniedz faktiskās nelabvēlīgās ietekmes skartajai personai vai personām, un attiecīgā gadījumā izmaksu kompensāciju valsts iestādēm par jebkādiem nepieciešamajiem stāvokļa uzlabošanas pasākumiem.*
- Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ieinteresētajām personām, kuras skārusi nelabvēlīga ietekme, nebūtu jācenšas panākt remediācija pirms prasību iesniegšanas tiesā.*
- Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka gadījumā, ja uzņēmums nenodrošina remediāciju, kad tas ir izraisījis vai kopīgi izraisījis faktisko nelabvēlīgo ietekmi, kompetentajai uzraudzības iestādei ir pilnvaras pēc savas iniciatīvas vai ja ir paustas pamatotas bažas, par kurām tai paziņots saskaņā ar šo direktīvu, likt uzņēmumam nodrošināt pienācīgu remediāciju. Šādā situācijā tas neskar sodu piemērošanu par to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu, un civiltiesisko atbildību, ko mēģina panākt valsts tiesā. Ja faktisko nelabvēlīgo ietekmi izraisījis tikai uzņēmuma darbības partneris, uzņēmums remediāciju var nodrošināt brīvprātīgi. Uzņēmums remediācijas nodrošināšanas nolūkā var arī izmantot savu spēju ietekmēt darbības partneri, kas izraisījis vai kopīgi izraisījis nelabvēlīgo ietekmi.*

- (59) Uzņēmumiem būtu jānodrošina iespēja personām un organizācijām iesniegt sūdzības tieši tiem, ja rodas pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi. **Personām un organizācijām**, kuras varētu iesniegt šādas sūdzības, būtu jāietver *personas, kuras ir skartas vai kurām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tās varētu tikt skartas, un šādu personu vārdā – to likumīgie pārstāvji, piemēram, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un cilvēktiesību aizstāvji*; arodbiedrības un citi darba ņēmēju pārstāvji, kas pārstāv attiecīgajā *darbību ķēdē* strādājošās personas; un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas darbojas *un kurām ir pieredze* jomās, kas ir saistītas ar *nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, kas ir sūdzības priekšmets*. Uzņēmumiem būtu jāizveido *taisnīga, publiski pieejama, sasniedzama, paredzama un pārredzama* procedūra minēto sūdzību izskatīšanai un jāinformē attiecīgie darba ņēmēji, arodbiedrības un citi darba ņēmēju pārstāvji *par šādām procedūrām*. Uzņēmumiem būtu arī jāizveido *sasniedzams mehānisms paziņojumu iesniegšanai, ko veic personas un organizācijas, ja tiem ir informācija vai bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi. Lai samazinātu slogu uzņēmumiem, tiem vajadzētu būt iespējai piedalīties uz sadarbību balstītās sūdzību procedūrās un paziņošanas mehānismos, piemēram, tādos, ko kopīgi izveidojuši uzņēmumi (piemēram, uzņēmumu grupa), ar nozaru apvienību, daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu vai globālu pamatnolīgumu starpniecību*.

Paziņojuma vai sūdzības iesniegšanai nevajadzētu būt priekšnoteikumam un tai nevajadzētu liegt personām, kas tos iesniedz, izmantot pamatotu apsvērumu procedūru vai citus ārpustiesas mehānismus, piemēram, ESAO valsts kontaktpunktus, ja tādi pastāv. Šīs direktīvas noteikumiem par sūdzību procedūru un paziņošanas mehānismu vajadzētu būt tādiem, lai ar tiem varētu izvairīties no situācijas, kad šāda izmantošanas iespēja rada nepamatotus lūgumus uzņēmuma pārstāvjiem. Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem personām, kas iesniedz sūdzības, ja tās neiesniedz anonīmi, vajadzētu būt tiesīgām prasīt no uzņēmuma savlaicīgus un attiecīgus turpmākos pasākumus un tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem atbilstošā līmenī, lai apspriestu, kādu būtisku nelabvēlīgu ietekmi rada vai var radīt sūdzības priekšmets un kāda var būt remediācija, un prasīt, lai tiktu sniegts pamatojums, kāpēc sūdzība tiek uzskatīta par pamatotu vai nepamatotu, un, ja tiek uzskatīta par pamatotu, tad saņemt informāciju par uzņēmuma veiktajiem vai veicamajiem pasākumiem un darbībām.

Uzņēmumiem būtu arī jāveic pamatoti to rīcība esoši pasākumi, lai novērstu jebkāda veida represijas, nodrošinot tās personas vai organizācijas identitātes konfidencialitāti, kura iesniedz sūdzību vai paziņojumu, saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Termini “taisnīgs, publiski pieejams, sasniedzams, paredzams un pārredzams” būtu jāsaprot saskaņā ar 31. ANO Vadošo principu, kurš prasa, lai procedūras būtu likumīgas, pieklūstamas, paredzamas, taisnīgas, pārredzamas, saderīgas ar tiesībām un nepārtrauktas mācīšanās avots, kā minēts arī ANO Bērna tiesību komitejas vispārējā komentārā Nr. 16. Būtu pienācīgi jāaizsargā arī darba ņēmēji un viņu pārstāvji, un nekādi remediācijas centieni nedrīkstētu ietekmēt darba koplīguma slēgšanas sarunu un arodbiedrību atzīšanas veicināšanu, un tie nekādā gadījumā nedrīkstētu mazināt likumīgu arodbiedrību vai darba ņēmēju pārstāvju lomu ar darbu saistītu strīdu risināšanā. Uzņēmumiem, pienācīgi ņemot vērā attiecīgos šķēršļus, būtu jānodrošina, lai ieinteresētajām personām būtu piekļuve paziņošanas mehānismiem un sūdzību procedūrām.

(60) *Nemot vērā plašāku to personu vai organizāciju sarakstu, kuras ir tiesīgas iesniegt sūdzību, un plašāku sūdzību priekšmetu klāstu, sūdzību procedūru atbilstoši šai direktīvai juridiski būtu jāuzskata par mehānismu, kas ir nošķirts no iekšējās ziņošanas procedūras, ko uzņēmumi izveidojuši saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1937¹⁶. Ja Savienības vai valsts tiesību aktu pārkāpumu, kas iekļauts minētās direktīvas materiālajā piemērošanas jomā, var uzskatīt par nelabvēlīgu ietekmi un ziņojošā persona ir uzņēmuma darbinieks, kuru tiešā veidā skar nelabvēlīgā ietekme, persona varētu izmantot abas procedūras – sūdzību mehānismu saskaņā ar šo direktīvu vai iekšējo ziņošanas procedūru, kas noteikta saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1937. Tomēr, ja kāds no iepriekš minētajiem nosacījumiem nav izpildīts, personai vajadzētu spēt procesu īstenot, izmantojot tikai vienu no procedūrām.*

¹⁶ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).*

- (61) Uzņēmumiem būtu jāuzrauga savu pienācīgas rūpības pasākumu īstenošana un efektivitāte. Tiem periodiski būtu jāveic pašu darbības, savu meitasuzņēmumu izvērtējums un, ja tas ir saistīts ar uzņēmuma *darbību ķēdi*, savu ■ darījuma *partneru* izvērtējums, *lai novērtētu īstenošanu un* uzraudzītu, *cik pienācīgi* un efektīvi tiek identificēta, novērsta, mazināta, izbeigta un vājināta ■ nelabvēlīgā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi. Šādos izvērtējumos būtu jāpārbauda, vai nelabvēlīgā ietekme ir pareizi identificēta, vai tiek īstenoti pienācīgas rūpības pasākumi un vai nelabvēlīgā ietekme ir faktiski novērsta vai izbeigta. Lai nodrošinātu, ka šādi izvērtējumi ir aktuāli, tie būtu jāveic *bez liekas kavēšanās pēc tam, kad notikušas būtiskas izmaiņas, bet* vismaz reizi 12 mēnešos un jāpārskata starplaikā, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka varētu būt radušies ■ jauni nelabvēlīgas ietekmes riski. *Ar nozīmīgām izmaiņām būtu jāsaprot status quo izmaiņas uzņēmuma paša darbībā, tā meitasuzņēmumu vai darījuma partneru darbībā, juridiskajā vai uzņēmējdarbības vidē vai jebkāda cita būtiska novirze uzņēmuma situācijā vai tā darbības kontekstā.*

Nozīmīgu izmaiņu piemēri varētu būt gadījumi, kad uzņēmums sāk darboties jaunā ekonomikas nozarē vai ģeogrāfiskajā apgabalā, sāk ražot jaunus produktus vai maina esošo produktu ražošanas veidu, izmantojot tehnoloģiju ar potenciāli lielāku nelabvēlīgu ietekmi, vai maina savu korporatīvo struktūru, veicot pārstrukturēšanu, apvienošanas vai pārņemšanas. Pamatoti iemesli uzskatīt, ka pastāv jauni riski, var rasties dažādos veidos, tostarp no sadarbības ar ieinteresētajām personām vai paziņojumiem uzzinot par nelabvēlīgo ietekmi, ko rada publiski pieejama informācija. Dokumenti, kas apliecina šīs prasības izpildi, uzņēmumiem būtu jāglabā vismaz piecus gadus. Attiecīgā gadījumā šādā dokumentācijā vismaz būtu jāiekļauj identificētā ietekme un 8. pantā noteiktie padziļinātie novērtējumi, 10. panta 2. punkta a) apakšpunktā un 11. panta 3. punkta b) apakšpunktā noteiktais novēršanas un/vai korektīvo pasākumu plāns, iegūtie līguma noteikumi vai līgumi, kas noslēgti, ievērojot 10. panta 2. punktu, 10. panta 4. punktu un 11. panta 3. punkta c) apakšpunktu, 11. panta 5. punktu, pārbaudes, kas noteiktas 10. panta 5. punktu un 11. panta 6. punktu, remediācijas pasākumi, periodiskie izvērtējumi, kas pieder pie uzņēmuma uzraudzības pienākumiem, kā arī paziņojumi un sūdzības. Finanšu uzņēmumiem būtu periodiski jānovērtē tikai pašu darbība, savu meitasuzņēmumu un savu augšupējo darījuma partneru darbība.

- (62) Tāpat kā spēkā esošajos starptautiskajos standartos, kas noteikti ANO Vadošajos principos un ESAO sistēmā, pienācīgas rūpības prasībās ietilpst pienākums sniegt ārēji svarīgu informāciju par pienācīgas rūpības politiku, procesiem un darbībām, kas veiktas, lai identificētu un novērstu faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, tostarp par minēto darbību konstatējumiem un iznākumu. ***Direktīvā 2013/34/ES ir noteikti attiecīgie ziņošanas pienākumi uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva. Turklāt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2019/2088¹⁷ finanšu uzņēmumiem ir noteikti papildu ziņošanas pienākumi attiecībā uz informācijas izpaušanu saistībā ar ilgtspēju finanšu pakalpojumu nozarē.*** Lai izvairītos no ziņošanas pienākumu dublēšanās, ar šo direktīvu tādēļ nevajadzētu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīva 2013/34/ES, ieviest jaunus ziņošanas pienākumus papildus Direktīvā 2013/34/ES noteiktajiem, kā arī ziņošanas standartiem, kas būtu jāizstrādā saskaņā ar to. ***Lai izpildītu savu pienākumu šajā direktīvā noteiktās pienācīgās rūpības ietvaros sniegt informāciju, uzņēmumiem saprātīgā laikposmā, bet ne vēlāk kā 12 mēnešus pēc attiecīgā finanšu gada bilances datuma, par kuru tiek sagatavots gada pārskats, savā tīmekļa vietnē būtu jāpublicē minētais gada pārskats vismaz vienā no Savienības oficiālajām valodām, ja vien uz uzņēmumu neattiecas Direktīvā 2013/34/ES paredzētās ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības.***

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2088 (2019. gada 27. novembris) par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē (OV L 317, 9.12.2019., 1. lpp.).

Gadījumos, kad uzņēmumam nav jāsniedz ziņojums saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 19.a vai 29.a pantu, pārskats būtu jāpublicē līdz gada finanšu pārskatu publicēšanas dienai. Gada pārskats būtu jāiesniedz izraudzītajai informācijas vākšanas struktūrai, lai to darītu pieejamu Eiropas vienotajā piekļuves punktā (ESAP), kas izveidots ar Eiropas Parlaments un Padomes Regulu (ES) 2023/2859¹⁸. Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus, kad īsteno noteikumus par piekļuvi informācijai Eiropas vienotajā piekļuves punktā (ESAP), būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras. Lai uzlabotu juridisko noteiktību, būtu jāgroza Regulas (ES) 2023/2859 pielikums, tajā iekļaujot atsauci uz šo direktīvu.

- (63) *Prasības attiecībā uz uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma un uz kuriem vienlaikus attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19.a, 29.a un 40.a pantā noteiktās ziņošanas prasības ziņot par savu pienācīgas rūpības procedūru, kā noteikts Direktīvas 2013/34/ES 19.a, 29.a un 40.a pantā, būtu jāsaprot kā uzņēmumiem izvirzīta prasība aprakstīt, kā tie veic šajā direktīvā paredzēto pienācīgo rūpību.*

¹⁸ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2859 (2023. gada 13. decembris), ar ko izveido Eiropas vienoto piekļuves punktu, kurš nodrošina centralizētu piekļuvi publiski pieejamai informācijai saistībā ar finanšu pakalpojumiem, kapitāla tirgiem un ilgtspēju (OV L 2023/2859, 20.12.2023.).*

- (64) *Šīs direktīvas mērķis nav prasīt uzņēmumiem publiski izpaust tādu informāciju par intelektuālo kapitālu, intelektuālo īpašumu, speciālajām zināšanām vai inovācijas rezultātiem, kas to kvalificētu kā Direktīvā (ES) 2016/943 definēto komercnoslēpumu. Tādēļ šajā direktīvā paredzētajām ziņošanas prasībām nevajadzētu skart Direktīvu (ES) 2016/943. Šī direktīva būtu arī jāpiemēro, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 596/2014¹⁹.*

¹⁹ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 596/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (Tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK (OV L 173, 12.6.2014., 1. lpp.).*

- (65) *Lai īstenotu jēgpilnu pienācīgo rūpību cilvēktiesību un vides jomā, uzņēmumiem visā pienācīgās rūpības darbību veikšanas procesā būtu jāveic attiecīgi pasākumi, lai efektīvi sadarbotos ar ieinteresētajām personām. Neskarot Direktīvu (ES) 2016/943, efektīvai sadarbībai vajadzētu tostarp nozīmēt – sniegt attiecīgu un visaptverošu informāciju ieinteresētajām personām, ar kurām notiek apspriešanās, kā arī apspriesties pastāvīgi, tādējādi nodrošinot patiesu mijiedarbību un dialogu attiecīgā līmenī, piemēram, projekta vai objekta līmenī, un pietiekami regulāri. Jēgpilnā sadarbībā ar ieinteresētajām personām, ar kurām notiek apspriešanās, būtu pienācīgi jāņem vērā, kādi ir sadarbības šķēršļi, jānodrošina, lai ieinteresētās personas netiktu pakļautas represijām un atriebībai, tostarp, saglabājot konfidencialitāti un anonimitāti, un īpaša uzmanība būtu jāpievērš neaizsargātu ieinteresēto personu vajadzībām, kā arī ievainojamībām un intersekcioniem faktoriem, tostarp, ņemot vērā iespējams skartās grupas vai kopienas, piemēram, tās, kas tiek aizsargātas ar ANO Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām, un tās, uz kurām attiecas ANO Deklarācija par cilvēktiesību aizstāvjiem.*

Ir situācijas, kurās nebūs iespējams jēgpilni sadarboties ar ieinteresētajām personām, ar ko notiek apspriešanās, vai kad ir lietderīgi sadarboties ar ekspertiem papildperspektīvu iegūšanai, lai uzņēmums varētu pilnībā izpildīt šīs direktīvas prasības. Šādos gadījumos uzņēmumiem būtu vēl jāapspiežas ar ekspertiem, piemēram, pilsoniskās sabiedrības organizācijām vai fiziskām vai juridiskām personām, kas aizstāv cilvēktiesības vai vidi, lai gūtu ticamu ieskatu par faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi. Apspriešanās ar darbiniekiem un viņu pārstāvjiem būtu jāveic saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, attiecīgā gadījumā, valsts tiesību aktiem un koplīgumiem un neskarot viņiem piemērojamās tiesības uz informāciju, uzklaustīšanu un līdzdalību, un jo īpaši tās, uz kurām attiecas attiecīgie Savienības tiesību akti nodarbinātības un sociālo tiesību jomā, tostarp Padomes Direktīva 2001/86/EK²⁰ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/14/EK²¹ un 2009/38/EK²². Šajā direktīvā ar darbiniekiem būtu jāsaprot arī darba ņēmēji pagaidu darba aģentūrās un citi darba ņēmēji nestandarta nodarbinātības veidos, ar noteikumu, ka viņi atbilst kritērijiem, ko EST izvirzījusi darba ņēmēja statusa noteikšanai. Apspriežoties uzņēmumiem vajadzētu varēt paļauties uz nozares iniciatīvām, ciktāl tās ir piemērotas, lai atbalsstītu efektīvu sadarbību. Nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu izmantošana pati par sevi nav pietiekama, lai izpildītu pienākumu apspriesties ar darba ņēmējiem un viņu pārstāvjiem.

-
- ²⁰ Padomes Direktīva 2001/86/EK (2001. gada 8. oktobris), ar ko papildina Eiropas uzņēmējiesabiedrības statūtus darbinieku iesaistīšanas jomā (OV L 294, 10.11.2001., 22. lpp.).
- ²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/14/EK (2002. gada 11. marts), ar ko izveido vispārēju sistēmu darbinieku informēšanai un uzklaustīšanai Eiropas Kopienā – Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas kopīga deklarācija par darba ņēmēju pārstāvību (OV L 80, 23.3.2002., 29. lpp.).
- ²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/38/EK (2009. gada 6. maijs) par to, kā izveidot Eiropas Uzņēmumu padomi vai procedūru darbinieku informēšanai un uzklaustīšanai Kopienas mēroga uzņēmumos un Kopienas mēroga uzņēmumu grupās (OV L 122, 16.5.2009., 28. lpp.).

- (66) *Lai uzņēmumiem dotu tādus rīkus, kas tiem palīdz izpildīt pienācīgas pārbaudes prasības visās darbību ķēdēs, Komisijai, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, būtu jādod norādījumi par līguma paraugklauzulām, ko uzņēmumi var brīvprātīgi izmantot kā instrumentu, lai palīdzētu tiem izpildīt 10. un 11. pantā noteiktos pienākumus. Norādījumu mērķim vajadzētu būt veicināt skaidru uzdevumu sadali starp līgumslēdzējām pusēm un pastāvīgu sadarbību tā, lai izvairītos no šajā direktīvā paredzēto pienākumu nodošanas uzņēmējdarbības partnerim un pārkāpuma gadījumā līgums automātiski zaudētu spēku. Norādījumos būtu jāprecizē princips, ka tikai ar to, ka ir vienkārši iekļautas līguma garantijas, vien nepietiek, lai atbilstu šajā direktīvā paredzētajiem pienācīgas rūpības standartiem.*

- (67) Lai uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm **praktiski** sniegtu atbalstu un praktiskus instrumentus jautājumā, kā uzņēmumiem būtu jāpilda savas pienācīgās rūpības pienākumi, **un sniegtu atbalstu ieinteresētajām personām**, Komisijai, par atsauci izmantojot attiecīgās starptautiskās pamatnostādnes un standartus un apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru, **Eiropas Darba iestādi** un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām **organizācijām un citām** struktūrām, kurām ir speciālās zināšanas pienācīgas rūpības jomā, vajadzētu ■ izdot norādījumus, tostarp **vispārīgus norādījumus un norādījumus** konkrētām nozarēm vai par konkrētu nelabvēlīgu ietekmi, **un par šīs direktīvas mijiedarbību ar citiem Savienības tiesību aktiem, kuriem ir tādi paši mērķi un kuri paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus**.

(68) *Digitālie rīki un tehnoloģijas, piemēram, tādi, ko izmanto izejvielu, preču un produktu izsekošanai, uzraudzībai vai meklēšanai visās vērtības ķēdēs, piemēram, satelīti, droni, radari vai platformās balstīti risinājumi, varētu palīdzēt un samazināt datu vākšanas izmaksas vērtības ķēdes pārvaldībā, tostarp, lai identificētu un novērtētu, novērstu un mazinātu nelabvēlīgu ietekmi un uzraudzītu pienācīgas pārbaudes pasākumu efektivitāti. Lai palīdzētu uzņēmumiem izpildīt savus pienācīgās rūpības pienākumus visā viņu vērtības ķēdē, būtu jāmudina izmantot šādus rīkus un tehnoloģijas un jāveicina šāda izmantošana. Šajā nolūkā Komisijai būtu jāizdod pamatnostādnes ar noderīgu informāciju un atsaucēm uz atbilstošiem resursiem. Izmantojot digitālos rīkus un tehnoloģijas, uzņēmumiem būtu jāņem vērā un pienācīgi jānovērš ar to saistītie iespējamie riski un jāievieš mehānismi, lai pārbaudītu iegūtās informācijas piemērotību.*

- (69) Lai gan MVU neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, tās noteikumi varētu ietekmēt tos kā darbuzņēmējus vai apakšuzņēmējus uzņēmumiem, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tomēr mērķis ir mazināt finansiālo vai administratīvo slogu MVU, daudzi no kuriem jau tagad saskaras ar grūtībām globālās ekonomikas un sanitārās krīzes apstākļos. Lai atbalstītu MVU, dalībvalstīm **ar Komisijas atbalstu** atsevišķi vai kopā būtu jāizveido un jāizmanto tam veltītas, **ērti lietojamas** tīmekļa vietnes, portāli vai platformas, **lai sniegtu informāciju un atbalstītu uzņēmumus**, un dalībvalstis varētu arī finansiāli atbalstīt MVU un palīdzēt tiem veidot spējas. Šādu atbalstu **varētu** arī darīt pieejamu un vajadzības gadījumā pielāgot un paplašināt, attiecinot arī uz augšupējiem ekonomikas dalībniekiem trešās valstīs. Uzņēmumi, kuru darījuma partneri ir MVU, arī tiek mudināti atbalstīt tos pienācīgas rūpības pasākumu izpildē **■** un piemērot taisnīgas, saprātīgas, nediskriminējošas un samērīgas prasības attiecībā uz MVU.

- (70) *Komisijai būtu jāizveido vienots palīdzības dienests attiecībā uz pienācīgu uzņēmumu rūpību attiecībā uz ilgtspēju. Šādam vienotajam palīdzības dienestam vajadzētu spēt sadarboties un pieprasīt informāciju no attiecīgajām valsts iestādēm katrā dalībvalstī, tostarp no valsts palīdzības dienestiem, ja tādi ir, piemēram, lai palīdzētu pielāgot informāciju un norādījumus valsts kontekstam un izplatīt tos, neskarot funkciju un pilnvaru sadalījumu starp iestādēm valstu sistēmās. Vienotajam palīdzības dienestam un attiecīgajām valsts iestādēm būtu arī savstarpēji jāsadarbojas, lai nodrošinātu pārrobežu sadarbību.*
- (71) Lai papildinātu atbalstu, ko dalībvalsts sniedz *uzņēmumiem, tostarp MVU, lai tie īstenotu savas pienācīgas rūpības pienākumus*, Komisija var balstīties uz esošajiem *Savienības* instrumentiem, projektiem un citām darbībām, kas palīdz īstenot pienācīgu rūpību Savienībā un trešās valstīs. Tā var izveidot jaunus atbalsta pasākumus, kas uzņēmumiem, tostarp MVU, sniedz palīdzību saistībā ar pienācīgas rūpības prasībām, tostarp palīdzību *darbību ķēdes* pārredzamības novērošanas centram un lai veicinātu nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvas.

- (72) Komisija, ***pamatojoties uz pastāvošu Savienības rīcību, varētu papildināt*** dalībvalstu ***atbalsta pasākumus***, ar ko atbalsta augšupējos ekonomikas dalībniekus, lai tie veidotu spējas efektīvi novērst un mazināt savu darbību un darbījuma attiecību nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi, īpašu uzmanību pievēršot problēmām, ar kurām saskaras mazie lauksaimnieki. ***Savienība un tās dalībvalstis tiek mudinātas atbilstoši savai kompetencei*** izmantot savus kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumentus, ***tostarp tirdzniecības nolīgumus***, lai atbalstītu trešo valstu valdības un tos augšupējos ekonomikas dalībniekus trešās valstīs, kuri strādā, lai novērstu nelabvēlīgo ietekmi, ko to darbības un augšupējās darbījuma attiecības rada cilvēktiesībām un videi. Tas varētu nozīmēt sadarbību ar partnervalstu valdībām, vietējo privāto sektoru un ieinteresētajām personām, kura paredzēta, lai novērstu cilvēktiesībām un videi radītās nelabvēlīgās ietekmes pamatcēloņus.

- (73) *Šī direktīva ir svarīgs legīslatīvs instruments, lai nodrošinātu uzņēmumu pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku, tostarp, lai samazinātu eksistenciālo kaitējumu un klimata pārmaiņu radītās izmaksas, nodrošinātu saskaņotību globālā neto nulles līmeņa sasniegšanā līdz 2050. gadam, izvairītos no maldinošiem apgalvojumiem par šādu saskaņošanu un apturētu zaļmaldināšanu, dezinformāciju un fosilā kurināmā ekspansiju visā pasaulē, ar mērķi sasniegt starptautiskos un Eiropas klimata mērķus. Lai nodrošinātu efektīvu šīs direktīvas ieguldījumu cīņā pret klimata pārmaiņām, uzņēmumiem būtu jāpieņem **un jāīsteno klimata pārmaiņu mazināšanai paredzēts pārkārtošanās plāns, kura mērķis ir, cik vien iespējams**, nodrošināt, ka uzņēmuma uzņēmējdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C atbilstīgi Parīzes nolīgumam **un ar mērķi panākt klimatneitralitāti, kā noteikts Regulā (ES) 2021/1119, tostarp ar tā starpposma un 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītājiem. Plānā attiecīgā gadījumā būtu jāvērsas pret uzņēmuma atkarību no darbībām, kas saistītas ar oglēm, naftu un gāzi. Šādas prasības būtu jāsaprot kā pienākums paredzēt līdzekļus, nevis rezultātus. Tā kā tas ir pienākums paredzēt līdzekļus, būtu pienācīgi jāņem vērā progress, kādu uzņēmumi panāk, un sarežģītība un mainīgums, kas raksturīgi pārkārtošanās procesam klimata jomā. Uzņēmumiem būtu jācenšas sasniegt savos plānos iekļautos siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītājus, tomēr īpašu apstākļu dēļ var būt tā, ka uzņēmumi nespēj sasniegt šos mērķrādītājus, ja tas vairs nav pamatoti. Plānā būtu jāiekļauj ar klimata pārmaiņām saistīti, laika ziņā noteikti mērķrādītāji, kas izvirzīti 2030. gadam un noteikti piecu gadu etapos līdz 2050. gadam, balstoties uz pārliedzinošiem zinātniskiem pierādījumiem un attiecīgā gadījumā absolūtajiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītājiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju 1., 2. un 3. pakāpi.***

Plānā būtu jāizstrādā īstenošanas darbības, lai sasniegtu uzņēmuma mērķus klimata jomā, un tiem būtu jābalstās uz pārliedcinošiem zinātniskiem pierādījumiem, proti, pierādījumiem ar neatkarīgu zinātnisko apstiprinājumu, kas atbilst globālās sasilšanas ierobežošanai līdz 1,5 °C, kā noteikusi Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC), un ņemot vērā Eiropas Klimata pārmaiņu zinātniskās konsultatīvās padomes ieteikumus. Uzraudzības iestādēm būtu vismaz jāuzrauga plāna un tā atjauninājumu pieņemšana un izstrāde saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajām prasībām. Tā kā klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētā pārkārtošanās plāna saturam būtu jāatbilst Direktīvā 2013/34/ES noteiktajām ziņošanas prasībām attiecībā uz korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu, būtu jāuzskata, ka uzņēmumi, kas sniedz šādu Direktīvā 2013/34/ES paredzēto plānu, ir izpildījuši konkrēto pienākumu pieņemt šajā direktīvā noteikto plānu. Kaut arī tad pieņemšanas pienākums tiks uzskatīts par izpildītu, uzņēmumiem joprojām būtu jāievēro pienākums īstenot šādu pārkārtošanās plānu klimata pārmaiņu mazināšanai un to atjaunināt ik pēc 12 mēnešiem, lai novērtētu progresu virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu.

- (74) Lai nodrošinātu efektīvu šīs direktīvas pārraudzību un vajadzības gadījumā tās izpildi attiecībā uz **trešo valstu** uzņēmumiem **■**, minētajiem uzņēmumiem būtu jāieceļ tāds pilnvarots pārstāvis Savienībā, kam ir pietiekamas pilnvaras, un jāsniedz informācija par saviem pilnvarotajiem pārstāvjiem. Pilnvarotajam pārstāvim vajadzētu būt iespējai pildīt arī kontaktpunkta funkcijas ar noteikumu, ka tiek ievērotas attiecīgās šīs direktīvas prasības. ***Ja trešās valsts uzņēmums neieceļ pilnvaroto pārstāvi, visām dalībvalstīm, kurās uzņēmums darbojas, vajadzētu būt kompetentām panākt šā pienākuma izpildi, jo īpaši iecelt fizisku vai juridisku personu vienā no dalībvalstīm, kurā tas darbojas, saskaņā ar valsts tiesību aktos noteikto izpildes sistēmu. Dalībvalstīm, kas uzsāk šādu izpildi, ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīkla starpniecību būtu jāinformē citu dalībvalstu uzraudzības iestādes, lai citas dalībvalstis to nepildītu.***

- (75) Lai nodrošinātu pareizas uzņēmumu pienācīgās rūpības pienākumu īstenošanas uzraudzību un pareizu šīs direktīvas izpildi, dalībvalstīm būtu jānorīko viena vai vairākas valsts uzraudzības iestādes. Šīm uzraudzības iestādēm vajadzētu būt publiskām, neatkarīgām no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai no citām tirgus interesēm un bez interešu konfliktiem *un bez jebkādas ārējas ietekmēšanas, ne tiešas, ne netiešas. Lai savas pilnvaras īstenotu objektīvi, šīm uzraudzības iestādēm nevajadzētu ne kādam lūgt, ne no kāda pieņemt norādījumus.* Saskaņā ar valsts tiesību aktiem dalībvalstīm būtu jānodrošina, *lai katrai uzraudzības iestādei tiktu nodrošināti cilvēkresursi un finanšu resursi, kas ir vajadzīgi efektīvai tās uzdevumu veikšanai un pilnvaru īstenošanai.* Tām vajadzētu būt tiesīgām veikt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai pamatojoties uz **■** pamatoti izteiktām bažām, kas paustas saskaņā ar šo direktīvu. *Veicot šādu izmeklēšanu, vajadzības gadījumā varētu veikt pārbaudes uz vietas un attiecīgo ieinteresēto personu uzklaustīšanu.* Ja nozaru tiesību aktos ir paredzētas kompetentās iestādes, dalībvalstis varētu noteikt, ka tās savās kompetences jomās ir atbildīgas par šīs direktīvas piemērošanu. *Uzraudzības iestādēm būtu jāpublicē un tīmekļa vietnē jādara pieejams gada ziņojums par savām iepriekšējām darbībām, tostarp par smagākajiem konstatētajiem pārkāpumiem.* Dalībvalstīm būtu jāizveido mehānisms, kas ir pieejams, lai bez maksas vai par maksu, kas sedz tikai administratīvās izmaksas, saņemtu pamatoti izteiktas bažas, un jānodrošina, lai sabiedrībai tiktu darīta pieejama praktiska informācija par to, kā izmantot šīs tiesības.

- (76) Lai nodrošinātu efektīvu šīs direktīvas īstenošanai veikto valsts pasākumu izpildi, dalībvalstīm būtu jāparedz atturoši, samērīgi un iedarbīgi **sodi** par minēto pasākumu pārkāpumiem. Lai šāds **sodu** režīms būtu efektīvs, to sodu vidū, ko piemēro valsts uzraudzības iestādes, vajadzētu būt naudas **sodiem un publiskiem paziņojumiem, kuros tiek norādīts atbildīgais uzņēmums un pārkāpuma veids, ja uzņēmums noteiktajā termiņā nepilda lēmumu, ar ko tiek piemērots naudas sods. Šis soda režīms neskar pilnvaras izņemt un aizliegt produktu laišanu un pieejamību tirgū un eksportu saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem, kuros ir paredzēti plašāki vai konkrētāki pienācīgas pārbaudes pienākumi, piemēram, Regulā (ES) 2023/1115. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai uzlikšanas brīdī naudas sods būtu samērīgs ar uzņēmuma neto apgrozījumu visā pasaulē. Tomēr nebūtu jānosaka dalībvalstīm pienākums naudas sodu visos gadījumos balstīt tikai uz uzņēmuma neto apgrozījumu.**

Dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem būtu jāizlemj, vai sodu piemērošana būtu jāveic tieši uzraudzības iestādēm sadarbībā ar citām iestādēm, vai tā būtu jāveic, iesniedzot pieteikumu kompetentajām tiesu iestādēm. Lai nodrošinātu publisku pārraudzību pār šajā direktīvā izklāstīto noteikumu piemērošanu, uzraudzības iestāžu lēmumi, ar kuriem uzņēmumiem uzliek sodus par to valsts tiesību aktu noteikumu neievērošanu, ar kuriem transponē šo direktīvu, būtu jāpublicē, jānosūta Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam un jā saglabā publiski pieejami vismaz trīs gadus. Publicētajā lēmumā nevajadzētu iekļaut personas datus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679²³. Uzņēmuma nosaukuma publicēšana būtu jāatļauj pat tad, ja tajā ir fiziskas personas vārds un uzvārds.

- (77) *Lai nepieļautu, ka iespējamie administratīvie naudas sodi tiek mākslīgi samazināti, dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai tad, kad naudas sods tiek piemērots pie kādas grupas piederošam uzņēmumam, šādi naudas sodi tiktu aprēķināti, ņemot vērā konsolidēto apgrozījumu, kas aprēķināts galvenā mātesuzņēmuma līmenī.*

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

- (78) Lai nodrošinātu konsekventu saskaņā ar šo direktīvu pieņemto valsts ***tiesību aktu*** noteikumu piemērošanu un izpildi, valstu uzraudzības iestādēm būtu jāsadarbojas un jākoordinē sava rīcība. Minētajā nolūkā Komisijai būtu jāizveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls, un uzraudzības iestādēm citai cita būtu jāatbalsta uzdevumu izpildē, kā arī jāsniedz savstarpēja palīdzība.
- (79) Lai nodrošinātu, ka no nelabvēlīgās ietekmes cietušajiem ir ***faktiska iespēja vērsties tiesā un saņemt kompensāciju***, būtu jāpieprasa, lai dalībvalstis izstrādā noteikumus, kas reglamentē uzņēmumu civiltiesisko atbildību par ***fiziskai vai juridiskai personai nodarīto kaitējumu, ar nosacījumu, ka*** uzņēmums ***tīši vai nolaidības dēļ*** nav ***■*** novērsis un mazinājis iespējamo nelabvēlīgo ietekmi vai nav spējis izbeigt un līdz minimumam samazināt faktisko ietekmi, un ***šādas*** neizpildes rezultātā ***fiziskajai vai juridiskajai personai ir nodarīts kaitējums. Kaitējums, kas nodarīts ar likumu aizsargātajām personas interesēm, būtu jāinterpretē saskaņā ar valsts tiesību aktiem, piemēram, nāve, fizisks vai psiholoģisks ievainojums, personas brīvības atņemšana, cilvēka cieņas zaudēšana vai kaitējums personas īpašumam.***

Nosacījums, ka personai nodarītā kaitējuma cēlonim ir jābūt tam, ka uzņēmums nav izpildījis pienākumu novērst nelabvēlīgo ietekmi gadījumā, kad šīs direktīvas pielikumā uzskaitīto tiesību, aizlieguma vai pienākuma mērķis bija aizsargāt fizisko vai juridisko personu, kurai kaitējums ir nodarīts, bet to nepareiza piemērošana vai pārkāpšana ir radījusi nelabvēlīgo ietekmi, kas būtu bijusi jānovērš, būtu jāsaprot tā, ka tas neattiecas uz pastarpinātu kaitējumu (kas netieši radīts citām personām, kuras nav cietušas no nelabvēlīgas ietekmes un kuras nav aizsargātas ar šīs direktīvas pielikumā uzskaitītajām tiesībām, aizliegumiem vai pienākumiem). Piemēram, ja uzņēmuma darbiniekam ir nodarīts kaitējums tāpēc, ka uzņēmums ir pārkāpis drošības standartus darbavietā, šāda darbinieka dzīvesvietas īpašniekam nevajadzētu ļaut iesniegt prasījumu pret uzņēmumu par ekonomiskiem zaudējumiem, kas radušies tādēļ, ka darbinieks nav spējīgs maksāt īres maksu. Šī direktīva nereglamentē cēloņsakarību civiltiesiskās atbildības nozīmē, izņemot to, ka uzņēmumus nevajadzētu saukt pie šajā direktīvā noteiktās atbildības, ja kaitējumu ir radījuši tikai darījuma partneri uzņēmumu darbību ķēdēs (tā sauktā “tiešā saikne ar”, kā minēts starptautiskajā regulējumā). Cietušajiem vajadzētu būt tiesībām uz pilnīgu kompensāciju par nodarīto kaitējumu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un atbilstīgi šādam vienotam principam. Būtu jāaizliedz atturēšana ar kaitējumiem (kaitējumiem sodīšanas nolūkā) vai jebkāda cita veida pārmērīga kompensēšana.

(80) *Tā kā nelabvēlīgas ietekmes gadījumiem būtu jānosaka prioritātes atkarībā no to smaguma un varbūtības pakāpes un tie jānovērš pakāpeniski, ja nav iespējams vienlaikus pilnībā novērst visu konstatēto nelabvēlīgo ietekmi, uzņēmums saskaņā ar šo direktīvu nebūtu jānosaka kā atbildīgais par kaitējumu, kas izriet no jebkāda mazāk nozīmīga nelabvēlīgās ietekmes gadījuma, kas vēl nav novērsts. Tomēr, nosakot, vai ir izpildīti nosacījumi attiecībā uz uzņēmuma atbildību, saistībā ar vērtējumu par to, vai uzņēmums nav ievērojis savu pienākumu pienācīgi novērst konstatēto nelabvēlīgo ietekmi, būtu jāizvērtē, vai uzņēmums ir pareizi piešķīris prioritāti nelabvēlīgajai ietekmei.*

I

(81) Atbildības režīms nereglamentē to, kam būtu jāpierāda *atbildības nosacījumu izpilde* lietas apstākļos *vai ar kādiem nosacījumiem var uzsākt civilprocesu*, tāpēc *šādi jautājumi tiek atstāti valsts tiesību aktu ziņā.*

- (82) *Lai nodrošinātu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā noteikts Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 2. panta 3. punktā, Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 8. pantā un Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ("Orhūsas Konvencija") 9. panta 3. punktā, ar šo direktīvu novērš noteiktus praktiskus un procesuālus šķēršļus, kas no nelabvēlīgas ietekmes cietušajiem liedz vērsties tiesā, tostarp grūtības piekļūt pierādījumiem, ierobežotu noilguma termiņu ilgumu, pienācīgu, pārstāvības prasībām paredzētu mehānismu trūkumu un pārmērīgi augstās izmaksas civiltiesiskās atbildības tiesvedībā.*

- (83) *Ja prasītājs iesniedz argumentētu pamatojumu, kurā ir pamatoti pieejami fakti un pierādījumi, ar ko pietiek, lai pamatotu tā prasības ticamību attiecībā uz kaitējumiem, un norāda, ka papildu pierādījumi ir uzņēmuma kontrolē, dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai tiesas varētu izdot rīkojumu, ka uzņēmumam šādi pierādījumi ir jāizpauž saskaņā ar valsts procesuālajiem tiesību aktiem, – vienlaikus nosakot, ka šāda izpaušana aprobežojas tikai ar to, kas ir nepieciešams un samērīgs. Šajā nolūkā valstu tiesām būtu jāapsver, cik lielā mērā prasību vai aizstāvību pamato pieejamie fakti un pierādījumi, kas attaisno pieprasījumu izpaust informāciju; izpaušanas apmēru un izmaksas, kā arī visu pušu, tostarp attiecīgo trešo personu, likumīgās intereses, tostarp tā, lai tiktu novērsta nekonkrēta tādas informācijas meklēšana, kura procedūrā iesaistītajām pusēm, iespējams, nebūs svarīga. Ja šādi pierādījumi satur konfidenciālu informāciju, valstu tiesām vajadzētu spēt izdot rīkojumu par to izpaušanu tikai tad, ja tās to uzskata par būtisku zaudējumu atlīdzināšanas prasībai, un būtu jāievieš efektīvi pasākumi šādas informācijas aizsardzībai.*

- (84) *Dalībvalstīm būtu jāparedz saprātīgi nosacījumi, saskaņā ar kuriem jebkurai iespējams cietušajai personai vajadzētu būt iespējai pilnvarot arodbiedrību, nevalstisku civiltiesību vai vides organizāciju vai citu nevalstisku organizāciju un saskaņā ar valsts tiesību aktiem – kādu no valsts civiltiesību iestādēm, kas atrodas jebkurā dalībvalstī, lai tā celtu prasību par civiltiesisko atbildību un panāktu cietušo tiesību īstenošanu, ja šādas struktūras atbilst valsts tiesību aktos noteiktajām prasībām, piemēram, ja tās saglabā savu pastāvīgo klātbūtni un saskaņā ar saviem statūtiem nedarbojas komerciāli un tikai uz laiku to tiesību īstenošanā, kuras aizsargā šī direktīva, vai attiecīgo valsts tiesību aktos noteikto tiesību īstenošanā. To varētu panākt ar valsts civilprocesa noteikumiem par atļauju pārstāvēt cietušo saistībā ar trešās personas iejaukšanos, pamatojoties uz nepārprotamu iespējami cietušās puses piekrišanu, un to nevajadzētu interpretēt kā prasību dalībvalstīm paplašināt savus valsts noteikumus par pārstāvības prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2020/1828²⁴.*
- (85) *Civiltiesiskās atbildības prasības celšanai paredzētais noilguma periods ir vismaz pieci gadi, un jebkurā gadījumā tas nav īsāks par noilguma periodu, kas vispārējai civiltiesiskajai atbildībai ir noteikts valsts režīmos. Valsts noteikumiem par noilguma periodu sākumu, ilgumu, apturēšanu vai pārtraukšanu nevajadzētu lieki kavēt kaitējumu atlīdzināšanas prasību celšanu un nekādā gadījumā tiem nevajadzētu būt stingrākiem kā noteikumiem vispārējā valsts regulējumā par civiltiesisko atbildību.*

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/1828 (2020. gada 25. novembris) par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un ar ko atceļ Direktīvu 2009/22/EK (OV L 409, 4.12.2020., 1. lpp.).

- (86) *Turklāt, lai nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus, prasītājiem ir jādod iespēja lūgt īstenot aizlieguma pasākumus kā galīgu vai pagaidu pasākumu, ar ko, veicot kādu darbību vai pārtraucot kādu rīcību, izbeidz to valsts noteikumu pārkāpšanu, kuri pieņemti, ievērojot šo direktīvu.*
- (87) Attiecībā uz civiltiesiskās atbildības noteikumiem uzņēmuma civiltiesiskajai atbildībai par kaitējumiem, kas radušies tādēļ, ka tas nav veicis pienācīgas rūpības pasākumus, nevajadzētu skart tā meitasuzņēmumu civiltiesisko atbildību vai attiecīgo tā tiešo un netiešo *darbību ķēdē* iesaistīto darījuma partneru civiltiesisko atbildību. ***Ja uzņēmums nodarījis kaitējumu kopā ar meitasuzņēmumu vai darījuma partneri, tam vajadzētu būt solidāri atbildīgam ar šādu meitasuzņēmumu vai darījuma partneri. Tam būtu jānotiek saskaņā ar valsts tiesību aktiem par solidāras atbildības nosacījumiem, un neskarot nekādus Savienības vai valsts tiesību aktus par solidāru atbildību, un regresa tiesībām uz pilnu kompensāciju, ko samaksājusi viena solidāri atbildīgā puse.***

- (88) *Šajā direktīvā paredzētajiem civiltiesiskās atbildības noteikumiem nevajadzētu skart tādus Savienības vai valsts noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kuri paredz atbildību situācijās, uz ko neattiecas šī direktīva, vai kuri paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva. Stingrāks atbildības režīms būtu jāsaprot arī kā tāds civiltiesiskās atbildības režīms, kas paredz atbildību arī gadījumos, kad šajā direktīvā paredzēto atbildības noteikumu piemērošana uzņēmumam nenosaka atbildību.*

I

- (89) Attiecībā uz civiltiesisko atbildību, kas izriet no nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, personas, kurām ir nodarīts kaitējums, saskaņā ar šo direktīvu var pieprasīt kompensāciju pat gadījumos, kad šie prasījumi pārklājas ar cilvēktiesību prasījumiem.

- (90) Lai nodrošinātu, ka no cilvēktiesību pārkāpuma vai videi nodarīta kaitējuma cietušie var iesniegt prasījumu par kaitējumu atlīdzināšanu un pieprasīt kompensāciju par **kaitējumu, kas nodarīts, ja uzņēmums tīši vai nolaidības dēļ nav** ievērojis no šīs direktīvas izrietošos pienācīgas rūpības pienākumus, **šajā direktīvā būtu jāuzliek dalībvalstīm pienākums nodrošināt, ka valsts tiesību akti, ar ko transponē šajā direktīvā paredzēto civiltiesiskās atbildības režīmu, ir primāri un obligāti piemērojami gadījumos**, kad šādiem prasījumiem **■** piemērojamie tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti, kā tas **■** varētu būt, piemēram, saskaņā ar starptautisko privāttiesību noteikumiem, ja kaitējums rodas trešā valstī. **Tas nozīmē, ka dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, lai prasības attiecībā uz to, kura fiziska vai juridiska persona var celt prasību, noilgums un pierādījumu izpaušana būtu** prevalējoši imperatīvi piemērojami. **Transponējot šajā direktīvā paredzēto civiltiesiskās atbildības režīmu un izvēloties metodes šādu rezultātu sasniegšanai, dalībvalstīm vajadzētu spēt ņemt vērā arī visus ar to saistītos valsts noteikumus, ciktāl tie ir vajadzīgi, lai nodrošinātu cietušo aizsardzību, un ir būtiski, lai aizsargātu dalībvalstu sabiedrības intereses, piemēram, politisko, sociālo vai ekonomisko organizāciju.**

- (91) Šajā direktīvā paredzētajam civiltiesiskās atbildības režīmam nebūtu jāskar ***Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK***²⁵. Šai direktīvai nevajadzētu liegt dalībvalstīm piemērot uzņēmumiem stingrākus papildpienākumus vai citādi īstenot papildpasākumus, kuru mērķi ir tādi paši kā ■ Direktīvas ***2004/35/EK*** mērķi.

²⁵ ***Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).***

- (92) *Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai to pienākumu izpilde, kas izriet no valsts tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem transponē šo direktīvu, vai to brīvprātīga īstenošana kvalificētos kā vides vai sociālais aspekts vai elements, ko līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 2014/23/ES²⁶, 2014/24/ES²⁷ un 2014/25/ES²⁸ var ņemt vērā kā daļu no publisko un koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem vai var noteikt attiecībā uz publisko un koncesijas līgumu izpildi.*

²⁶ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1. lpp.).*

²⁷ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).*

²⁸ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.).*

Līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji subjekti no dalības iepirkuma procedūrā, tostarp koncesijas piešķiršanas procedūrā, attiecīgā gadījumā var izslēgt jebkuru ekonomikas dalībnieku, vai dalībvalstis var no tiem prasīt, lai tie dalībniekus izslēdz, ja tie ar jebkādiem piemērotiem līdzekļiem var pierādīt, ka ir pārkāpti vides, sociālo un darba tiesību jomā piemērojamie pienākumi, tostarp tie, kas izriet no konkrētiem starptautiskiem nolīgumiem, kurus ir ratificējušas visas dalībvalstis un kuri ir uzskaitīti minētajās direktīvās, vai ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kura dēļ tā godprātība ir apšaubāma. Lai nodrošinātu konsekvenci Savienības tiesību aktos un atbalstītu to īstenošanu, Komisijai būtu jāapsver, vai ir lietderīgi atjaunināt kādu no šīm direktīvām, jo īpaši attiecībā uz prasībām un pasākumiem, kas dalībvalstīm jāpieņem, lai nodrošinātu ilgtspējas un pienācīgas rūpības pienākumu izpildi visos iepirkuma un koncesijas procesos.

█

(93) Personām, kuras strādā uzņēmumos, uz ko attiecas šajā direktīvā paredzētie pienācīgas rūpības pienākumi, vai kuras sazinās ar šādiem uzņēmumiem saistībā ar savu profesionālo darbību, var būt nozīmīga loma to **valsts tiesību aktu noteikumu** pārkāpumu atklāšanā, ar kuriem tiek transponēta šī direktīva. Tādējādi tās var palīdzēt novērst šādus pārkāpumus un atturēt no tiem, kā arī stiprināt šīs direktīvas izpildi. Tādēļ ziņošanai par visiem to valsts **tiesību aktu noteikumu** pārkāpumiem, ar kuriem **transponē šo direktīvu**, un to personu aizsardzībai, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem, būtu jāpiemēro █ Direktīva (ES) 2019/1937.

(94) *Lai uzlabotu juridisko noteiktību, šajā direktīvā noteiktā Direktīvas (ES) 2019/1937 piemērojamība ziņojumiem par to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem, ar kuriem transponē šo direktīvu, un to personu aizsardzībai, kuras ziņo par šādiem pārkāpumiem, būtu jāatspoguļo minētajā Direktīvā (ES) 2019/1937. Tāpēc Direktīvas (ES) 2019/1937 pielikums būtu attiecīgi jāgroza. Dalībvalstu pienākums ir nodrošināt, lai šis grozījums tiktu atspoguļots to transponēšanas pasākumos, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1937.*

- (95) Lai precizētu informāciju, kas uzņēmumiem, uz kuriem neattiecas ziņošanas prasības atbilstīgi noteikumiem par korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanu saskaņā ar Direktīvu 2013/34/ES, būtu jāsniedz par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz to, ka tiek paredzēti papildu noteikumi par šādas ziņošanas saturu un kritērijiem, precizējot informāciju par pienācīgas rūpības, iespējamās un faktiskās ietekmes un attiecībā uz minēto ietekmi veikto darbību aprakstu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu attiecīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu²⁹. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

²⁹ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

- (96) Šī direktīva būtu jāpiemēro atbilstīgi Savienības tiesību aktiem par datu aizsardzību un tiesībām uz privātuma un personas datu aizsardzību, kā noteikts Hartas 7. un 8. pantā. Jebkāda personas datu apstrāde saskaņā ar šo direktīvu būtu jāveic saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 ³⁰, kā arī ar prasībām par nolūka ierobežošanu, datu minimizēšanu un glabāšanas ierobežošanu.
- (97) Notika apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725³⁰ 28. panta 2. punktu, un tas 2022. gada 17. martā sniedza atzinumu.

■

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

- (98) Komisijai būtu *periodiski jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas īstenošanu un par tās efektivitāti savu mērķu sasniegšanā, jo īpaši nelabvēlīgas ietekmes novēršanā. Pirmajā ziņojumā būtu cita starpā jāietver šīs direktīvas ietekme uz MVU, šīs direktīvas piemērošanas joma attiecībā uz to, kādus uzņēmumus tā aptver, vai ir jāpārskata termina “darbību ķēdes” definīcija, vai ir jāgroza šīs direktīvas pielikums un vai būtu jāgroza šajā direktīvā minēto attiecīgo starptautisko konvenciju saraksts, jo īpaši, ņemot vērā starptautiskās norises, vai ir jāpārskata noteikumi par cīņu pret klimata pārmaiņām un par uzraudzības iestāžu pilnvarām, kāda ir valsts līmenī ieviesto izpildes mehānismu, sodu un civiltiesiskās atbildības noteikumu efektivitāte, un vai ir jāmaina šīs direktīvas saskaņošanas līmenis, lai uzņēmumiem iekšējā tirgū nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus. Tiklīdz tas būs iespējams pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc minētās dienas, Komisijai būtu arī jāiesniedz ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par nepieciešamību noteikt papildu prasības par pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju, kuras ir pielāgotas regulētiem finanšu uzņēmumiem attiecībā uz finanšu pakalpojumu sniegšanu un ieguldījumu darbībām, un par iespējām, kas paredzētas šādām pienācīgas rūpības prasībām, kā arī par to ietekmi saskaņā ar šīs direktīvas mērķiem, vienlaikus ņemot vērā citus Savienības tiesību aktus, ko piemēro regulētiem finanšu uzņēmumiem. Minētajam ziņojumam attiecīgā gadījumā būtu jāpievieno tiesību akta priekšlikums.*

- (99) *Nemot vērā to, ka* šīs direktīvas mērķus, proti, labāk izmantot vienotā tirgus potenciālu, lai veicinātu pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku, un sekmēt ilgtspējīgu attīstību, novēršot un mazinot faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi
- uzņēmumu *darbību* ķēdēs, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet darbību mēroga un iedarbības dēļ, proti, aplūkotajām problēmām un to cēloņiem ir starptautiska dimensija, jo daudzi uzņēmumi darbojas Savienības vai globālā mērogā un vērtības ķēdes aptver arī citas dalībvalstis un trešās valstis, turklāt atsevišķu dalībvalstu īstenotie pasākumi var būt neefektīvi un izraisīt iekšējā tirgus sadrumstalotību, minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. Šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi par:

- a) **uzņēmumu pienākumiem saistībā ar faktisku un iespējamu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi uzņēmumu pašu darbībās, to meitasuzņēmumu darbībās un tādās darbībās šādu uzņēmumu darbību ķēdē, ko veic to darījuma partneri;**
- b) **atbildību, kas paredzēta par šā punkta a) apakšpunktā minēto pienākumu pārkāpumiem, un**
- c) ***pienākumu uzņēmumiem pieņemt un īstenot klimata pārmaiņu mazināšanai paredzēto pārkārtošanās plānu, kura mērķis ir, pieliekot maksimālas pūles, nodrošināt uzņēmuma uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas saderību ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C saskaņā ar Parīzes nolīgumu.***

2. Šī direktīva nedod iemeslu pazemināt tā cilvēktiesību, ***nodarbinātības un sociālo*** tiesību aizsardzības vai vides aizsardzības, vai klimata aizsardzības līmeni, kas paredzēts dalībvalstu tiesību aktos ***vai piemērojamajos koplīgumos*** šīs direktīvas pieņemšanas laikā.
3. Šī direktīva neskar citos Savienības tiesību aktos noteiktos pienākumus cilvēktiesību, ***nodarbinātības un sociālo*** tiesību, vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā. Ja kāds šīs direktīvas noteikums ir pretrunā kāda cita Savienības tiesību akta noteikumiem, kam ir tādi paši mērķi un kas paredz plašākus vai konkrētākus pienākumus, attiecīgā cita Savienības tiesību akta noteikums normu kolīzijas robežās ir noteicošais un tiek piemērots attiecībā uz minētajiem konkrētajiem pienākumiem.

2. pants

Darbības joma

1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:
 - a) uzņēmumam pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti *vai par kuru būtu bijis jāpieņem* gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 1000 darbinieku un tā neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 450 000 000 EUR;
 - b) uzņēmums nerasniedza *a) apakšpunktā* noteiktās robežvērtības, *bet tas ir galvenais tādās grupas mātesuzņēmums, kura ir sasniegusi šādas robežvērtības* iepriekšējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti *vai par kuru būtu bijis jāpieņem konsolidētie* gada finanšu pārskati;

- c) *uzņēmums Savienībā ar neatkarīgiem trešo personu uzņēmumiem ir noslēdzis franšīzes vai licences līgumus par autoratlīdzību vai ir galvenais tādas grupas mātesuzņēmums, kura ir noslēgusi minētos līgumus, ja šie līgumi nodrošina kopēju identitāti, kopēju uzņēmējdarbības koncepciju un vienveidīgu uzņēmējdarbības metožu piemērošanu un ja šī autoratlīdzība pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, pārsniedz 22 500 000 EUR, un ar noteikumu, ka uzņēmuma neto apgrozījums pasaulē pēdējā finanšu gadā, par kuru ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, pārsniedza 80 000 000 EUR, vai uzņēmums ir galvenais tādas grupas mātesuzņēmums, kurai attiecīgi bija minētais neto apgrozījums.*

2. Šī direktīva attiecas arī uz uzņēmumiem, kas izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un atbilst vienam no šādiem nosacījumiem:
- a) uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada Savienībā sasniedzis neto apgrozījumu, kas pārsniedz 450 000 000 EUR;
 - b) *uzņēmums nerasniedza a) apakšpunktā minēto robežvērtību, bet ir galvenais tādas grupas mātesuzņēmums, kas konsolidēti sasniedza šādu robežvērtību pirmspēdējā finanšu gadā;*
 - c) *uzņēmums Savienībā ar neatkarīgām trešām personām ir noslēdzis franšīzes vai licencēšanas nolīgumus par autoratlīdzību vai ir galvenais tādas grupas mātesuzņēmums, kura ir noslēgusi minētos līgumus, ja šie nolīgumi nodrošina kopīgu identitāti, kopēju uzņēmējdarbības koncepciju un vienotu uzņēmējdarbības metožu piemērošanu un ja šī autoratlīdzība pirmspēdējā finanšu gadā Savienībā ir pārsniegusi 22 000 000 EUR; un ar noteikumu, ka uzņēmuma neto apgrozījums pirmspēdējā finanšu gadā Savienībā pārsniedza 80 000 000 EUR vai ka uzņēmums ir galvenais tādas grupas mātesuzņēmums, kurai attiecīgi bija minētais apgrozījums.*

3. *Ja galvenā mātesuzņēmuma pamatdarbība ir akciju turēšana operacionālos meitasuzņēmumos un tas neiesaistās tādu vadības, darbības vai finanšu lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē grupu vai vienu vai vairākus tās meitasuzņēmumus, to var atbrīvot no šajā direktīvā noteikto pienākumu pildīšanas. Uz šādu atbrīvojumu attiecas nosacījums, ka viens no galvenā mātesuzņēmuma meitasuzņēmumiem, kas ir iedibināts Savienībā, ir izraudzīts 6.–16. pantā un 22. pantā izklāstīto pienākumu pildīšanai galīgā mātesuzņēmuma vārdā, tostarp galvenā mātesuzņēmuma pienākumu pildīšanai attiecībā uz tā meitasuzņēmumu darbībām. Šādā gadījumā izraudzītajam meitasuzņēmumam tiek piešķirti visi nepieciešamie līdzekļi un juridiskās pilnvaras efektīvai minēto pienākumu pildīšanai, jo īpaši tam, lai nodrošinātu, ka izraudzītais meitasuzņēmums no grupas sabiedrībām iegūst attiecīgo informāciju un dokumentus galvenā mātesuzņēmuma pienākumu pildīšanai saskaņā ar šo direktīvu.*

Galvenais mātesuzņēmums saskaņā ar 24. pantu no kompetentās uzraudzības iestādes lūdz šā punkta pirmajā daļā minēto atbrīvojumu, lai novērtētu, vai ir izpildīti šā punkta pirmajā daļā minētie nosacījumi. Ja nosacījumi ir izpildīti, kompetentā uzraudzības iestāde piešķir atbrīvojumu. Attiecīgā gadījumā šāda iestāde tās dalībvalsts kompetento uzraudzības iestādi, kurā izraudzītais meitasuzņēmums ir iedibināts, pienācīgi informē par pieteikumu un pēc tam – par savu lēmumu.

Galvenais mātesuzņēmums ar izraudzīto meitasuzņēmumu joprojām ir līdzatbildīgs, ja izraudzītais meitasuzņēmums nav izpildījis savus pienākumus saskaņā ar šā punkta pirmo daļu.

4. Šā panta 1. punkta vajadzībām nepilnas slodzes darbinieku skaitu aprēķina, pamatojoties uz pilnas slodzes ekvivalentu. Pagaidu darba aģentūru darba ņēmējus ***un citus nestandarta nodarbinātības veidos strādājošus darba ņēmējus (ar noteikumu, ka viņi atbilst kritērijiem, ko Eiropas Savienības Tiesa izvirzījusi darba ņēmēja statusa noteikšanai)*** iekļauj darbinieku skaita aprēķinā tāpat kā tad, ja tie būtu darbinieki, kurus uzņēmums nodarbinātu tieši uz to pašu laika posmu.

5. *Ja uzņēmums izpilda 1. vai 2. punktā minētos nosacījumus, direktīvu piemēro tikai tad, ja šādi noteikumi ir izpildīti divus finanšu gadus pēc kārtas. Šo direktīvu vairs nepiemēro 1. vai 2. punktā minētajam uzņēmumam, ja 1. vai 2. punktā paredzētie nosacījumi vairs netiek izpildīti katrā no pēdējiem diviem attiecīgajiem finanšu gadiem.*
6. Attiecībā uz 1. punktā minētajiem uzņēmumiem dalībvalsts, kuras kompetencē ir reglamentēt jautājumus, uz ko attiecas šī direktīva, ir tā dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmuma juridiskā adrese.
7. *Attiecībā uz 2. punktā minēto uzņēmumu dalībvalsts, kuras kompetencē ir reglamentēt jautājumus, uz ko attiecas šī direktīva, ir tā dalībvalsts, kurā atrodas uzņēmuma filiāle. Ja uzņēmumam nav filiāles nevienā dalībvalstī vai ja tam ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, tad dalībvalsts, kas ir kompetenta reglamentēt jautājumus, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir tā dalībvalsts, kurā šāds uzņēmums pirmspēdējā finanšu gadā ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā.*

8. *Šī direktīva neattiecas uz AIF, kas definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/61/ES³¹ 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, vai uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/65/EK³² 1. panta 2. punkta nozīmē.*

3. pants

Definīcijas

1. Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:
- a) “uzņēmums” ir jebkurš no turpmāk minētajiem:
- i) juridiska persona, kas izveidota kādā no Direktīvas 2013/34/ES I **un** II pielikumā uzskaitītajām juridiskajām formām;

³¹ *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/61/ES (2011. gada 8. jūnijs) par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem un par grozījumiem Direktīvā 2003/41/EK, Direktīvā 2009/65/EK, Regulā (EK) Nr. 1060/2009 un Regulā (ES) Nr. 1095/2010 (OV L 174, 1.7.2011., 1. lpp.).*

³² *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/65/EK (2009. gada 13. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 302, 17.11.2009., 32. lpp.).*

- ii) juridiska persona, kas izveidota saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem tādā formā, kas ir salīdzināma ar tām, kas uzskaitītas **IV** Direktīvas **2013/34/ES** I un II pielikumā;

- iii) regulēts finanšu uzņēmums neatkarīgi no tā juridiskās formas, konkrēti:

- kredītiestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013³³ 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā;
- ieguldījumu brokeru sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES³⁴ 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā;

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/EK un Direktīvu 2011/61/ES (OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.).

- alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks (AIFP), kas definēts Direktīvas 2011/61/ES 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, tostarp Eiropas iespējkapitāla fondu (EuVECA) pārvaldnieks, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 345/2013³⁵, Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondu (EuSEF) pārvaldnieks, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 346/2013³⁶ un Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondu pārvaldnieks, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2015/760³⁷;

³⁵ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 345/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas riska kapitāla fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 1. lpp.).*

³⁶ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 346/2013 (2013. gada 17. aprīlis) par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 18. lpp.).*

³⁷ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/760 (2015. gada 29. aprīlis) par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem (OV L 123, 19.5.2015., 98. lpp.).*

- pārvaldības sabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/65/EK 2. panta 1. punkta, b) apakšpunktā;
- apdrošināšanas sabiedrība, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK³⁸ 13. panta 1. punktā;
- pārapdrošināšanas sabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 13. panta 4. punktā;

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp.).

- arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcija, uz kuru attiecas Direktīvas (ES) 2016/2341 *darbības joma saskaņā ar tās 2. pantu, ja vien kāda dalībvalsts nav izvēlējusies saskaņā ar minētās direktīvas 5. pantu šādām arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijām nepiemērot minēto direktīvu kopumā vai kādu tās daļu;*

I

- centrālais darījumu partneris, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012³⁹ 2. panta 1. punktā;

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).

- centrālais vērtspapīru depozitārijs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 909/2014⁴⁰ 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktā;
- īpašam nolūkam dibināta sabiedrība apdrošināšanas vai pārāpdrošināšanas jomā, kas apstiprināta saskaņā ar Direktīvas 2009/138/EK 211. pantu;
- “īpašam nolūkam dibināta sabiedrība”, kas veic vērtspapīrošanu un kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/2402⁴¹ 2. panta 2. punktā;

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV L 257, 28.8.2014., 1. lpp.).

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2402 (2017. gada 12. decembris), ar ko nosaka vispārēju regulējumu vērtspapīrošanai un izveido īpašu satvaru attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un groza Direktīvas 2009/65/EK, 2009/138/EK un 2011/61/ES un Regulas (EK) Nr. 1060/2009 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 347, 28.12.2017., 35. lpp.).

- *finanšu pārvaldītājsabiedrība, kas definēta Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 20) apakšpunktā*, apdrošināšanas pārvaldītājsabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta f) apakšpunktā, vai jaukta finanšu pārvaldītājsabiedrība, kas definēta Direktīvas 2009/138/EK 212. panta 1. punkta h) apakšpunktā un kas ir daļa no apdrošināšanas grupas, kurai piemēro uzraudzību grupas līmenī, ievērojot minētās direktīvas 213. pantu, un kura nav atbrīvota no grupas uzraudzības, ievērojot Direktīvas 2009/138/EK 214. panta 2. punktu;
- maksājumu iestāde, kas minēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366⁴² 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā;

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

- elektroniskās naudas iestāde, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/110/EK⁴³ 2. panta 1. punktā;
- kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1503⁴⁴ 2. panta 1. punkta e) apakšpunktā;
- kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/1114⁴⁵ 3. panta 1. punkta 15. apakšpunktā, ja tas sniedz vienu vai vairākus kryptoaktīvu pakalpojumus, kuri definēti minētās regulas 3. panta 1. punkta 16. apakšpunktā,

I

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/110/EK (2009. gada 16. septembris) par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un konsultatīvu uzraudzību, par grozījumiem Direktīvā 2005/60/EK un Direktīvā 2006/48/EK un par Direktīvas 2000/46/EK atcelšanu (OV L 267, 10.10.2009., 7. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/1503 (2020. gada 7. oktobris) par Eiropas kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējiem uzņēmējdarbībai un ar ko groza Regulu (ES) 2017/1129 un Direktīvu (ES) 2019/1937 (OV L 347, 20.10.2020., 1. lpp.).

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1114 (2023. gada 31. maijs) par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937 (OV L 150, 9.6.2023., 40. lpp.).

- b) “nelabvēlīga ietekme uz vidi” ir tāda nelabvēlīga ietekme uz vidi, kas rodas, *pārkāpjot šīs direktīvas pielikuma I daļas 1. iedaļas 15. un 16. punktā un II daļā uzskaitītos aizliegumus un pienākumus, ņemot vērā valsts tiesību aktus, kas saistīti ar tajā uzskaitīto instrumentu noteikumiem;*
- c) “nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām” ir tāda ■ ietekme uz ■ personām, kas rodas:
- i) *aizskarot kādu no cilvēktiesībām, kas uzskaitītas šīs direktīvas pielikuma I daļas 1. iedaļā, jo minētās cilvēktiesības ir noteiktas šīs direktīvas pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajos starptautiskajos instrumentos;*
 - ii) *aizskarot cilvēktiesības, kas nav uzskaitītas šīs direktīvas pielikuma I daļas 1. iedaļā, bet ir iekļautas šīs direktīvas pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītajos cilvēktiesību instrumentos, ar noteikumu, ka:*
 - *cilvēktiesības var aizskart uzņēmums vai juridiska persona;*

- *cilvēktiesību aizskārums tieši apdraud likumiskās intereses, ko aizsargā šīs direktīvas pielikuma I daļas 2. iedaļā uzskaitītie cilvēktiesību instrumenti; un*
 - *uzņēmums būtu varējis paredzēt šādu cilvēktiesību aizskāruma risku, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu un apjomu un darbību ķēdi, ekonomikas nozares iezīmes un ģeogrāfisko un darbības kontekstu;*
- d) *“nelabvēlīga ietekme” ir nelabvēlīga ietekme uz vidi vai nelabvēlīga ietekme uz cilvēktiesībām;*
- e) *“meitasuzņēmums” ir juridiska persona, kā definēts Direktīvas 2013/34/ES 2. panta 10) punktā, un juridiska persona, ar kuras starpniecību tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/109/EK⁴⁶ 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā definētā “kontrolēta uzņēmuma” darbība;*

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/109/EK (2004. gada 15. decembris) par atklātības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīrus atļauts tirgot regulētā tirgū, un par grozījumiem Direktīvā 2001/34/EK (OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp.).

f) “darījuma *partneris*” ir *vienība*:

- i) ar kuru uzņēmums ir noslēdzis komerciālu, *kas saistīts ar uzņēmuma darbībām, produktiem vai pakalpojumiem*, vai kurai uzņēmums sniedz *pakalpojumus, ievērojot g) apakšpunktu (“tiešais darījuma partneris”)*, vai
- ii) kura nav tiešais darījuma partneris, bet veic saimniecisko darbību, kas saistīta ar uzņēmuma darbībām, produktiem vai pakalpojumiem (“netiešais darījuma partneris”);

I

g) “darbību ķēde” ir:

- i) *uzņēmuma augšupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar šāda uzņēmuma preču ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, tostarp izejvielu, produktu vai produktu daļu projektēšanu, iegūvi, sagādi, ražošanu, transportēšanu, uzglabāšanu un piegādi, kā arī produkta vai pakalpojuma izstrādi, un*

- ii) *uzņēmuma lejupējo darījuma partneru darbības, kas saistītas ar šā uzņēmuma produkta izplatīšanu, transportēšanu un uzglabāšanu, ja darījuma partneri veic minētās darbības uzņēmuma labā vai uzņēmuma vārdā, izņemot tā produkta izplatīšanu, transportēšanu un uzglabāšanu, uz kuru attiecas Regulā (ES) 2021/821 paredzētā eksporta kontroles vai eksporta kontroles attiecībā uz ieročiem, munīciju vai militāro inventāru, kad ir atļauts produkta eksports.*
- h) “neatkarīgas trešās personas veikta pārbaude” ir tāda pārbaude par uzņēmuma vai tā *darbību ķēdes* daļu atbilstību no šīs direktīvas izrietošajām cilvēktiesību un vides prasībām, kuru veic *objektīvs*, no uzņēmuma *pilnīgi* neatkarīgs eksperts, kam nav nekādu interešu konfliktu, *kas ir brīvs no ārējas ietekmes*, kam ir pieredze un kompetence vides *vai* cilvēktiesību jautājumos, *atkarībā no nelabvēlīgās ietekmes rakstura*, un kas ir atbildīgs par *pārbaudes* kvalitāti un uzticamību;

- i) “MVU” ir mikrouzņēmums, mazs vai vidējs **uzņēmums** neatkarīgi no tā juridiskās formas, kas nav daļa no lielākas grupas, tādā nozīmē, kā šie termini definēti saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 3. panta 1., 2., 3. un 7. punktu;
- j) “nozares **vai daudzu ieinteresēto personu** iniciatīva” ir brīvprātīgu **■** pienācīgas rūpības procedūru, rīku un mehānismu **■** sakopojums, ko izstrādā un pārbauda valdības, nozares apvienības, **ieinteresētās organizācijas, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizācijas**, vai to grupas **vai sakopojumi, un kurā uzņēmumi var piedalīties, lai atbalstītu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu**;
- k) “pilnvarotais pārstāvis” ir fiziska vai juridiska persona, kura ir rezidents vai ir iedibināta Savienībā un kurai ir a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē uzņēmuma izdota pilnvara rīkoties tā vārdā saistībā ar minētā uzņēmuma pienākumu izpildi, ievērojot šo direktīvu;

- l) “būtiska nelabvēlīga ietekme” ir tāda nelabvēlīga **■** ietekme, *kas ir īpaši nozīmīga tās būtības dēļ, piemēram, ietekme, kas rada kaitējumu cilvēku dzīvībai, veselībai un brīvībai, vai pēc sava mēroga, apmēra vai neatgriezeniskuma, ņemot vērā tās smagumu, tostarp to personu skaitu, kuras ir skartas vai varētu būt skartas, apmēru, kādā ir nodarīts vai varētu būt nodarīts kaitējums videi vai kādā vide skarta citādi, ietekmes neatgriezeniskumu un ierobežojumus attiecībā uz spēju saprātīgā termiņā atjaunot skarto personu vai vides stāvokli līdz tādām, kas ir līdzvērtīgs to stāvoklim pirms ietekmes;*
- m) “neto apgrozījums” ir:
- i) “neto apgrozījums”, kā tas definēts Direktīvas 2013/34/ES 2. panta 5. punktā; vai **■**

- ii) ja uzņēmums piemēro starptautiskos grāmatvedības standartus, kas pieņemti, balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1606/2002⁴⁷, vai ir uzņēmums a) punkta ii) apakšpunkta nozīmē – ieņēmumi, kas definēti finanšu pārskata regulējumā vai tā nozīmē, uz kura pamata tiek sagatavoti uzņēmuma finanšu pārskati;
- n) “ieinteresētās personas” ir uzņēmuma darbinieki, tā meitasuzņēmumu darbinieki, ***arodbiedrības un darba ņēmēju pārstāvji, patērētāji*** un citas personas, grupas, kopienas vai struktūras, kuru tiesības vai intereses skar vai varētu skart minētā uzņēmuma, tā meitasuzņēmumu un ***tā darījuma partneru produkti, pakalpojumi un darbības, tostarp uzņēmuma darījuma partneru darbinieki, arodbiedrības un darba ņēmēju pārstāvji, valsts cilvēktiesību un vides iestādes, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuru mērķis ir vides aizsardzība, un minēto personu, grupu, kopienu vai struktūru likumīgie pārstāvji***;

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1606/2002 (2002. gada 19. jūlijs) par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu (OV L 243, 11.9.2002., 1. lpp.).

- o) “attiecīgi pasākumi” ir pasākumi, ar kuriem var sasniegt pienācīgas rūpības mērķus, efektīvi novēršot nelabvēlīgu ietekmi tādā veidā, kas ir samērīgs ar nelabvēlīgās ietekmes būtiskuma pakāpi un iespējamību, un kas ir pamatoti pieejami uzņēmumam, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp nelabvēlīgās ietekmes raksturu un apjomu un attiecīgos riska faktorus;
- p) *“darījuma attiecības” ir uzņēmuma attiecības ar darījuma partneri;*
- q) *“mātesuzņēmums” ir uzņēmums, kas kontrolē vienu vai vairākus meitasuzņēmumus;*
- r) *“galvenais mātesuzņēmums” ir mātesuzņēmums, kas saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 22. panta 1.–5. punktā noteiktajiem kritērijiem tieši vai netieši kontrolē vienu vai vairākus meitasuzņēmumus un kuru nekontrolē cits uzņēmums;*

- s) *“uzņēmumu grupa” jeb “grupa” ir mātesuzņēmums un visi tā meitasuzņēmumi;*
- t) *“remediācija” ir skartās personas vai personu tiesību, kopienu vai vides atjaunošana līdz tādām stāvoklim, kas ir līdzvērtīgs vai iespējami tuvs stāvoklim, kādā tās būtu, ja nebūtu notikusi faktiskā nelabvēlīgā ietekme, un samērīgi uzņēmuma ietekmei nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā, tostarp finansiāla vai nefinansiāla kompensācija, ko uzņēmums sniedz faktiskās nelabvēlīgās ietekmes skartajai personai vai personām, un attiecīgā gadījumā izmaksu kompensācija valsts iestādēm par jebkādiem nepieciešamajiem stāvokļa uzlabošanas pasākumiem;*
- u) *“risku faktori” ir fakti, situācijas vai apstākļi, kas saistīti ar nelabvēlīgas ietekmes būtiskumu un iespējamību, un ietver uzņēmuma līmeņa, ar saimniecisko darbību saistītus, ģeogrāfiskus un kontekstuālus, produktu un pakalpojumu, kā arī nozaru faktus, situācijas vai apstākļus;*

- v) *“nelabvēlīgas ietekmes būtiskums” ir nelabvēlīgās ietekmes mērogs, apmērs un neatgriezeniskums, ņemot vērā nelabvēlīgās ietekmes smagumu, tostarp to personu skaitu, kuras ir skartas vai varētu būt skartas, apmēru, kādā ir nodarīts vai varētu būt nodarīts kaitējums videi vai kādā vide skarta citādi, ietekmes neatgriezeniskumu un ierobežojumus attiecībā uz spēju saprātīgā termiņā atjaunot skarto personu vai vides stāvokli līdz tādām, kas ir līdzvērtīgs to stāvoklim pirms ietekmes.*

2. *Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai grozītu šīs direktīvas pielikumu:*

- a) *pievienojot atsauces uz to starptautisko instrumentu pantiem, kurus ratificējušas visas dalībvalstis un uz kuriem attiecas īpašas tiesības, aizliegums vai pienākums saistībā ar šīs direktīvas pielikumā uzskaitīto cilvēktiesību, pamatbrīvību un vides aizsardzību;*
- b) *attiecīgā gadījumā grozot atsauces uz šīs direktīvas pielikumā minētajiem starptautiskajiem instrumentiem, lai šos instrumentus grozītu, aizstātu vai atceltu;*
- c) *saskaņā ar norisēm attiecīgajos starptautiskajos forumos saistībā ar šīs direktīvas pielikuma 1. daļas 2. iedaļā uzskaitītajiem instrumentiem:*
- i) *atsauci uz uzskaitītajiem instrumentiem aizstājot ar atsauci uz jauniem instrumentiem, kas attiecas uz to pašu priekšmetu un ko ratificējušas visas dalībvalstis, vai*
- ii) *pievienojot atsauci uz jauniem instrumentiem, kas attiecas uz to pašu priekšmetu kā uzskaitītie instrumenti un ko ratificējušas visas dalībvalstis.*

4. pants

Saskaņošanas pakāpe

- 1. Neskarot 1. panta 2. un 3. punktu, dalībvalstis savos valsts tiesību aktos neievieš noteikumus jomā, uz kuru attiecas šī direktīva, nosakot pienācīgas rūpības pienākumus cilvēktiesību un vides jomā, kuri atšķiras no 8. panta 1. un 2. punktā, 10. panta 1. punktā un 11. panta 1. punktā paredzētajiem pienākumiem.*
- 2. Neatkarīgi no 1. punkta šī direktīva neliedz dalībvalstīm savos valsts tiesību aktos ieviest stingrākus noteikumus, kuri atšķiras no tiem, kas paredzēti pantos, kuri nav 8. panta 1. un 2. punkta, 10. panta 1. punkta un 11. panta 1. punkta noteikumi, vai noteikumus, kas ir specifiskāki attiecībā uz mērķi vai aptverto jomu, lai panāktu citādu cilvēktiesību, nodarbinātības un sociālo tiesību, vides vai klimata aizsardzības līmeni.*

5. pants

Pienācīga rūpība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi īsteno uz risku balstītu pienācīgu rūpību cilvēktiesību un vides jomā, kā noteikts 7.–16. pantā (“pienācīga rūpība”), veicot šādas darbības:
 - a) integrējot pienācīgu rūpību savā politikā un riska pārvaldības sistēmās saskaņā ar 7. pantu;
 - b) identificējot *un izvērtējot* faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi saskaņā ar 8. pantu *un vajadzības gadījumā piešķirot prioritāti faktiskai un iespējamai nelabvēlīgai ietekmei saskaņā ar 9. pantu;*
 - c) novēršot un mazinot iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un izbeidzot faktisko nelabvēlīgo ietekmi un līdz minimumam samazinot tās apjomu saskaņā ar 10. un 11. pantu;
 - d) *nodrošinot faktiskas nelabvēlīgas ietekmes remediāciju saskaņā ar 12. pantu;*

- e) *jēgpilni sadarbojoties ar ieinteresētajām personām saskaņā ar 13. pantu;*
- f) izveidojot un uzturot *paziņošanas mehānismu un* sūdzību procedūru saskaņā ar 14. pantu;
- g) uzraugot savas pienācīgas rūpības politikas un pasākumu efektivitāti saskaņā ar 15. pantu;
- h) publiski informējot par pienācīgu rūpību saskaņā ar 16. pantu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pienācīgas rūpības nolūkos uzņēmumi ir tiesīgi apmainīties ar resursiem un informāciju savās attiecīgajās uzņēmumu grupās un ar citām juridiskām personām.

3. *Dalībvalstis nodrošina, ka darījuma partnerim nav pienākuma uzņēmumam, kas ievēro no šīs direktīvas izrietošos pienākumus, izpaust informāciju, kas ir komercnoslēpums, kā tas definēts Direktīvas (ES) 2016/943 2. panta 1. punktā, neskarot tiešo un netiešo darījuma partneru identitātes izpaušanu vai tādu būtisku informāciju, kas vajadzīga, lai identificētu faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi, ja tas ir vajadzīgs un pienācīgi pamatots uzņēmuma pienācīgas rūpības pienākumu izpildei. Tas neskar darījuma partneru iespēju aizsargāt savus komercnoslēpumus, izmantojot mehānismus, kas izveidoti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/943. Darījuma partneriem nav nekāda pienākuma izpaust klasificētu informāciju vai citu informāciju, kuras izpaušana varētu apdraudēt būtiskas valsts drošības intereses.*

4. *Dalībvalstis pieprasa, lai uzņēmumi atbilstības pierādīšanas nolūkā vismaz piecus gadus no attiecīgās dokumentācijas sagatavošanas vai iegūšanas brīža glabā dokumentus, tostarp pamatojošus pierādījumus, par darbībām, kas veiktas nolūkā izpildīt pienācīgas rūpības pienākumus.*

Ja pēc šā punkta pirmajā daļā paredzētā glabāšanas termiņa beigām notiek tiesvedība vai administratīvs process saskaņā ar šo direktīvu, glabāšanas termiņu pagarina līdz lietas pabeigšanai.

6. pants

Pienācīgas rūpības atbalsts uzņēmumu grupas līmenī

1. *Dalībvalstis nodrošina, ka mātesuzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, ir atļauts izpildīt 7.–11. pantā un 22. pantā izklāstītos pienākumus to uzņēmumu vārdā, kas ir šādu mātes uzņēmumu meitasuzņēmumi un uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, ja tādējādi tiek nodrošināta efektīva atbilstība. Tas neskar tādus meitasuzņēmumus, uz kuriem attiecas uzraudzības iestādes pilnvaru īstenošana saskaņā ar 25. pantu un to civiltiesiskā atbildība saskaņā ar 29. pantu.*

2. *Uz šīs direktīvas 7.–16. pantā izklāstīto mātesuzņēmuma pienācīgas rūpības pienākumu izpildi saskaņā ar šā panta 1. punktu attiecas visi turpmāk minētie nosacījumi:*

- a) meitasuzņēmums un mātesuzņēmums viens otram sniedz visu nepieciešamo informāciju un sadarbojas, lai izpildītu pienākumus, kas izriet no šīs direktīvas;*
- b) meitasuzņēmums ievēro mātesuzņēmuma pienācīgas rūpības politiku, kas attiecīgi pielāgota, lai nodrošinātu 7. panta 1. punktā noteikto pienākumu izpildi attiecībā uz meitasuzņēmumu;*
- c) meitasuzņēmums pienācīgu rūpību integrē visā savā politikā un riska pārvaldības sistēmās saskaņā ar 7. pantu, skaidri aprakstot, kādi pienākumi jāpilda mātesuzņēmumam, un vajadzības gadījumā par to informējot attiecīgās ieinteresētās personas;*

- d) vajadzības gadījumā meitasuzņēmums turpina veikt attiecīgus pasākumus saskaņā ar 10. un 11. pantu un turpina pildīt savus pienākumus saskaņā ar 12. un 13. pantu;*
- e) attiecīgā gadījumā meitasuzņēmums prasa līgumiskas garantijas saskaņā ar 10. panta 2. punkta b) apakšpunktu vai 11. panta 3. punkta c) apakšpunktu, prasa līgumiskas garantijas no netiešā darījuma partnera saskaņā ar 10. panta 4. punktu vai 11. panta 5. punktu un uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības saskaņā ar 10. panta 6. punktu vai 11. panta 7. punktu.*

3. Ja mātesuzņēmums meitasuzņēmuma vārdā izpilda 22. pantā noteikto pienākumu saskaņā ar šā panta 1. punktu, meitasuzņēmums izpilda 22. pantā noteiktos pienākumus saskaņā ar mātesuzņēmuma pārejas plānu klimata pārmaiņu seku mazināšanai, kas attiecīgi pielāgots tā uzņēmējdarbības modelim un stratēģijai.

7. pants

Pienācīgas rūpības integrēšana uzņēmuma politikā un riska pārvaldības sistēmās

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi pienācīgu rūpību integrē visā savā **attiecīgajā** politikā un **visās savās riska pārvaldības sistēmās un** ka tie ievieš pienācīgas rūpības politiku, **kas nodrošina uz risku balstītu pienācīgu rūpību.**

I

2. **Šā panta 1. punktā minēto pienācīgas rūpības politiku izstrādā, iepriekš apspriežoties ar uzņēmuma darbiniekiem un viņu pārstāvjiem, un tajā iekļauj visu turpmāk minēto:**
 - a) **aprakstu par uzņēmuma pieeju attiecībā uz pienācīgu rūpību, tostarp ilgtermiņā;**
 - b) **rīcības kodeksu, kurā aprakstīti noteikumi un principi, kas jāievēro visā uzņēmumā un tā meitasuzņēmumos, kā arī uzņēmuma tiešajiem vai netiešajiem darījuma partneriem saskaņā ar 10. panta 2. punkta b) apakšpunktu, 10. panta 4. punktu, 11. panta 3. punkta c) apakšpunktu vai 11. panta 5. punktu; un**

c) *aprakstu par procesiem, kas ieviesti pienācīgas rūpības integrēšanai uzņēmuma attiecīgajā politikā un pienācīgas rūpības īstenošanai, tostarp pasākumiem, kuri veikti, lai pārbaudītu atbilstību b) punktā minētajam rīcības kodeksam un piemērotu kodeksu arī darījuma partneriem.*

3. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi atjaunina savu pienācīgas rūpības politiku *bez liekas kavēšanās, tiklīdz notiek nozīmīgas izmaiņas, un šādu politiku pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina minēto politiku vismaz reizi 24 mēnešos.*

Šā punkta pirmajā daļā minētajos nolūkos uzņēmumi ņem vērā nelabvēlīgo ietekmi, kas jau identificēta saskaņā ar 8. pantu, kā arī attiecīgos pasākumus, kas veikti, lai novērstu šādu nelabvēlīgu ietekmi saskaņā ar 10. un 11. pantu, un saskaņā ar 15. pantu veiktās izvērtēšanas rezultātu.

I

8. pants

Faktiskās un iespējamās nelabvēlīgās ietekmes identificēšana un izvērtēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi veic attiecīgus pasākumus, lai saskaņā ar *šo pantu* identificētu *un izvērtētu* faktisko un iespējamo nelabvēlīgo **■** ietekmi, kas izriet no uzņēmumu pašu darbībām vai to meitasuzņēmumu darbībām un – ja tas ir saistīts ar *to darbību ķēdēm* – to darījuma *partneru darbībām*.
2. *Kā daļu no 1. punktā noteiktā pienākuma, ņemot vērā attiecīgos riska faktoros, uzņēmumi veic attiecīgus pasākumus, lai:*
 - a) *kartētu savas darbības, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbību ķēdēm – savu darījuma partneru darbības, lai identificētu vispārējās jomas, kurās nelabvēlīgā ietekme ir visiespējamākā un kurās tā varētu būt visbūtiskākā;*
 - b) *pamatojoties uz a) punktā minētās kartēšanas rezultātiem, veiktu savu pašu darbību padziļinātu izvērtējumu, savu meitasuzņēmumu un – ja tas ir saistīts ar to darbības ķēdēm – savu darījuma partneru darbības jomās, kurās identificēta visiespējamākā vai visbūtiskākā nelabvēlīgā ietekme.*

3. Dalībvalstis nodrošina, ka nolūkā identificēt **un izvērtēt** 1. punktā minēto nelabvēlīgo ietekmi, attiecīgā gadījumā pamatojoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju, uzņēmumi ir tiesīgi izmantot piemērotus resursus, tostarp neatkarīgus ziņojumus un informāciju, kas savākta, izmantojot 14. pantā paredzēto **paziņošanas mehānismu un** sūdzību procedūru. ■
4. ****Ja informāciju, kas vajadzīga padziļinātajai izvērtēšanai, kas paredzēta 2. punkta b) apakšpunktā, var iegūt no darījuma partneriem dažādos darbību ķēdes līmeņos, uzņēmums par prioritāti nosaka šādas informācijas pieprasīšanu, ja tas ir pamatoti, tieši no darījuma partneriem gadījumos, kad nelabvēlīgā ietekme ir visiespējamākā.****

9. pants

Prioritātes piešķiršana identificētai faktiskai un iespējamai nelabvēlīgai ietekmei

- 1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad nav iespējams vienlaikus pilnībā novērst, mazināt, izbeigt vai līdz minimumam samazināt visu identificēto nelabvēlīgo ietekmi, 10. vai 11. pantā noteikto pienākumu izpildes nolūkā uzņēmumi prioritāti piešķir nelabvēlīgai ietekmei, kas identificēta, ievērojot 8. pantu.***
- 2. Šā panta 1. punktā minēto prioritāti piešķir, pamatojoties uz nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un iespējamību.***
- 3. Tiklīdz saskaņā ar 10. vai 11. pantu saprātīgā termiņā ir novērsta visbūtiskākā un visiespējamākā nelabvēlīgā ietekme, uzņēmums pievēršas mazāk būtiskai un mazāk iespējamai nelabvēlīgai ietekmei.***

10. pants

Iespējamās nelabvēlīgas ietekmes novēršana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar **9. pantu un ar** šo pantu veic attiecīgus pasākumus, lai novērstu vai, ja novēršana nav iespējama vai nav iespējama nekavējoties, pienācīgi mazinātu iespējamo nelabvēlīgo **■** ietekmi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai, ievērojot 8. pantu.

Lai noteiktu pirmajā daļā minētos attiecīgos pasākumus, pienācīgi ņem vērā:

- a) to, vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi var izraisīt tikai uzņēmums, vai to var kopīgi izraisīt uzņēmums un meitasuzņēmums vai darījuma partneris darbības vai bezdarbības rezultātā, vai to var izraisīt tikai kāds uzņēmuma darījuma partneris darbību ķēdē;*
- b) to, vai iespējamā nelabvēlīgā ietekme var rasties kāda meitasuzņēmuma, tiešā darījuma partnera vai netiešā darījuma partnera darbībās; un*

- c) *to, vai uzņēmums spēj ietekmēt darījuma partneri, kas var izraisīt vai kopīgi izraisīt iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.*

2. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādus attiecīgus pasākumus:

- a) ja tas nepieciešams novēršanai nepieciešamo pasākumu rakstura vai sarežģītības dēļ, *bez liekas kavēšanās* izstrādāt un īstenot preventīvas rīcības plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem *attiecīgo pasākumu īstenošanas* termiņiem un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai; *uzņēmumi var izstrādāt savus rīcības plānus sadarbībā ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvām;* preventīvas rīcības plānu *pielāgo uzņēmumu darbībai un darbību ķēdēm;*
- b) prasīt līgumiskas garantijas no ■ tiešā darījuma *partnera* par to, ka tas nodrošinās atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam un vajadzības gadījumā preventīvas rīcības plānam, tostarp, *iegūstot* atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl to darbības ir daļa no uzņēmuma ■ *darbību* ķēdes; ja minētās līgumiskās garantijas tiek iegūtas, piemēro 5. punktu;

- c) veikt nepieciešamos *finansiālos vai nefinansiālos* ieguldījumus, piemēram, *iekārtu, ražošanas vai citu darbības* procesu un infrastruktūru , pielāgojumos vai atjauninājumos;
- d) *veikt vajadzīgās izmaiņas vai uzlabojumus savā uzņēmuma uzņēmējdarbības plānā, vispārējās stratēģijās un darbībās, tostarp iepirkuma praksē, projektēšanas un izplatīšanas praksē;*
- e) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU, *kas ir* uzņēmuma *darījuma partneris, vajadzības gadījumā ņemot vērā MVU resursus, zināšanas un ierobežojumus, tostarp, sniedzot vai padarot iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, apmācībām vai pārvaldības sistēmu modernizācijai, un*, ja atbilstība rīcības kodeksam vai preventīvas rīcības plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju, *sniedzot mērķorientētu un samērīgu finansiālo atbalstu, piemēram, tiešo finansējumu, aizdevumus ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzību finansējuma nodrošināšanā;*

- f) atbilstīgi Savienības tiesību aktiem, tostarp konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām, ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju **novērst vai mazināt** nelabvēlīgo ietekmi ■ , jo īpaši tad, ja neviens cits **pasākums** nav piemērots vai efektīvs.

■

3. *Uzņēmumi attiecīgā gadījumā papildus 2. punktā uzskaitītajiem pasākumiem var veikt attiecīgus pasākumus, piemēram, sadarboties ar darījuma partneri par uzņēmuma cerībām attiecībā uz iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanu un mazināšanu, vai sniegt vai padarīt iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, norādījumiem, administratīvajam un finansiālajam atbalstam, piemēram, aizdevumiem vai finansējumam, vienlaicīgi ņemot vērā darījuma partnera resursus, zināšanas un ierobežojumus.*
4. Attiecībā uz iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, ko nevarētu novērst vai pienācīgi mazināt ar šā panta 2. punktā **uzskaitītajiem attiecīgajiem** pasākumiem, uzņēmums var prasīt **līgumiskas garantijas no** netiešā **darījuma partnera**, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai preventīvas rīcības plānam. Ja šādas **līgumiskas garantijas tiek iegūtas**, piemēro 5. punktu.

5. Panta 2. punkta b) apakšpunktā un 4. punktā minētās līgumiskās garantijas ■ būtu jāpapildina ar attiecīgajiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi, tostarp ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu starpniecību.

Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskās garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamie noteikumi ir taisnīgi, saprātīgi un nediskriminējoši. ***Uzņēmums arī izvērtē, vai līgumiskās garantijas ar MVU būtu jāpapildina ar dažiem no 2. punkta e) apakšpunktā minētajiem attiecīgajiem pasākumiem attiecībā uz MVU.*** Ja pasākumi atbilstības pārbaudīšanai tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktās pārbaudes izmaksas. ***Ja MVU pieprasa segt vismaz daļu no neatkarīgas trešās personas veiktās pārbaudes izmaksām vai arī vienojoties ar uzņēmumu, šis MVU var kopīgot šādas pārbaudes rezultātus ar citiem uzņēmumiem.***

6. Attiecībā uz iespējamu 1. punktā minēto nelabvēlīgo ietekmi, kuru nevarētu novērst vai pienācīgi mazināt ar 2., 4. un 5. punktā noteiktajiem pasākumiem, uzņēmumam kā galējo līdzekli prasa atturēties sākt jaunas vai paplašināt esošās attiecības ar **darījuma** partneri, saistībā ar kuru vai kura **darbību ķēdē** ietekme ir radusies, un, ja tiesību akti, kas regulē to attiecības, dod tiem tādas tiesības, tas **kā galējo līdzekli** veic šādas darbības:

- a) ***bez liekas kavēšanās pieņem un īsteno uzlabotu preventīvas rīcības plānu attiecībā uz konkrēto nelabvēlīgo ietekmi, izmantojot vai palielinot uzņēmuma sviru, lai uz laiku apturētu darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, ja vien ir pamatotas cerības, ka šie centieni būs sekmīgi; rīcības plānā iekļauj konkrētu un atbilstīgu termiņu visu tajā ietverto darbību pieņemšanai un īstenošanai, kura laikā uzņēmums var arī meklēt citus darījuma partnerus;***
- b) ***ja nav pamatotu cerību, ka šie centieni būs sekmīgi, vai ja uzlabota preventīvas rīcības plāna īstenošana nav spējusi novērst vai mazināt nelabvēlīgo ietekmi, izbeidz darījuma attiecības saistībā ar attiecīgajām darbībām, ja iespējamā nelabvēlīgā ietekme ir būtiska.***

Pirms uzņēmums uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības, tas izvērtē, vai var pamatoti sagaidīt, ka, to darot, nelabvēlīgā ietekme būs nepārprotami būtiskāka nekā tā nelabvēlīgā ietekme, kuru nebija iespējams novērst vai pienācīgi mazināt. Tādā gadījumā uzņēmumam nav jāaptur vai jāizbeidz darījuma attiecības, un tas var paziņot kompetentajai uzraudzības iestādei pienācīgi pamatotus šāda lēmuma iemeslus.

Dalībvalstis saskaņā ar punkta pirmo daļu līgumos, kurus reglamentē to tiesību akti, *paredz iespēju uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, izņemot līgumus, attiecībā uz kuriem pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt.*

Ja uzņēmums nolemj uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, tas veic pasākumus, lai novērstu, mazinātu vai izbeigtu šādas apturēšanas vai izbeigšanas ietekmi, sniedz pamatotu paziņojumu attiecīgajam darījuma partnerim un minēto lēmumu pārskata.

Ja uzņēmums nolemj uz laiku neapturēt vai neizbeigt darījuma attiecības atbilstīgi šim pantam, tas uzrauga iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un periodiski izvērtē savu lēmumu un to, vai ir pieejami turpmāki attiecīgi pasākumi.

I

11. pants

Faktiskas nelabvēlīgas ietekmes izbeigšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi saskaņā ar **9. pantu un** šo pantu veic attiecīgus pasākumus, lai izbeigtu faktisko nelabvēlīgo ietekmi, kura ir identificēta vai kurai vajadzētu būt identificētai, ievērojot 8. pantu.

Lai noteiktu pirmajā daļā minētos attiecīgos pasākumus, pienācīgi ņem vērā:

- a) to, vai faktisko nelabvēlīgo ietekmi ir izraisījis tikai uzņēmums, vai to kopīgi izraisījis uzņēmums un tā meitasuzņēmums vai darījuma partneris darbības vai bezdarbības rezultātā, vai to izraisījis tikai uzņēmuma darījuma partneris darbību ķēdē;*
- b) to, vai faktiskā nelabvēlīgā ietekme ir notikusi meitasuzņēmuma, tiešā darījuma partnera vai netiešā darījuma partnera darbībās; un*
- c) to, vai uzņēmums spēj ietekmēt darījuma partneri, kas izraisījis vai kopīgi izraisījis faktisko nelabvēlīgo ietekmi.*

2. Ja nelabvēlīgo ietekmi nevar **nekavējoties** izbeigt, dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi līdz minimumam samazina minētās ietekmes apjomu.

3. Uzņēmumiem attiecīgā gadījumā ir pienākums veikt šādus *attiecīgus pasākumus*:

- a) neitralizēt nelabvēlīgo ietekmi vai līdz minimumam samazināt tās apjomu ■ ; šādi pasākumi ir samērīgi ar nelabvēlīgās ietekmes *būtiskumu*, kā arī ar ■ uzņēmuma *ietekmi* nelabvēlīgās ietekmes izraisīšanā;
- b) ja tas nepieciešams sakarā ar to, ka nelabvēlīgo ietekmi nevar nekavējoties izbeigt, – *bez liekas kavēšanās* izstrādāt un īstenot korektīvas rīcības plānu ar saprātīgiem un skaidri noteiktiem rīcības termiņiem *attiecīgu pasākumu īstenošanai* un kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem uzlabojumu mērīšanai; *uzņēmumi var izstrādāt savus rīcības plānus sadarbībā ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvām*; korektīvas rīcības plānu *pielāgo uzņēmumu darbībām un darbību ķēdēm*;
- c) prasīt līgumiskas garantijas no tiešā ■ darījuma *partnera* par to, ka tas nodrošinās atbilstību *uzņēmuma* rīcības kodeksam un vajadzības gadījumā korektīvas rīcības plānam, tostarp, *iegūstot* atbilstošas līgumiskas garantijas no saviem partneriem, ciktāl *to darbības* ir daļa no *uzņēmuma darbību* ķēdes; ja šādas līgumiskas garantijas tiek iegūtas, piemēro 6. punktu;

- d) veikt nepieciešamos *finansiālos vai nefinansiālos* ieguldījumus, piemēram, *iekārtās*, ražošanas *vai citos darbības* procesos un infrastruktūrās, *un to pielāgojumus vai atjauninājumus*;
- e) *veikt vajadzīgās izmaiņas vai uzlabojumus savā uzņēmuma uzņēmējdarbības plānā, vispārējās stratēģijās un darbībās, tostarp iepirkuma praksē, projektēšanas un izplatīšanas praksē*;
- f) nodrošināt mērķorientētu un samērīgu atbalstu MVU ■, kas *ir* uzņēmuma *darījuma partneris*, vajadzības gadījumā *ņemot vērā MVU resursus, zināšanas un ierobežojumus, tostarp, sniedzot vai padarot iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, apmācībām vai pārvaldības sistēmu modernizācijai, un*, ja atbilstība rīcības kodeksam vai korektīvas rīcības plānam apdraudētu MVU dzīvotspēju, *sniedzot mērķorientētu un samērīgu finansiālo atbalstu, piemēram, tiešo finansējumu, aizdevumus ar zemu procentu likmi, nepārtrauktas iegādes garantijas vai palīdzību finansējuma nodrošināšanā*;

g) atbilstīgi Savienības tiesību aktiem, tostarp konkurences tiesībām, sadarboties ar citām struktūrām, ja nepieciešams, arī tādēļ, lai palielinātu uzņēmuma spēju izbeigt nelabvēlīgo ietekmi *vai līdz minimumam samazinātu šādas ietekmes apjomu*, jo īpaši tad, ja neviens cits *pasākums* nav piemērots vai efektīvs;

h) nodrošināt remediāciju saskaņā ar 12. pantu.

4. *Uzņēmumi attiecīgā gadījumā papildus 3. punktā uzskaitītajiem pasākumiem var veikt attiecīgus pasākumus, piemēram, sadarboties ar darījuma partneri par uzņēmuma cerībām attiecībā uz faktiskās nelabvēlīgās ietekmes izbeigšanu vai šādas ietekmes apjoma samazināšanu līdz minimumam, vai sniegt vai padarīt iespējamu piekļuvi spēju veidošanai, norādījumiem, administratīvajam un finansiālajam atbalstam, piemēram, aizdevumiem vai finansējumam, vienlaikus ņemot vērā darījuma partnera resursus, zināšanas un ierobežojumus.*

5. Attiecībā uz faktisko nelabvēlīgo ietekmi, ko nevarētu izbeigt vai *kuras apjomu nevarētu pienācīgi samazināt līdz minimumam* ar 3. punktā *uzskaitītajiem attiecīgajiem* pasākumiem, uzņēmums var prasīt *līgumiskas garantijas no* netiešā *darījuma partnera*, lai panāktu atbilstību uzņēmuma rīcības kodeksam vai korektīvas rīcības plānam. Ja šādas *līgumiskas garantijas tiek iegūtas*, piemēro 6. punktu.

6. Panta 3. punkta a) apakšpunktā un 5. punktā minētās līgumiskās garantijas ■ būtu jāpapildina ar attiecīgajiem pasākumiem atbilstības pārbaudei. Atbilstības pārbaudīšanas nolūkā uzņēmums var atsaukties uz ***neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi, tostarp ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu starpniecību.***

Ja no MVU tiek iegūtas līgumiskās garantijas vai ar to tiek noslēgts līgums, piemērojamie noteikumi ir taisnīgi, saprātīgi un nediskriminējoši. ***Uzņēmums arī izvērtē, vai MVU sniegtās līgumiskās garantijas būtu jāpapildina ar kādu no 3. punkta f) apakšpunktā minētajiem attiecīgajiem MVU paredzētajiem pasākumiem.*** Ja pasākumi atbilstības pārbaudīšanai tiek veikti saistībā ar MVU, uzņēmums sedz neatkarīgas trešās personas veiktās pārbaudes izmaksas. ***Ja MVU pieprasa segt vismaz daļu no neatkarīgas trešās personas veiktās pārbaudes izmaksām vai arī vienojoties ar uzņēmumu, MVU var kopīgot šādas pārbaudes rezultātus ar citiem uzņēmumiem.***

Pirms uzņēmums uz laiku aptur vai izbeidz darījuma attiecības, tas izvērtē, vai var pamatoti sagaidīt, ka, to darot, nelabvēlīgā ietekme būs nepārprotami būtiskāka nekā tā nelabvēlīgā ietekme, kuru nevarēja izbeigt vai kuras apjomu nevarēja pienācīgi samazināt līdz minimumam. Tādā gadījumā uzņēmumam nav jāaptur vai jāizbeidz darījuma attiecības, un tas var paziņot kompetentajai uzraudzības iestādei pienācīgi pamatotus šāda lēmuma iemeslus.

Dalībvalstis saskaņā ar punkta pirmo daļu līgumos, kurus reglamentē to tiesību akti, paredz iespēju uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, izņemot līgumus, attiecībā uz kuriem pusēm saskaņā ar tiesību aktiem ir pienākums tos noslēgt.

Ja uzņēmums nolemj uz laiku apturēt vai izbeigt darījuma attiecības, uzņēmums veic pasākumus, lai novērstu, mazinātu vai izbeigtu šādas apturēšanas vai izbeigšanas ietekmi, sniedz pamatotu paziņojumu darījuma partnerim un minēto lēmumu pārskata.

Ja uzņēmums nolemj uz laiku neapturēt vai neizbeigt darījuma attiecības, ievērojot šo pantu, uzņēmums uzrauga faktisko nelabvēlīgo ietekmi un periodiski izvērtē savu lēmumu un to, vai ir pieejami turpmāki attiecīgi pasākumi.

I

12. pants

Faktiskas nelabvēlīgas ietekmes remediācija

- 1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja uzņēmums ir izraisījis vai kopīgi izraisījis faktisku nelabvēlīgu ietekmi, tas nodrošina remediāciju.*

2. *Ja faktisko nelabvēlīgo ietekmi izraisījis tikai uzņēmuma darījuma partneris, uzņēmums remediāciju var nodrošināt brīvprātīgi. Uzņēmums var arī izmantot savu spēju ietekmēt darījuma partneri, kas izraisa nelabvēlīgo ietekmi, lai tas nodrošinātu remediāciju.*

13. pants

Jēgpilna sadarbība ar ieinteresētajām personām

1. *Saskaņā ar šo pantu dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi veic attiecīgus pasākumus, lai efektīvi sadarbotos ar ieinteresētajām personām.*
2. *Neskarot Direktīvu (ES) 2016/943, uzņēmumi, apspriežoties ar ieinteresētajām personām, attiecīgā gadījumā sniedz tām attiecīgu un visaptverošu informāciju, lai veiktu efektīvas un pārredzamas apspriešanās. Neskarot Direktīvu (ES) 2016/943, ieinteresētajām personām, ar kurām notikusi apspriešanās, ir atļauts pamatoti pieprasīt attiecīgu papildu informāciju, kuru uzņēmums sniedz saprātīgā termiņā, kā arī atbilstošā un saprotamā veidā. Ja uzņēmums atsakās izpildīt papildu informācijas pieprasījumu, ieinteresētajām personām, ar kurām notikusi apspriešanās, ir tiesības pieprasīt šāda atteikuma rakstisku pamatojumu.*

3. *Apspriešanās ar ieinteresētajām personām notiek šādos pienācīgas rūpības procesa posmos:*

- a) vajadzīgās informācijas vākšana par faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi, lai identificētu, izvērtētu un sakārtotu prioritārā secībā nelabvēlīgo ietekmi, ievērojot 8. un 9. pantu;*
- b) preventīvas un korektīvas rīcības plānu izstrāde, ievērojot 10. panta 2. punktu un 11. panta 3. punktu, un uzlabotu preventīvas un korektīvas rīcības plānu izstrāde, ievērojot 10. panta 6. punktu un 11. panta 7. punktu;*
- c) lēmuma pieņemšana par darījuma attiecību izbeigšanu vai apturēšanu, ievērojot 10. panta 6. punktu un 11. panta 7. punktu;*
- d) attiecīgu pasākumu pieņemšana nolūkā remediēt nelabvēlīgu ietekmi, ievērojot 12. pantu;*
- e) attiecīgā gadījumā kvalitatīvu un kvantitatīvu rādītāju izstrāde 15. pantā minētās uzraudzības veikšanai.*

4. *Ja nav pamatoti iespējams efektīvi sadarboties ar ieinteresētajām personām, ciktāl tas nepieciešams, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, uzņēmumi papildus apspriežas ar ekspertiem, kuri var sniegt ticamu ieskatu par faktisko vai iespējamo nelabvēlīgo ietekmi.*
5. *Apspriežoties ar ieinteresētajām pusēm, uzņēmumi identificē un novērš sadarbības šķēršļus un nodrošina, ka pret dalībniekiem netiek vērstas represijas vai atreibība, tostarp, saglabājot konfidencialitāti vai anonimitāti.*
6. *Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumiem ir atļauts izpildīt šajā pantā noteiktos pienākumus, attiecīgā gadījumā ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu starpniecību, ar noteikumu, ka apspriešanās procedūras atbilst šajā pantā noteiktajām prasībām. Nozares un daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu izmantošana nav pietiekama, lai izpildītu pienākumu apspriesties ar paša uzņēmuma darbiniekiem un viņu pārstāvjiem.*
7. *Sadarbība ar darbiniekiem un viņu pārstāvjiem neskar attiecīgos Savienības un valsts tiesību aktus nodarbinātības un sociālo tiesību jomā, kā arī piemērojamos koplīgumus.*

Paziņošanas mehānisms un sūdzību procedūra

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi 2. punktā uzskaitītajām personām un struktūrām nodrošina iespēju iesniegt tiem sūdzības, ja **šīm personām vai vienībām** ir pamatotas bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu **■** ietekmi saistībā ar **uzņēmumu** pašu darbībām, to meitasuzņēmumu darbībām **vai to darījuma partneru darbībām uzņēmumu darbību** ķēdēs.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības var iesniegt:
 - a) **fiziskas vai juridiskas** personas, ko ir skārusi nelabvēlīga ietekme vai kurām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka nelabvēlīga ietekme varētu tās skart, **un šādu personu vārdā – to likumīgie pārstāvji, piemēram, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un cilvēktiesību aizstāvji;**
 - b) arodbiedrības un citi darba ņēmēju pārstāvji, kas pārstāv attiecīgajā **darbību ķēdē** strādājošās fiziskās personas; **un**
 - c) pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas darbojas **un kam ir pieredze** jomās, kuras ir saistītas ar **tādu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas ir attiecīgās sūdzības priekšmets.**

3. Dalībvalstis nodrošina, ka ■ uzņēmumi nosaka *taisnīgu, publiski pieejamu, sasniedzamu, paredzamu un pārredzamu* procedūru 1. punktā minēto sūdzību izskatīšanai, tostarp procedūru gadījumiem, kad uzņēmums uzskata sūdzību par nepamatotu, un informē attiecīgos darba ņēmēju *pārstāvjus* un arodbiedrības par *minēto procedūru*. *Uzņēmumi veic tiem pamatoti pieejamus pasākumus, lai novērstu jebkāda veida represijas, nodrošinot tās personas vai organizācijas identitātes konfidencialitāti, kura iesniedz sūdzību, saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Ja informāciju ir nepieciešams kopīgot, to dara tādā veidā, kas neapdraud sūdzības iesniedzēja drošību, tostarp, neizpaužot sūdzības iesniedzēja identitāti.*

Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja sūdzība ir pamatota, nelabvēlīgā ietekme, kas ir sūdzības priekšmets, tiek uzskatīta par identificētu 8. panta nozīmē, un uzņēmums veic attiecīgus pasākumus saskaņā ar 10., 11. un 12. pantu.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka sūdzības iesniedzēji ir tiesīgi:
- a) prasīt uzņēmumam, kuram viņi ir iesnieguši sūdzību, ievērojot 1. punktu, veikt attiecīgus turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību;
 - b) tikties ar uzņēmuma pārstāvjiem attiecīgā līmenī, lai apspriestu faktisko vai iespējamo būtisko nelabvēlīgo ietekmi, kas ir sūdzības priekšmets, ***un iespējamo remediāciju saskaņā ar 12. pantu;***
 - c) ***saņemt no uzņēmuma iemeslus tam, kāpēc sūdzība atzīta par pamatotu vai nepamatotu, un, ja sūdzība atzīta par pamatotu, informāciju par veiktajiem vai veicamajiem pasākumiem un darbībām.***

5. *Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi izveido pieejamu mehānismu, lai personas un vienības varētu iesniegt paziņojumus, ja tām ir informācija vai bažas par faktisku vai iespējamu nelabvēlīgu ietekmi saistībā ar uzņēmumu pašu darbībām, to meitasuzņēmumu darbībām un to darījuma partneru darbībām uzņēmumu darbību ķēdēs.*

Mehānisms nodrošina, ka paziņojumus var iesniegt anonīmi vai konfidenciali saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Uzņēmumi veic tiem pamatoti pieejamus pasākumus, lai novērstu jebkāda veida represijas, nodrošinot, ka tiek saglabāta to personu vai vienību identitātes konfidencialitāte, kuras iesniedz paziņojumus, saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Uzņēmums attiecīgā gadījumā var informēt personas, kuras iesniedz paziņojumus, par veiktajiem vai veicamajiem pasākumiem un darbībām.

6. *Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumiem ir atļauts izpildīt 1. punktā, 3. punkta pirmajā daļā un 5. punktā noteiktos pienākumus, piedaloties uz sadarbību balstītās sūdzību procedūrās un paziņošanas mehānismos, tostarp tādos, ko uzņēmumi izveidojuši kopīgi, ar nozaru apvienību, daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu vai globālu pamatnolīgumu starpniecību, ar noteikumu, ka šādas uz sadarbību balstītās procedūras un mehānismi atbilst šajā pantā izklāstītajām prasībām.*
7. *Paziņojuma vai sūdzības iesniegšana saskaņā ar šo pantu nav priekšnoteikums un neliedz personām, kas tos iesniedz, izmantot 26. un 29. pantā minētās procedūras vai citus ārpustiesas mehānismus.*

15. pants
Uzraudzība

Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi regulāri izvērtē savas un savu meitasuzņēmumu darbības un pasākumus un – ja tas ir saistīts ar uzņēmuma *darbību ķēdi* – savu darījuma **partneru** darbības un pasākumus, *lai izvērtētu īstenošanu un* uzraudzītu nelabvēlīgās ietekmes **identificēšanas**, novēršanas, mazināšanas, izbeigšanas un samazināšanas līdz minimumam *atbilstību un* efektivitāti. Šādu izvērtēšanu attiecīgā gadījumā pamato ar kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem, un to veic *bez liekas kavēšanās, tiklīdz notiek nozīmīgas izmaiņas, bet* vismaz reizi 12 mēnešos un ikreiz, kad ir pamatots iemesls uzskatīt, ka var rasties **jauni minētās nelabvēlīgās ietekmes riski**. *Attiecīgā gadījumā* pienācīgas rūpības politiku, *identificēto nelabvēlīgo ietekmi un izrietošos attiecīgos pasākumus* atjaunina saskaņā ar šādas izvērtēšanas rezultātiem *un pienācīgi ņemot vērā attiecīgo informāciju, ko sniegušas ieinteresētās personas*.

16. pants
Informēšana

- 1.** *Neskarot šā panta 2. punktā paredzēto izņēmumu, dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi ziņo par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, savā tīmekļa vietnē publicējot gada pārskatu. Minēto gada pārskatu publicē:*
- a) vismaz vienā no Savienības oficiālajām valodām, ko izmanto dalībvalstī, kurā atrodas uzraudzības iestāde, kas izraudzīta, ievērojot 24. pantu, un, ja tās atšķiras, valodā, kuru ierasts izmantot starptautiskajā uzņēmējdarbības vidē;*
 - b) saprātīgā termiņā, bet ne vēlāk kā 12 mēnešus pēc tā finanšu gada bilances datuma, par kuru sagatavots pārskats, vai – attiecībā uz uzņēmumiem, kas brīvprātīgi sniedz ziņas saskaņā ar Direktīvu 2013/34/ES, – līdz gada finanšu pārskatu publicēšanas dienai.*

I

Ja uzņēmums izveidots saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem, paziņojumā iekļauj arī 23. panta 2. punktā prasīto informāciju par uzņēmuma pilnvaroto pārstāvi.

2. *Šā panta 1. punktu nepiemēro uzņēmumiem, uz kuriem attiecas ilgtspējas ziņu sniegšanas prasības saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 19.a, 29.a vai 40.a pantu, tostarp uzņēmumiem, uz kuriem attiecas atbrīvojums saskaņā ar minētās direktīvas 19.a panta 9. punktu vai 29.a panta 8. punktu.*
3. Komisija *līdz 2027. gada 31. martam* saskaņā ar 34. pantu pieņem deleģētos aktus, lai papildinātu šo direktīvu, nosakot 1. punktā paredzētās ziņošanas saturu un kritērijus, *jo īpaši*, precizējot *pietiekami detalizētu* informāciju, kas iekļaujama aprakstā par pienācīgu rūpību, *identificēto* faktisko un iespējamo nelabvēlīgo ietekmi *un attiecīgajiem pasākumiem*, kuri veikti *attiecībā uz* minēto ietekmi. *Sagatavojot minētos deleģētos aktus, Komisija pienācīgi ņem vērā ilgtspējas ziņu sniegšanas standartus, kas pieņemti, ievērojot Direktīvas 2013/34/ES 29.b un 40.b pantu, un attiecīgā gadījumā deleģētos aktus saskaņo ar minētajiem standartiem.*

Pieņemot punkta pirmajā daļā minētos deleģētos aktus, Komisija nodrošina, ka netiek dublētas ziņošanas prasības 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta iii) punktā minētajiem uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/2088 4. pantā noteiktās ziņošanas prasības, un vienlaikus tiek pilnībā saglabāti šajā direktīvā noteiktie minimālie pienākumi.

17. pants

Piekļuve informācijai Eiropas vienotajā piekļuves punktā (ESAP)

- 1. No 2029. gada 1. janvāra dalībvalstis nodrošina, ka, publiskojot šīs direktīvas 16. panta 1. punktā minēto gada pārskatu, uzņēmumi to vienlaikus iesniedz šā panta 3. punktā minētajai informācijas vākšanas struktūrai, lai tam varētu piekļūt Eiropas vienotajā piekļuves punktā (ESAP), kas izveidots ar Regulu (ES) 2023/2859.*

Dalībvalstis nodrošina, ka punkta pirmajā daļā minētajā gada pārskatā iekļautā informācija atbilst šādām prasībām:

- a) informācija ir iesniegta datu izgūšanai piemērotā formātā, kā definēts Regulas (ES) 2023/2859 2. panta 3. punktā, vai – ja to prasa Savienības vai valstu tiesību akti – mašīnlasāmā formātā, kā definēts minētās regulas 2. panta 4. punktā;*

b) informācijai ir pievienoti šādi metadati:

- i) visi tā uzņēmuma nosaukumi, uz kuru informācija attiecas;***
- ii) uzņēmuma juridiskās personas identifikators, kas norādīts, ievērojot Regulas (ES) 2023/2859 7. panta 4. punkta b) apakšpunktu;***
- iii) uzņēmuma lielums pēc kategorijas, kas norādīts, ievērojot Regulas (ES) 2023/2859 7. panta 4. punkta d) apakšpunktu;***
- iv) uzņēmuma saimniecisko darbību nozare(-es), kas norādīta(-as), ievērojot Regulas (ES) 2023/2859 7. panta 4. punkta e) apakšpunktu;***
- v) informācijas veids, kas norādīts, ievērojot Regulas (ES) 2023/2859 7. panta 4. punkta c) apakšpunktu;***
- vi) norāde uz to, vai informācija ietver personas datus.***

2. *Šā panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta nolūkos dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi iegūst juridiskās personas identifikatoru.*
3. *Lai nodrošinātu, ka šā panta 1. punktā minētajai informācijai var piekļūt ESAP, dalībvalstis līdz 2028. gada 31. decembrim izraugās vismaz vienu informācijas vākšanas struktūru, kas definēta Regulas (ES) 2023/2859 2. panta 2. punktā, un par to paziņo Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādei.*
4. *Lai nodrošinātu saskaņā ar 1. punktu iesniegtās informācijas efektīvu vākšanu un pārvaldību, Komisiju pilnvaro pieņemt īstenošanas pasākumus nolūkā precizēt:*
 - a) *jebkādus citus metadatus, ko prasīts pievienot informācijai;*
 - b) *datu strukturēšanu informācijā; un*
 - c) *kāda informācija ir jāiesniedz mašīnlasāmā formāta un kāds mašīnlasāmais formāts šādos gadījumos ir jāizmanto.*

18. pants

Līguma paraugklauzulas

Nolūkā sniegt atbalstu uzņēmumiem, lai veicinātu to atbilstību 10. panta 2. punkta b) apakšpunktam un 11. panta 3. punkta c) apakšpunktam, Komisija, **apspiežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, līdz ... [30 mēneši no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža]** pieņem norādījumus par brīvprātīgām **līguma** paraugklauzulām.

19. pants

Pamatnostādnes

1. Lai uzņēmumiem vai dalībvalstu iestādēm sniegtu atbalstu attiecībā uz to, kā uzņēmumiem **praktiski** būtu jāpilda savi pienācīgas rūpības pienākumi, **un lai atbilstīgu ieinteresētās personas**, Komisija, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru, Eiropas Vides aģentūru, **Eiropas Darba iestādi** un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām **organizācijām un citām** struktūrām, kurām ir zinātība pienācīgas rūpības jomā, **izdod** pamatnostādnes, tostarp **vispārējas pamatnostādnes un** nozares pamatnostādnes vai pamatnostādnes attiecībā uz konkrētu nelabvēlīgu ietekmi.

2. *Pamatnostādnes, kas jāizdod, ievērojot 1. punktu, ietver:*

- a) *norādījumus un paraugpraksi attiecībā uz to, kā īstenot pienācīgu rūpību saskaņā ar 5.–16. pantā noteiktajiem pienākumiem, jo īpaši identificēšanas procesu, ievērojot 8. pantu, prioritātes piešķiršanu ietekmei, ievērojot 9. pantu, attiecīgus pasākumus iegādes prakses pielāgošanai, ievērojot 10. panta 2. punktu un 11. panta 3. punktu, atbildīgu atteikšanos, ievērojot 10. panta 6. punktu un 11. panta 7. punktu, attiecīgus remediācijas pasākumus, ievērojot 12. pantu, un attiecībā uz to, kā identificēt ieinteresētās personas un sadarboties ar tām, ievērojot 13. pantu, tostarp, izmantojot 14. pantā noteikto paziņošanas mehānismu un sūdzību procedūru;*
- b) *praktiskus norādījumus par 22. pantā minēto pārkārtošanās plānu;*
- c) *nozares pamatnostādnes;*

- d) *norādījumus par to, kā novērtēt uzņēmuma līmeņa, ar saimniecisko darbību saistītus, ģeogrāfiskus un kontekstuālus, produktu un pakalpojumu, kā arī nozaru riska faktorus, tostarp tādos, kas saistīti ar konfliktu skartām un augsta riska teritorijām;*
- e) *norādes uz datiem un informācijas avotiem, kas pieejami, lai izpildītu šajā direktīvā paredzētos pienākumus, un uz digitālajiem rīkiem un tehnoloģijām, kas varētu veicināt un atbalstīt šo izpildi;*
- f) *informāciju par to, kā uzņēmumiem un citām juridiskām personām apmainīties ar resursiem un informāciju, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti valsts tiesību aktu noteikumi, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu, tā, lai nodrošinātu atbilstību komercnoslēpumu aizsardzībai, ievērojot 5. panta 3. punktu, un paredzētajai aizsardzībai pret iespējamām represijām un atriebību, kā noteikts 13. panta 5. punktā;*
- g) *informācijai ieinteresētajām personām un to pārstāvjiem par to, kā iesaistīties visā pienācīgas rūpības procesā.*

3. *Šā panta 2. punkta a), d) un e) apakšpunktā minētās pamatnostādnes dara pieejamas no ... [ievietot datumu: 30 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Šā panta 2. punkta b), f) un g) apakšpunktā minētās pamatnostādnes dara pieejamas no ... [ievietot datumu: 36 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā].*
4. *Šajā pantā minētās pamatnostādnes dara pieejamas visās Savienības oficiālajās valodās. Komisija pamatnostādnes periodiski pārskata un vajadzības gadījumā pielāgo.*

20. pants

Papildu pasākumi

1. Dalībvalstis, lai sniegtu informāciju un atbalstu uzņēmumiem, ***to darījuma*** partneriem ***un ieinteresētajām personām***, atsevišķi vai kopīgi izveido un uztur speciālas tīmekļa vietnes, platformas vai portālus. Šajā sakarā īpašu uzmanību pievērš uzņēmumu ***darbību ķēdēs*** iesaistītajiem MVU. ***Minētās tīmekļa vietnes, platformas vai portāli jo īpaši nodrošina piekļuvi:***
 - a) ***ziņošanas saturam un kritērijiem, ko Komisija noteikusi deleģētajos aktos, kuri pieņemti, ievērojot 16. panta 3. punktu;***

- b) Komisijas norādījumiem par brīvprātīgām līguma paraugklauzulām, kas paredzētas 18. pantā, un pamatnostādnēm, kuras tā izdod, ievērojot 19. pantu;*
- c) vienotajam palīdzības dienestam, kas noteikts 21. pantā; un*
- d) informācijai ieinteresētajām personām un to pārstāvjiem par to, kā iesaistīties visā pienācīgas rūpības procesā.*

- 2. Neskarot valsts atbalsta noteikumus, dalībvalstis var finansiāli atbalstīt MVU. ***Dalībvalstis var arī sniegt atbalstu ieinteresētajām personām, lai atvieglotu šajā direktīvā noteikto tiesību īstenošanu.***
- 3. Komisija var papildināt dalībvalstu atbalsta pasākumus, pamatojoties uz esošo Savienības rīcību, lai atbalstītu pienācīgu rūpību Savienībā un trešās valstīs, un var izstrādāt jaunus pasākumus, tostarp, veicinot nozaru vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvas, lai palīdzētu uzņēmumiem pildīt savus pienākumus.

4. *Neskarot 25., 26. un 29. pantu, uzņēmumi var piedalīties nozaru [] un daudzu ieinteresēto personu iniciatīvās 7.–16. [] pantā minēto pienākumu [] īstenošanas atbalstam, ciktāl šādas [] iniciatīvas ir atbilstīgas minēto pienākumu izpildes atbalstīšanai. **Jo īpaši uzņēmumi pēc tam, kad ir novērtējuši savu atbilstību, var izmantot attiecīgu riska analīzi, kas veikta ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvām vai ko veikuši minēto iniciatīvu dalībnieki, vai piedalīties šādas analīzes veikšanā, un ar šādu iniciatīvu starpniecību tie var veikt efektīvus atbilstīgus pasākumus vai piedalīties tajos. To darot, uzņēmumi uzrauga šādu pasākumu efektivitāti un vajadzības gadījumā turpina veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu savu pienākumu izpildi.***

Komisija un dalībvalstis var veicināt informācijas izplatīšanu par šādām [] iniciatīvām un to rezultātiem. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm *izdod uzņēmumiem* norādījumus, *kuros noteikti piemērotības kritēriji un metodoloģija* nozaru un daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu piemērotības *novērtēšanai*.

5. *Neskarot 25., 26. un 29. pantu, uzņēmumi var izmantot neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi par to darbību ķēdē ietilpstošajiem uzņēmumiem un šādu uzņēmumu veiktu pārbaudi, lai atbalstītu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu, ciktāl šāda pārbaude ir piemērota attiecīgo pienākumu izpildes atbalstīšanai. Neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi var veikt citi uzņēmumi vai ar nozares vai daudzu ieinteresēto personu iniciatīvu. Pārbaudītāji, kas ir neatkarīgas trešās personas, darbojas objektīvi un pilnībā neatkarīgi no attiecīgā uzņēmuma, ir brīvi no jebkāda interešu konflikta, turpina būt brīvi no tiešas vai netiešas ārējas ietekmes un atturas no jebkādas rīcības, kas nav saderīga ar to neatkarību. Atkarībā no attiecīgās nelabvēlīgās ietekmes rakstura pārbaudītājiem ir pieredze un kompetence vides vai cilvēktiesību jautājumos, un tie ir atbildīgi par veiktās pārbaudes kvalitāti un uzticamību.*

Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm izdod uzņēmumiem norādījumus, kuros noteikti piemērotības kritēriji un metodoloģija pārbaudītāju, kas ir trešās personas, piemērotības novērtēšanai, un norādījumus trešās personas veiktas pārbaudes precizitātes, efektivitātes un integritātes uzraudzīšanai.

21. pants

Vienotais palīdzības dienests

- 1. *Komisija izveido vienotu palīdzības dienestu, ar kura starpniecību uzņēmumi var lūgt informāciju, norādījumus un atbalstu attiecībā uz šajā direktīvā paredzēto pienākumu pildīšanu.***
- 2. *Attiecīgās valsts iestādes katrā dalībvalstī sadarbojas ar vienoto palīdzības dienestu, lai palīdzētu attiecīgo informāciju un norādījumus pielāgot valsts kontekstam un izplatīt minēto informāciju un norādījumus.***

22. pants

Cīņa pret klimata pārmaiņām

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 2. panta 1. punkta *a), b) un c) apakšpunktā* un 2. panta 2. punkta *a), b) un c) apakšpunktā* minētie uzņēmumi pieņem ***un īsteno klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētu pārkārtošanās plānu, kura mērķis ir, cik vien iespējams***, nodrošināt, ka uzņēmuma uzņēmējdarbības modelis un stratēģija ir saderīgi ar pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku un globālās sasilšanas ierobežošanu līdz 1,5 °C atbilstīgi Parīzes nolīgumam ***un mērķim panākt klimatneitralitāti, kā noteikts Regulā (ES) 2021/1119, ietverot tā starpposma un 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītājus un attiecīgā gadījumā mazinot uzņēmuma atkarību no darbībām, kas saistītas ar oglekļa, naftu un gāzi.***

Šā punkta pirmajā daļā minētā klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētā pārkārtošanās plāna izstrāde ietver:

- a) ar klimata pārmaiņām saistītus un ar konkrētiem termiņiem noteiktus mērķrādītājus 2030. gadam un piecu gadu etapos līdz 2050. gadam, balstoties uz pārliedzinošiem zinātniskiem pierādījumiem, un attiecīgā gadījumā absolūtos siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītājus attiecībā uz 1., 2. un 3. pakāpes siltumnīcefekta gāzu emisijām katrā nozīmīgajā kategorijā;*
- b) aprakstu par identificētajām dekarbonizācijas svirām un pamatdarbībām, kas plānotas, lai sasniegtu a) apakšpunktā minētos mērķrādītājus, tostarp attiecīgā gadījumā par izmaiņām uzņēmuma produktu un pakalpojumu portfeli un jaunu tehnoloģiju ieviešanu;*
- c) skaidrojumu un skaitliski izteiktu informāciju par investīcijām un finansējumu, ar ko atbalsta klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētā pārkārtošanās plāna īstenošanu; un*
- d) aprakstu par administratīvo, vadības un uzraudzības struktūru lomu attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanai paredzēto pārkārtošanās plānu.*

I

2. *Uzskata, ka uzņēmumi, kas paziņo par klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētu pārkārtošanās plānu attiecīgi saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 19.a, 29.a vai 40.a pantu, ir izpildījuši šā panta 1. punktā minēto pienākumu pieņemt klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētu pārkārtošanās plānu.*

Uzskata, ka uzņēmumi, kas ir iekļauti klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētajā mātesuzņēmuma pārkārtošanās plānā, par kuru paziņots attiecīgi saskaņā ar Direktīvas 2013/34/ES 29.a vai 40.a pantu, ir izpildījuši šā panta 1. punktā minēto prasību pieņemt klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētu pārkārtošanās plānu.

3. *Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētais klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētais pārkārtošanās plāns tiek atjaunināts ik pēc 12 mēnešiem un ietver aprakstu par progresu, ko uzņēmums ir panācis 1. punkta otrās daļas a) punktā minēto mērķrādītāju sasniegšanā.*

23. pants

Pilnvarotais pārstāvis

1. Dalībvalstis *paredz prasību*, ka ■ 2. panta 2. punktā minēts uzņēmums, *kas darbojas kādā no dalībvalstīm*, par savu pilnvaroto pārstāvi ieceļ juridisku vai fizisku personu, kura iedibināta vai kuras domicils ir kādā no dalībvalstīm, kurās uzņēmums darbojas. Iecelšana stājas spēkā, kad to kā pieņemtu ir apstiprinājis pilnvarotais pārstāvis.

2. Dalībvalstis *paredz prasību*, ka *pilnvarotais pārstāvis vai uzņēmums paziņo* pilnvarotā pārstāvja vārdu, adresi, e-pasta adresi un tālruņa numuru ■ uzraudzības iestādei tajā dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts, **un, ja tās atšķiras, 24. panta 3. punktā noteiktajai kompetentajai uzraudzības iestādei**. Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarotajam pārstāvim ir pienākums pēc pieprasījuma jebkurai uzraudzības iestādei iesniegt iecelšanas dokumenta kopiju dalībvalsts oficiālajā valodā.
3. Dalībvalstis *paredz prasību*, ka *pilnvarotais pārstāvis vai uzņēmums informē* uzraudzības **iestādi** dalībvalstī, kurā ir pilnvarotā pārstāvja domicils vai kurā tas ir iedibināts, un, ja tās atšķiras, **24. panta 3. punktā noteikto kompetento** uzraudzības **iestādi**, ka attiecīgais uzņēmums ir 2. panta 2. punktā minētais uzņēmums.

4. Dalībvalstis ***paredz prasību***, ka katrs uzņēmums piešķir savam pilnvarotajam pārstāvim tiesības saņemt paziņojumus no uzraudzības iestādēm par visiem jautājumiem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti un izpildīti valsts ***tiesību aktu*** noteikumi, ar kuriem transponē šo direktīvu. Uzņēmumiem ir pienākums nodrošināt savam pilnvarotajam pārstāvim sadarbībai ar uzraudzības iestādēm nepieciešamās pilnvaras un resursus.
5. ***Ja uzņēmums, kas minēts 2. panta 2. punktā, nepilda šajā pantā noteiktos pienākumus, visas dalībvalstis, kurās minētais uzņēmums darbojas, ir kompetentas panākt šādu pienākumu izpildi saskaņā ar saviem tiesību aktiem. Dalībvalsts, kas plāno panākt šajā pantā noteikto pienākumu izpildi, par to paziņo uzraudzības iestādēm, izmantojot saskaņā ar 28. pantu izveidoto Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, lai minēto izpildi nepanāktu citas dalībvalstis.***

24. pants

Uzraudzības iestādes

1. Katra dalībvalsts izraugās vienu vai vairākas uzraudzības iestādes, lai uzraudzītu to pienākumu izpildi, kas paredzēti valsts tiesību aktu noteikumos, kuri pieņemti, ievērojot 7.–16. pantu un 22. pantu.

2. Attiecībā uz 2. panta 1. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā atrodas uzņēmuma juridiskā adrese.
3. Attiecībā uz 2. panta 2. punktā minētajiem uzņēmumiem kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā uzņēmumam ir filiāle. Ja uzņēmumam nav filiāles nevienā dalībvalstī vai tam ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, kompetentā uzraudzības iestāde ir tās dalībvalsts uzraudzības iestāde, kurā uzņēmums ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada, kas ir pirms 37. pantā norādītā datuma vai datuma, kurā uzņēmums pirmo reizi atbilst 2. panta 2. punktā noteiktajiem kritērijiem, atkarībā no tā, kurš ir vēlāk.

Šīs direktīvas 2. panta 2. punktā minētie uzņēmumi, pamatojoties uz apstākļu izmaiņām, kā rezultātā uzņēmums lielāko daļu sava apgrozījuma Savienībā sasniedz citā dalībvalstī, var iesniegt pienācīgi pamatotu pieprasījumu mainīt uzraudzības iestādi, kas ir kompetenta regulēt šajā direktīvā ietvertos jautājumus attiecībā uz minēto uzņēmumu.

4. *Ja mātesuzņēmums saskaņā ar 6. pantu pilda no šīs direktīvas izrietošos pienākumus savu meitasuzņēmumu vārdā, mātesuzņēmuma kompetentā uzraudzības iestāde sadarbojas ar meitasuzņēmuma kompetento uzraudzības iestādi, kas saglabā kompetenci nodrošināt, ka uz meitasuzņēmumu attiecas pilnvaru īstenošana saskaņā ar 25. pantu. Šajā sakarā saskaņā ar 28. pantu izveidotais Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls veicina nepieciešamo sadarbību, koordināciju un savstarpējas palīdzības sniegšanu atbilstoši 28. pantam.*
5. Ja dalībvalsts izraugās vairāk nekā vienu uzraudzības iestādi, tā nodrošina, ka ir skaidri noteiktas minēto uzraudzības iestāžu attiecīgās kompetences un ka tās cieši un efektīvi sadarbojas savā starpā.
6. Dalībvalstis var izraudzīties iestādes, kas atbild par regulētu finanšu uzņēmumu uzraudzību, būt arī par uzraudzības iestādēm šīs direktīvas nolūkos.

7. Dalībvalstis līdz ... *[2 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā]* informē Komisiju par uzraudzības iestāžu, kas izraudzītas, ievērojot šo pantu, nosaukumiem un kontaktinformāciju, kā arī – ja ir izraudzītas vairākas uzraudzības iestādes – par to attiecīgo kompetenci. Tās informē Komisiju par visām izmaiņām šajā sakarā.
8. Komisija dara publiski pieejamu, tostarp savā tīmekļa vietnē, uzraudzības iestāžu sarakstu ***un, ja dalībvalstī ir vairākas uzraudzības iestādes, norāda minēto iestāžu attiecīgo kompetenci saistībā ar šo direktīvu.*** Komisija regulāri atjaunina sarakstu, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm.

9. Dalībvalstis garantē uzraudzības iestāžu neatkarību un nodrošina, ka tās un visas personas, kas tajās strādā vai ir strādājušas, un revidenti, eksperti **un jebkuras citas personas**, kas darbojas to vārdā, īsteno savas pilnvaras objektīvi, pārredzami un pienācīgi ievērojot dienesta noslēpuma neizpaušanas pienākumus. Dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka uzraudzības iestādes ir juridiski un funkcionāli neatkarīgas, **brīvas no tiešas vai netiešas ārējās ietekmes, tostarp** no uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, vai no citām tirgus interesēm, ka to darbinieki un personas, kas ir atbildīgas par vadību, ir brīvi no interešu konfliktiem, ievēro konfidencialitātes prasības un atturas no jebkādas rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem.
10. ***Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādes publicē un dara pieejamu tiešsaistē gada ziņojumu par savām darbībām atbilstīgi šai direktīvai.***

25. pants

Uzraudzības iestāžu pilnvaras

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādēm ir pienācīgas pilnvaras un resursi, lai veiktu tām saskaņā ar šo direktīvu noteiktos uzdevumus, tostarp pilnvaras ***prasīt uzņēmumiem sniegt*** informāciju un veikt izmeklēšanu saistībā ar ***7.–16. pantā*** noteikto pienākumu izpildi. ***Dalībvalstis prasa uzraudzības iestādēm uzraudzīt klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētā pārkārtošanās plāna pieņemšanu un izstrādi saskaņā ar 22. panta 1. punktā noteiktajām prasībām.***
2. Uzraudzības iestāde var uzsākt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas vai balstoties uz pamatotām bažām, kas tai paziņotas, ievērojot 26. pantu, ja tā uzskata, ka tās rīcībā ir pietiekama informācija, kura liecina, ka uzņēmums, iespējams, pārkāpis saskaņā ar šo direktīvu pieņemtajos valsts tiesību aktu noteikumos paredzētos pienākumus.

3. Pārbaudes veic saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā pārbaude tiek veikta, un pēc attiecīgā uzņēmuma iepriekšējas brīdināšanas, izņemot gadījumus, kad iepriekšēja brīdināšana mazinātu pārbaudes efektivitāti. Ja uzraudzības iestāde izmeklēšanas ietvaros vēlas veikt pārbaudi citas dalībvalsts teritorijā, tā lūdz palīdzību minētās dalībvalsts uzraudzības iestādei, ievērojot 28. panta 3. punktu.
4. Ja saskaņā ar 1. un 2. punktu veikto darbību rezultātā uzraudzības iestāde konstatē, ka nav ievēroti saskaņā ar šo direktīvu pieņemti valsts tiesību aktu noteikumi, tā attiecīgajam uzņēmumam piešķir atbilstīgu laikposmu korektīvu pasākumu veikšanai, ja šādi pasākumi ir iespējami.

Korektīvu pasākumu veikšana neizslēdz *sodu* piemērošanu vai civiltiesiskās atbildības iestāšanos saskaņā ar attiecīgi 27. un 29. pantu.

5. Savu uzdevumu veikšanai uzraudzības iestādēm ir vismaz šādas pilnvaras:
- a) likt uzņēmumam:
 - i) *veicot kādu darbību vai pārtraucot rīcību, izbeigt to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumus, kuri pieņemti, ievērojot šo direktīvu;*
 - ii) *atturēties no attiecīgās rīcības atkārtošanas; un*
 - iii) *attiecīgā gadījumā nodrošināt remediāciju, kas ir samērīga ar pārkāpumu un nepieciešama, lai to izbeigtu;*
 - b) piemērot *sodus* saskaņā ar 27. pantu; *un*
 - c) pieņemt pagaidu pasākumus, ja pastāv *tūlītējs* būtiska un neatgriezeniska kaitējuma risks.

6. *Uzraudzības iestādes šajā pantā minētās pilnvaras īsteno saskaņā ar valsts tiesību aktiem:*
- a) *tieši;*
 - b) *sadarbībā ar citām iestādēm; vai*
 - c) *iesniedzot pieteikumu kompetentajām tiesu iestādēm, kas nodrošina, ka tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir efektīvi un to ietekme ir līdzvērtīga sodiem, kurus tieši piemēro uzraudzības iestādes.*
7. Dalībvalstis *saskaņā ar valsts tiesību aktiem* nodrošina, ka katrai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli pret uzraudzības iestādes pieņemtu juridiski saistošu lēmumu attiecībā uz to.

8. *Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādes ved uzskaiti par 1. punktā minētajām izmeklēšanām, jo īpaši, norādot to raksturu un rezultātus, kā arī uzskaiti par visām izpildes darbībām, kas veiktas atbilstīgi 5. punktam.*
9. *Uzraudzības iestāžu lēmumi par to, kā uzņēmums ievēro valsts tiesību aktu noteikumus, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu, neskar 29. pantā noteikto uzņēmuma civiltiesisko atbildību.*

26. pants

Pamatotas bažas

1. Dalībvalstis nodrošina, ka fiziskas un juridiskas personas ir tiesīgas, *izmantojot kanālus, kuriem var viegli piekļūt*, ar pamatotām bažām vērsties jebkurā uzraudzības iestādē, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, tām ir iemesls uzskatīt, ka uzņēmums neievēro valsts tiesību aktu noteikumus, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu.

2. *Dalībvalstis nodrošina, ka, ja personas, kas pauž pamatotas bažas, to pieprasa, uzraudzības iestāde veic vajadzīgos pasākumus, lai pienācīgi aizsargātu minētās personas identitāti un personisko informāciju, kuras atklāšanas gadījumā minētajai personai rastos kaitējums.*
3. Ja pamatotas bažas ir citas uzraudzības iestādes kompetencē, iestāde, pie kuras personas ir vērsušās ar pamatotām bažām, šo informāciju pārsūta minētajai iestādei.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības iestādes *pienācīgā laikposmā* izvērtē pamatotās bažas un attiecīgā gadījumā īsteno savas 25. pantā minētās pilnvaras.

5. Uzraudzības iestāde pēc iespējas ātrāk un saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem, un ievērojot Savienības tiesību aktus, informē 1. punktā minētās personas par tās pamatotu bažu izvērtēšanas rezultātu un sniedz šā rezultāta pamatojumu.

Uzraudzības iestāde arī informē personas, kuras pauž šādas pamatotas bažas un kurām saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir likumīgas intereses attiecīgajā lietā, par savu lēmumu pieņemt vai noraidīt pieprasījumu rīkoties, kā arī sniedz turpmāko darbību un pasākumu aprakstu, kā arī praktisku informāciju par piekļuvi procedūrām attiecībā uz lietas izskatīšanu administratīvā kārtībā un tiesā.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kas saskaņā ar šo pantu pauž pamatotas bažas un kurām saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir leģitīmas intereses attiecīgajā jautājumā, ir piekļuve tiesai vai citai neatkarīgai un objektīvai valsts iestādei, kura ir kompetenta pārbaudīt uzraudzības iestādes lēmumu, darbību vai bezdarbības procesuālo un materiālo likumību.

Sodi

1. Dalībvalstis paredz noteikumus par **sodiem, tostarp naudas sodiem**, ko piemēro par to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti, ievērojot šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētie **sodi** ir efektīvi, samērīgi un atturoši.
2. Lemjot par **sodu** piemērošanu un, ja šādi sodi tiek piemēroti, nosakot to veidu un attiecīgo līmeni, pienācīgi ņem vērā:
 - a) **pārkāpuma veidu, smagumu un ilgumu, kā arī no minētā pārkāpuma izrietošās ietekmes būtiskumu;**
 - b) **jebkādas veiktās investīcijas un jebkādu mērķorientētu atbalstu, kas sniegts, ievērojot 10. un 11. pantu;**

- c) jebkādu sadarbību ar citām struktūrām attiecīgās ietekmes novēršanai;*
- d) attiecīgā gadījumā to, ciktāl ir pieņemti lēmumi par prioritātes piešķiršanu saskaņā ar 9. pantu;*
- e) jebkādus attiecīgus iepriekšējos pārkāpumus, kurus uzņēmums ir izdarījis attiecībā uz valsts tiesību aktu noteikumiem, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu, un kuri ir konstatēti ar galīgo nolēmumu;*
- f) to, ciktāl uzņēmums attiecīgajā lietā ir veicis korektīvus pasākumus;*
- g) finansiālos labumus, ko uzņēmums pārkāpuma rezultātā guvis, vai zaudējumus, no kuriem tas pārkāpuma rezultātā izvairījies;*
- h) jebkādus citus atbildību pastiprinošus vai mīkstinošus faktorus, kas piemērojami attiecīgās lietas apstākļiem.*

3. *Dalībvalstis paredz vismaz šādus sodus:*

a) *naudas sodi;*

b) *ja uzņēmums noteiktajā laikposmā neizpilda lēmumu, ar ko tiek piemērots naudas sods, – publisks paziņojums, kurā norāda par pārkāpumu atbildīgo uzņēmumu un pārkāpuma veidu.*

4. Ja tiek piemēroti naudas *sodi*, tos nosaka, balstoties uz uzņēmuma *neto* apgrozījumu pasaulē. Naudas sodu maksimālais apmērs nav mazāks par 5 % no uzņēmuma *neto* apgrozījuma pasaulē finanšu gadā, kas ir pirms tā finanšu gada, kurā tika pieņemts lēmums par soda uzlikšanu.

Dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem naudas sodus aprēķina, ņemot vērā konsolidēto apgrozījumu, ko paziņojis galvenais mātesuzņēmums.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka visi uzraudzības iestāžu lēmumi, kas paredz *sodu* uzlikšanu saistībā ar *to valsts tiesību aktu* noteikumu pārkāpumiem, *kuri pieņemti, ievērojot šo direktīvu*, tiek publicēti, *ir publiski pieejami vismaz piecus gadus un tiek nosūtīti Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam, kas izveidots saskaņā ar 28. pantu. Publicētajā lēmumā neiekļauj personas datus Regulas (ES) 2016/679 4. panta 1. punkta nozīmē.*

28. pants

Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls

1. Komisija izveido Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas sastāv no uzraudzības iestāžu pārstāvjiem. Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls veicina uzraudzības iestāžu sadarbību un uzraudzības iestāžu regulatīvās, izmeklēšanas, sankciju un uzraudzības prakses koordinēšanu un saskaņošanu un attiecīgā gadījumā informācijas apmaiņu starp tām.

Komisija var uzaicināt Savienības aģentūras ar attiecīgu zinātību jomās, uz kurām attiecas šī direktīva, pievienoties Eiropas uzraudzības iestāžu tīklam.

2. *Dalībvalstis sadarbojas ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, lai identificētu to jurisdikcijā esošos uzņēmumus, jo īpaši, sniedzot visu nepieciešamo informāciju, lai novērtētu, vai trešās valsts uzņēmums atbilst 2. pantā noteiktajiem kritērijiem. Komisija izveido drošu sistēmu informācijas apmaiņai attiecībā uz neto apgrozījumu, ko Savienībā sasniedzis 2. panta 2. punktā minētais uzņēmums, kuram nav filiāles nevienā dalībvalstī vai kuram ir filiāles, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, un dalībvalstis ar šā tīkla palīdzību regulāri paziņo to rīcībā esošo informāciju par šādu uzņēmumu neto apgrozījumu. Komisija saprātīgā laikposmā analizē minēto informāciju un dalībvalstij, kurā uzņēmums finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada ir sasniedzis lielāko daļu sava neto apgrozījuma Savienībā, paziņo, ka uzņēmums ir uzņēmums, kas minēts 2. panta 2. punktā, un kompetence saskaņā ar 24. panta 3. punktu ir šīs dalībvalsts uzraudzības iestādei.*

3. Uzraudzības iestādes cita citai sniedz attiecīgu informāciju un savstarpēju palīdzību, veicot savus pienākumus, un ievieš pasākumus efektīvai savstarpējai sadarbībai. Savstarpēja palīdzība ietver sadarbību, kas paredzēta 25. pantā minēto pilnvaru īstenošanai, cita starpā saistībā ar pārbaudēm un informācijas pieprasījumiem.
4. Uzraudzības iestādes veic visus atbilstīgos pasākumus, lai bez nepamatotas kavēšanās un ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas atbildētu uz citas uzraudzības iestādes palīdzības pieprasījumu. ***Ja nepieciešams lietas apstākļu dēļ, laikposmu, balstoties uz pienācīgu pamatojumu, var pagarināt ne vairāk kā par diviem mēnešiem.*** Šādi pasākumi jo īpaši var ietvert attiecīgas informācijas par izmeklēšanas gaitu nosūtīšanu.
5. Palīdzības pieprasījumos norāda visu nepieciešamo informāciju, tostarp pieprasījuma nolūku un iemeslus. Informāciju, kas saņemta ar palīdzības pieprasījumu, uzraudzības iestādes izmanto tikai tam nolūkam, kuram tā tika lūgta.

6. Uzraudzības iestāde, kurai pieprasījums adresēts, informē pieprasīto uzraudzības iestādi par rezultātiem vai attiecīgā gadījumā par palīdzības pieprasījuma izpildei veicamo pasākumu progresu.

7. Uzraudzības iestādes cita no citas neiekasē maksu par darbībām un pasākumiem, kas veikti, ievērojot palīdzības pieprasījumu.

Tomēr uzraudzības iestādes var vienoties par noteikumiem, kā izņēmuma gadījumos tās cita citai atlīdzina konkrētus izdevumus, kas rodas no palīdzības sniegšanas.

8. Uzraudzības iestāde, kas ir kompetenta, ievērojot 24. panta 3. punktu, informē Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu par minēto faktu un par jebkuru pieprasījumu mainīt kompetento uzraudzības iestādi.

9. Ja ir šaubas par kompetences piešķiršanu, informācija, uz kuru balstās minētā piešķiršana, tiks kopīgota ar Eiropas uzraudzības iestāžu tīklu, kas var koordinēt centienus rast risinājumu.

10. Eiropas uzraudzības iestāžu tīkls publicē:

- a) uzraudzības iestāžu lēmumus par sodiem, kā minēts 27. panta 5. punktā; un**
- b) indikatīvu sarakstu ar trešo valstu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva.**

I

29. pants

Uzņēmumu civiltiesiskā atbildība un tiesības uz pilnīgu kompensāciju

- 1. Dalībvalstis nodrošina, ka *uzņēmumu var saukt* pie atbildības par *kaitējumu, kas nodarīts fiziskai vai juridiskai personai, ar noteikumu, ka:***
 - a) *uzņēmums tīši vai nolaidības dēļ* nav izpildījis 10. un 11. pantā paredzētos pienākumus, ja šīs direktīvas pielikumā uzskaitīto tiesību, aizlieguma vai pienākuma mērķis ir aizsargāt fizisko vai juridisko personu; un**
 - b) *šā punkta a) apakšpunktā minētās neizpildīšanas rezultātā ir nodarīts kaitējums fiziskās vai juridiskās personas likumiskajām interesēm, kas ir aizsargātas saskaņā ar valsts tiesību aktiem.***

Uzņēmumu nevar saukt pie atbildības, ja kaitējumu ir nodarījuši tikai tā darījuma partneri tā darbību ķēdē.

I

2. *Ja uzņēmums tiek saukts pie atbildības saskaņā ar 1. punktu, fiziskai vai juridiskai personai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir tiesības uz pilnīgu kompensāciju par nodarīto kaitējumu. Šajā direktīvā noteiktā pilnīgā kompensācija nedrīkst novest pie pārmērīgas kompensēšanas neatkarīgi no tā, vai ar sodīšanas nolūkā piemērotiem, daudzkāršiem vai citiem kaitējumu atlīdzināšanas veidiem.*
3. *Dalībvalstis nodrošina, ka:*
 - a) *valsts tiesību aktu noteikumi par noilguma periodu sākumu, ilgumu, apturēšanu vai pārtraukšanu lieki nekavē kaitējumu atlīdzināšanas prasību celšanu un jebkurā gadījumā nav stingrāki kā noteikumi vispārējā valsts regulējumā par civiltiesisko atbildību.*

Noilguma periods kaitējumu atlīdzināšanas prasību celšanai atbilstīgi šai direktīvai ir vismaz pieci gadi, un jebkurā gadījumā tas nav īsāks par noilguma periodu, kas noteikts vispārējā valsts regulējumā par civiltiesisko atbildību.

noilguma periodus nesāk skaitīt, pirms tiek izbeigts pārkāpums un prasītājs zina, vai var pamatoti uzskatīt, ka zina:

- i) par attiecīgo rīcību un to, ka tā ir pārkāpums;*
 - ii) par to, ka pārkāpuma rezultātā tam ir nodarīts kaitējums; un*
 - iii) pārkāpēja identitāti;*
- b) tiesāšanās izmaksas nav pārmērīgi lielas, lai prasītāji varētu vērsties tiesā;*
- c) prasītāji var lūgt īstenot aizlieguma pasākumus, tostarp, saīsinot tiesāšanās procedūru; šādi aizlieguma pasākumi ir galīgi vai pagaidu pasākumi, ar ko panāk, ka, veicot kādu darbību vai pārtraucot rīcību, tiek izbeigti to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumi, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu;*

- d) *tiek paredzēti saprātīgi nosacījumi, saskaņā ar kuriem jebkura iespējams cietusī puse var atļaut arodbiedrībai, nevalstiskai cilvēktiesību vai vides organizācijai vai citai nevalstiskai organizācijai, un saskaņā ar valsts tiesību aktiem – valsts cilvēktiesību institūcijām, kas atrodas dalībvalstī, neskarot valsts noteikumus par civilprocesu, celt prasības, lai panāktu iespējams cietušās puses tiesību īstenošanu; arodbiedrībai vai nevalstiskai organizācijai var piešķirt atļauju atbilstīgi šā apakšpunkta pirmajai daļai, ja tā ievēro valsts tiesību aktos noteiktās prasības; šīs prasības var ietvert pastāvīgas klātbūtnes nodrošināšanu un to, ka saskaņā ar organizācijas statūtiem tās iesaiste to tiesību īstenošanā, kuras aizsargā atbilstīgi šai direktīvai, vai attiecīgo valsts tiesību aktos paredzēto tiesību īstenošanā nav komerciāla un tikai pagaidu;*
- e) *ja tiek celta prasība un prasītājs sniedz saprātīgu pamatojumu, kurā ietverti saprātīgi pieejami fakti un pierādījumi, kas ir pietiekami, lai apliecinātu, ka par kaitējumu celtā prasība ir ticama, un ir norādījis, ka papildu pierādījumus ir uzņēmuma kontrolē, tiesas var likt uzņēmumam šādus pierādījumus atklāt saskaņā ar valsts procesuālajiem tiesību aktiem;*

valsts tiesas meklēto pierādījumu atklāšanu attiecina tikai uz to, kas ir nepieciešams un samērīgi, lai pamatotu iespējamu prasību vai prasību par kaitējumu atlīdzināšanu, un pierādījumu saglabāšanu – tikai uz to, kas ir nepieciešams un samērīgi, lai pamatotu šādu prasību par kaitējumu atlīdzināšanu; nosakot, vai rīkojums par pierādījumu atklāšanu vai saglabāšanu ir samērīgs, valsts tiesas ņem vērā to, cik lielā mērā prasība vai aizstāvība ir pamatota ar pieejamiem faktiem un pierādījumiem, kas pamato pierādījumu atklāšanas pieprasījumu; atklāšanas apmēru un izmaksas, kā arī visu pušu, tostarp jebkādu attiecīgo trešo personu, likumīgās intereses, tostarp, novēršot vispārēju tādas informācijas meklēšanu, kas procedūrā iesaistītajām pusēm, iespējams, nebūs svarīga; to, vai pierādījumi, kurus prasa atklāt, ietver konfidenciālu informāciju, jo īpaši par trešām personām, un kāda kārtība ir paredzēta šādas konfidenciālas informācijas aizsardzībai;

dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesām ir pilnvaras likt atklāt pierādījumus, kas satur konfidenciālu informāciju, ja tās uzskata, ka tie ir svarīgi prasībai par kaitējumu atlīdzināšanu; dalībvalstis nodrošina, ka, liekot atklāt šādu informāciju, valsts tiesu rīcībā ir efektīvi pasākumi šādas informācijas aizsardzībai.

4. *Uzņēmumus, kas ir piedalījušies nozares vai daudzu ieinteresēto pušu iniciatīvās vai izmantojuši neatkarīgas trešās personas veiktu pārbaudi vai līguma klauzulas, lai atbalsētu pienācīgas rūpības pienākumu īstenošanu, tik un tā var saukt pie atbildības saskaņā ar šo pantu.*
5. Uzņēmuma civiltiesiskā atbildība par kaitējumiem, kas paredzēta šajā noteikumā, neskar tā meitasuzņēmumu vai **uzņēmuma darbību** ķēdes tiešo un netiešo darījuma partneru civiltiesisko atbildību.
- Ja kaitējumu ir radījis uzņēmums kopā ar savu meitasuzņēmumu un tiešo vai netiešo darījuma partneri, tie ir solidāri atbildīgi, neskarot valsts tiesību aktu noteikumus par solidāras atbildības nosacījumiem un regresa tiesībām.*
6. Šajā direktīvā paredzētie civiltiesiskās atbildības noteikumi **neierobežo uzņēmumu atbildību, kas noteikta Savienības vai valsts tiesību sistēmās, un** neskar tādus Savienības vai valsts noteikumus par civiltiesisko atbildību saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēktiesībām vai nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kas paredz atbildību situācijās, uz kurām neattiecas šī direktīva vai kuras paredz stingrāku atbildību nekā šī direktīva.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka **■** valsts tiesību aktu noteikumi, ar kuriem transponē šo pantu, **ir** primāri un obligāti piemērojami gadījumos, kad prasījumiem šajā sakarā piemērojamie tiesību akti nav dalībvalsts tiesību akti.

30. pants

Ziņošana par pārkāpumiem un ziņojošo personu aizsardzība

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka Direktīva (ES) 2019/1937 attiecas uz ziņošanu par to valsts tiesību aktu noteikumu pārkāpumiem, ar kuriem transponē šo direktīvu, un uz to personu aizsardzību, kas ziņo par šādiem pārkāpumiem.

31. pants

Publiskais atbalsts, publiskais iepirkums un publiskās koncesijas

Dalībvalstis nodrošina, ka to pienākumu izpilde, kas izriet no valsts tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem transponē šo direktīvu, vai to brīvprātīga īstenošana kvalificējas kā vides vai sociālais aspekts, ko līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar Direktīvām 2014/23/ES, 2014/24/ES un 2014/25/ES var ņemt vērā kā daļu no publisko un koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem un kā vides vai sociālo nosacījumu, ko līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar minētajām direktīvām var noteikt attiecībā uz publisko un koncesijas līgumu izpildi.

I

32. pants

Grozījums Direktīvā (ES) **2019/1937**

Direktīvas (ES) **2019/1937** pielikuma I daļas E. punkta 2. apakšpunktā iekļauj šādu punktu:

“vi) **■** Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) .../... (... gada ...) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 **un Regulu (ES) 2023/2859 (OVL ..., ...)**⁺.

⁺ OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā 2022/0051(COD) ietvertās direktīvas numuru, datumu un OV atsauci.”.

33. pants

Grozījums Regulā (ES) 2023/2859

Regulas (ES) 2023/2859 pielikuma B daļai pievieno šādu punktu:

“17. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva... (... gada ...) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un Regulu (ES) 2023/2859 (OV L ..., ...) +*.

+ OV: OV: lūgums tekstā ievietot dokumentā 2022/0051(COD) ietvertās direktīvas numuru, datumu un OV atsauci.”.

34. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt **3. panta 2. punktā un 16. pantā** minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku *no ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena]*.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt **3. panta 2. punktā un 16. pantā** minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar **3. panta 2. punktu vai 16. pantu** pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem. ■

35. pants

Komiteju procedūra

1. ***Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē⁴⁸.***
2. ***Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.***

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

1. *Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par to, vai ir jānosaka tādas papildu prasības par pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju, kuras pielāgotas regulētiem finanšu uzņēmumiem attiecībā uz finanšu pakalpojumu sniegšanu un ieguldījumu darbībām, un saskaņā ar šīs direktīvas mērķiem izklāsta šādu pienācīgas rūpības prasību iespējas, kā arī to ietekmi.*

Ziņojumā ņem vērā citus Savienības tiesību aktus, kas attiecas uz regulētiem finanšu uzņēmumiem. To publicē, cik drīz vien iespējams, pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc minētās dienas. Attiecīgā gadījumā tam pievieno tiesību akta priekšlikumu.

2. ***Līdz ...*** [seši gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] ***un pēc tam ik pēc trim gadiem*** Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par šīs direktīvas īstenošanu ***un tās efektivitāti tās mērķu sasniegšanā, jo īpaši nelabvēlīgas ietekmes novēršanā. Attiecīgā gadījumā*** ziņojumam ***pievieno tiesību akta priekšlikumu. Pirmajā ziņojumā inter alia*** izvērtē šādus jautājumus:

a) ***šīs direktīvas ietekmi uz MVU, izvērtējot arī to, cik efektīvi ir dažādie pasākumi un atbalsta instrumenti, ko Komisija un dalībvalstis nodrošina MVU;***

- b) šīs direktīvas piemērošanas jomu attiecībā uz aptvertajiem uzņēmumiem – vai tā nodrošina šīs direktīvas efektivitāti, ņemot vērā tās mērķus, vienlīdzīgus konkurences apstākļus starp aptvertajām struktūrām un to, lai uzņēmumi nevarētu apiet šīs direktīvas piemērošanu, tostarp:*
- vai ir jāpārskata 3. panta 1. punkta a) apakšpunkts, lai šī direktīva aptvertu struktūras, kuras izveidotas kādā no juridiskām formām, kas nav uzskaitītas Direktīvas 2013/34/ES I vai II pielikumā;*
 - vai šīs direktīvas piemērošanas jomā ir jāiekļauj tādi uzņēmējdarbības modeļi vai ar trešo personu uzņēmumiem veidotas ekonomiskās sadarbības veidi, uz kuriem neattiecas 2. pants;*

- *vai ir jāpārskata 2. pantā noteiktās robežvērtības attiecībā uz darbinieku skaitu un neto apgrozījumu un vai augsta riska nozarēs ir jāievieš nozarei specifiska pieeja;*
 - *vai ir jāpārskata 2. panta 2. punktā noteiktais Savienībā sasniegtā neto apgrozījuma kritērijs;*
- c) *vai ir jāpārskata termina “darbību ķēde” definīcija;*
- d) *vai ir jāmaina šīs direktīvas pielikums, tostarp, ņemot vērā starptautiskās norises, un vai tas būtu jāpaplašina, lai iekļautu papildu nelabvēlīgas ietekmes veidus, jo īpaši nelabvēlīgu ietekmi uz labu pārvaldību;*

- e) *vai ir jāpārskata šajā direktīvā paredzētie noteikumi par cīņu pret klimata pārmaiņām, jo īpaši attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanai paredzētu pārkārtošanās plānu izstrādi, to pieņemšanu un šo plānu īstenošanu uzņēmumos, kā arī uzraudzības iestāžu pilnvaras, kas saistītas ar minētajiem noteikumiem;*
- f) *cik efektīvi ir valsts līmenī ieviestie izpildes panākšanas mehānismi, sodi un civiltiesiskās atbildības noteikumi;*
- g) *vai ir nepieciešamas izmaiņas šajā direktīvā paredzētajā saskaņošanas līmenī, lai uzņēmumiem nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū, ietverot konvergenci un atšķirības starp valsts tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem transponē šo direktīvu.*

I

37. pants
Transponēšana

1. Dalībvalstis, vēlākais, līdz ... **[2 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža]** pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto pasākumu tekstu.

Tās minētos pasākumus piemēro:

- a) no ... **[3 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža]** attiecībā uz 2. panta 1. punkta **a) un b) apakšpunktā** minētajiem uzņēmumiem, **kuri izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un kuros pēdējā finanšu gadā pirms ... [3 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža], par ko ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 5000 darbinieku un neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 1 500 000 000 EUR, izņemot 16. panta ievērošanai nepieciešamos pasākumus, ko dalībvalstis minētajiem uzņēmumiem piemēro attiecībā uz finanšu gadiem, kas sākas 2028. gada 1. janvārī vai pēc tam;**
- b) no ... **[4 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža]** attiecībā uz 2. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem un kuros pēdējā finanšu gadā pirms ... **[4 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža], par ko ir pieņemti vai būtu bijis jāpieņem gada finanšu pārskati, vidēji bija vairāk nekā 3000 darbinieku un neto apgrozījums pasaulē pārsniedza 900 000 000 EUR, izņemot 11. panta ievērošanai nepieciešamos pasākumus, ko dalībvalstis minētajiem uzņēmumiem piemēro attiecībā uz finanšu gadiem, kas sākas 2029. gada 1. janvārī vai pēc tam;**

- c) no ... [3 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža] attiecībā uz **2. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un kuru neto apgrozījums Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada pirms ... [3 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža] pārsniedza 1 500 000 000 EUR, izņemot 16. panta ievērošanai nepieciešamos pasākumus, ko dalībvalstis minētajiem uzņēmumiem piemēro attiecībā uz finanšu gadiem, kas sākas 2028. gada 1. janvārī vai pēc tam;**
- d) no ... [4 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža] attiecībā uz 2. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem, kuri izveidoti saskaņā ar trešās valsts tiesību aktiem un kuru neto apgrozījums Savienībā finanšu gadā pirms pēdējā finanšu gada pirms ... [4 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža] pārsniedza 900 000 000 EUR, izņemot 11. panta ievērošanai nepieciešamos pasākumus, ko dalībvalstis minētajiem uzņēmumiem piemēro attiecībā uz finanšu gadiem, kas sākas 2029. gada 1. janvārī vai pēc tam;
- e) **no ... [5 gadi no šīs direktīvas spēkā stāšanās brīža] attiecībā uz visiem citiem uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā, un attiecībā uz uzņēmumiem, kas minēti 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā, izņemot 16. panta ievērošanai nepieciešamos pasākumus, ko dalībvalstis minētajiem uzņēmumiem piemēro attiecībā uz finanšu gadiem, kas sākas 2029. gada 1. janvārī vai pēc tam.**

Kad dalībvalstis pieņem minētos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

38. pants
Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

39. pants
Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

...,

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

PIELIKUMS

I DAĻA

1. STARPTAUTISKAJOS CILVĒKTIESĪBU INSTRUMENTOS IEKĻAUTĀS TIESĪBAS UN AIZLIEGUMI

1. *Tiesības uz dzīvību, kā interpretēts atbilstīgi 6. panta 1. punktam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām. Minēto tiesību pārkāpšana attiecas arī, bet ne tikai uz privātas vai valsts apsardzes darbiniekiem, kas aizsargā uzņēmuma resursus, objektus vai personālu un uzņēmuma norādījumu vai kontroles trūkuma dēļ izraisa kādas personas nāvi.*
2. *Spīdzināšanas, nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums, kā interpretēts atbilstīgi 7. pantam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām. Tas attiecas arī, bet ne tikai uz privātas vai valsts apsardzes darbiniekiem, kas aizsargā uzņēmuma resursus, objektus vai personālu un uzņēmuma norādījumu vai kontroles trūkuma dēļ pakļauj personu spīdzināšanai vai pret to nežēlīgi, necilvēcīgi vai pazemojoši izturas.*

3. ■ Tiesības uz brīvību un drošību, *kā interpretēts atbilstīgi 9. panta 1. punktam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām* tiesībām.
4. ■ Aizliegums patvarīgi vai nelikumīgi pārkāpt personas privātās dzīves, ģimenes, mājokļa vai korespondences neaizskaramību un *nelikumīgi* apdraudēt tās *godu vai* reputāciju, *kā interpretēts atbilstīgi* 17. pantam *Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām* tiesībām.
5. ■ Aizliegums aizskart personas domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību, *kā interpretēts atbilstīgi* 18. pantam *Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām* tiesībām.
6. ■ Tiesības uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem, tostarp taisnīgu darba algu *un pienācīgu iztikas minimumu nodarbinātiem darba ņēmējiem un pienācīgus iztikas ienākumus pašnodarbinātiem darba ņēmējiem un mazajiem lauksaimniekiem, ko viņi nopelna par savu darbu un ražošanu*, apmierinošu eksistenci, drošības un higiēnas prasībām atbilstošiem darba apstākļiem un darba laika saprātīgu ierobežošanu, *kā interpretēts atbilstīgi 7. un 11. pantam* Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.

7. ■ Aizliegums ierobežot darba ņēmēju piekļuvi pienācīgam mājoklim, ja darbaspēks tiek izmitināts uzņēmuma nodrošinātajās mītnēs, un ierobežot darba ņēmēju piekļuvi pienācīgam uzturam, apģērbam, ūdenim un sanitārijai *darba vietā, kā interpretēts atbilstīgi 11. pantam Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.*
8. ■ Bērna tiesības uz *visaugstvērtīgāko pieejamo veselības standartu, kā interpretēts atbilstīgi 24. pantam Konvencijā par bērna tiesībām; ■ tiesības uz izglītību, kā interpretēts atbilstīgi 28. pantam Konvencijā par bērna tiesībām; ■ tiesības uz pienācīgu dzīves līmeni, kā interpretēts atbilstīgi 27. pantam Konvencijā par bērna tiesībām; bērna tiesības uz aizsardzību pret ekonomisko ekspluatāciju un jebkādu darbu, kas var būt bīstams vai traucēt bērna izglītības apguvi, vai kaitēt bērna veselībai vai fiziskai, garīgai, morālai vai sociālai attīstībai, kā interpretēts atbilstīgi 32. pantam Konvencijā par bērna tiesībām; bērna tiesības uz aizsardzību pret jebkādu seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību un aizsardzību pret nolaupīšanu, tirdzniecību vai nelikumīgu pārvietošanu uz citu vietu savā valstī vai ārpus tās ekspluatācijas nolūkos, kā interpretēts atbilstīgi 34. un 35. pantam Konvencijā par bērna tiesībām.*

9. **■** Aizliegums pieņemt darbā bērnu, kas nav sasniedzis vecumu, līdz kuram ir pabeigta obligātā izglītība, un kas jebkurā gadījumā ir jaunāks par 15 gadiem, izņemot gadījumus, kuros to paredz nodarbinātības vietas tiesību akti *atbilstīgi 2. panta 4. punktam Starptautiskās Darba organizācijas 1973. gada Minimālā vecuma konvencijā (Nr. 138), kā interpretēts atbilstīgi 4.–8. pantam Starptautiskās Darba organizācijas 1973. gada Minimālā vecuma konvencijā (Nr. 138).*
10. **■** Bērnu darba ļaunāko formu **■** aizliegums **■** (personas, kas jaunākas par 18 gadiem), *kā interpretēts atbilstīgi 3. pantam Starptautiskās Darba organizācijas 1999. gada Bērnu darba ļaunāko formu konvencijā (Nr. 182).* Tas ietver:
- a) visas verdzības formas vai praksi, kas līdzinās verdzībai, piemēram, bērnu pārdošanu vai nelegālu tirdzniecību, parāda kalpību un dzimtbūšanu, piespiedu vai obligātu darbu, tostarp bērnu piespiedu vai obligāto rekrutēšanu izmantošanai bruņotajos konfliktos;

- b) bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu prostitūcijai, pornogrāfijas produkcijas ražošanai vai pornogrāfiskiem priekšnesumiem;
- c) bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu nelegālām darbībām, jo īpaši narkotisko vielu ražošanai **■** vai tirdzniecībai; **un**
- d) darbu, kas pēc sava rakstura vai apstākļiem, kādos tas tiek veikts, var kaitēt bērna veselībai, drošībai vai tikumībai.

11. **■** Aizliegums attiecībā uz piespiedu **vai obligātu** darbu, **kas ir** visu veidu darbs vai pakalpojumi, ko, piedraudot ar sodu, pieprasa no personas un ko minētā persona pati nav piedāvājusi brīvprātīgi, piemēram, parādu verdzības vai cilvēku tirdzniecības rezultātā, **kā interpretēts atbilstīgi 2. panta 1. punktam Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijā (Nr. 29)**. Piespiedu **vai obligāts** darbs **nav** jebkurš darbs vai pakalpojumi, kas atbilst **2. panta 2. punktam** Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijā (Nr. 29) vai **8. panta 3. punkta b)** un c) apakšpunktam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām.

12. ■ Visu veidu verdzības ***un vergu tirdzniecības, tostarp*** verdzībai pielīdzināmas prakses, dzimtbūšanas un citu veidu uzkundzēšanās vai apspiešanas darba vietā, piemēram, galējas ekonomiskas vai seksuālas izmantošanas un pazemošanas, ***vai cilvēku tirdzniecības*** aizliegums, ***kā interpretēts atbilstīgi*** 8. pantam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām.

13. ■ Tiesības uz biedrošanās brīvību, tiesības uz pulcēšanās brīvību un tiesības apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus, ***kā interpretēts atbilstīgi*** 21. un 22. pantam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, 8. pantam Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, Starptautiskās Darba organizācijas 1948. gada Konvencijai par biedrošanās brīvību un tiesību apvienoties aizsardzību (Nr. 87) un Starptautiskās Darba organizācijas 1949. gada Konvencijai par tiesībām apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus (Nr. 98). ***Minētās tiesības*** ietver šādas tiesības:

- a) darba ņēmēji var brīvi veidot arodbiedrības vai pievienoties tām;

- b) arodbiedrības izveidi, pievienošanās tai un dalību tajā nedrīkst izmantot par iemeslu nepamatotai diskriminācijai vai atriebībai;
- c) **arodbiedrības** var brīvi darboties saskaņā ar to statūtiem un noteikumiem bez iestāžu iejaukšanās; **un**
- d) tiesības streikot un tiesības slēgt koplīgumus.

14. ■ Nevienlīdzīgas attieksmes nodarbinātībā aizliegums, izņemot gadījumus, kad to pamato nodarbināšanas prasības, **kā interpretēts atbilstīgi** 2. un ■ 3. pantam Starptautiskās Darba organizācijas 1951. gada Konvencijā par vienlīdzīgu atlīdzību (Nr. 100), 1. un ■ 2. pantam Starptautiskās Darba organizācijas 1958. gada Konvencijā par diskrimināciju nodarbinātībā un profesijā (Nr. 111) un 7. pantam Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām. **Tas** jo īpaši ietver:

- a) **nevienlīdzīgu atlīdzību par vienādu darbu; un**

- b) *diskrimināciju nacionālās vai sociālās izcelsmes, rases, ādas krāsas, dzimuma, reliģijas un politisko uzskatu dēļ.*

15. **■** Aizliegums izraisīt jebkādu izmērāmu vides degradāciju, piemēram, kaitīgas augsnes izmaiņas, ūdens vai gaisa piesārņojumu, kaitīgas emisijas, pārmērīgu ūdens patēriņu, *zemes degradāciju* vai citu ietekmi uz dabas resursiem, *piemēram, atmežošanu, kas:*

- a) *būtiski* vājina dabisko bāzi pārtikas saglabāšanai un ražošanai;
- b) liedz personai piekļuvi drošam un tīram dzeramajam ūdenim;
- c) apgrūtina personai piekļuvi sanitārajām telpām vai tās iznīcina;
- d) kaitē cilvēka veselībai, drošībai, normālai zemes vai *likumīgi iegūta īpašuma* izmantošanai;

e) būtiski negatīvi ietekmē ekosistēmu pakalpojumus, ar kuru starpniecību ekosistēma tieši vai netieši veicina cilvēku labbūtību,

kā interpretēts atbilstīgi 6. panta 1. punktam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un 11. un 12. pantam Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.

16. *Indivīdu, grupu un kopienu tiesības uz zemi un resursiem un tiesības uz to, ka tiem netiek atņemti iztikas līdzekļi, kas ietver aizliegumu, iegādāties zemi, mežus un ūdeņus, veicot to izstrādi vai citādi tos izmantojot, ieskaitot atmežošanu, nelikumīgi padzīt no zemes, mežiem un ūdeņiem vai atņemt tos, ja to izmantošana nodrošina personas iztiku, kā interpretēts atbilstīgi 1. un 27. pantam Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un 1., 2. un 11. pantam Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.*

2. CILVĒKTIESĪBU UN PAMATBRĪVĪBU INSTRUMENTI

- Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;

- Konvencija par bērna tiesībām;

- Starptautiskās Darba organizācijas pamatkonvencijas:
- 1948. gada Konvencija par biedrošanās brīvību un tiesību apvienoties aizsardzību (Nr. 87);

- 1949. gada Konvencija par tiesībām apvienoties organizācijās un slēgt koplīgumus (Nr. 98);
- 1930. gada Piespiedu darba konvencija (Nr. 29) un tās 2014. gada protokols;
- 1957. gada Konvencija par piespiedu darba izskaušanu (Nr. 105);
- 1973. gada Minimālā vecuma konvencija (Nr. 138);

- 1999. gada Bērnu darba ļaunāko formu konvencija (Nr. 182);
- 1951. gada Konvencija par vienlīdzīgu atlīdzību (Nr. 100);
- 1958. gada Konvencija par diskrimināciju nodarbinātībā un profesijā (Nr. 111).

VIDES INSTRUMENTOS IEKĻAUTIE AIZLIEGUMI UN PIENĀKUMI

1. **■** Pienākums **■** novērst vai *līdz minimumam samazināt* nelabvēlīgu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, *kā interpretēts atbilstīgi 10. panta b) punktam* 1992. gada Konvencijā par bioloģisko daudzveidību un *attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem* tiesību aktiem, tostarp pienākumi, kas izriet no Kartahenas protokola par dzīvu ģenētiski modificētu organismu attīstīšanu, apiešanos ar tiem, transportēšanu, izmantošanu, nodošanu un izlaišanu brīvībā un Konvencijai par bioloģisko daudzveidību pievienotā 2014. gada 12. oktobra Nagojas Protokola par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un godīgu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas.
2. **■** Aizliegums bez atļaujas importēt, *eksportēt, reeksportēt vai ievest no jūras* sugu īpatņus, kas iekļauti *I–III papildinājumā* 1973. gada 3. marta Konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (CITES), *kā interpretēts atbilstīgi konvencijas III, IV un V pantam*.

3. **■** Aizliegums ražot, *importēt un eksportēt* dzīvsudrabu saturošus izstrādājumus, *kas uzskaitīti* A pielikuma I daļā 2013. gada 10. oktobra Minamatas konvencijā par dzīvsudrabu (Minamatas konvencija), *kā interpretēts atbilstīgi konvencijas 4. panta 1. punktam*.
4. **■** Aizliegums izmantot dzīvsudrabu *vai* dzīvsudraba savienojumus ražošanas procesos, *kas uzskaitīti* Minamatas konvencijas B pielikuma I daļā, *pēc* konvencijā norādītā *atsevišķā procesa* pārtraukšanas datuma, *kā interpretēts atbilstīgi konvencijas 5. panta 2. punktam*.
5. **■** Aizliegums *nelikumīgi* apstrādāt dzīvsudraba atkritumus, *kā interpretēts atbilstīgi Minamatas konvencijas 11. panta 3. punktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/852¹ 13. pantam*.
6. **■** Aizliegums ražot un izmantot ķīmiskas vielas, *kas uzskaitītas* 2001. gada 22. maija Stokholmas Konvencijas par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (NOP konvencija) A pielikumā, *kā interpretēts atbilstīgi konvencijas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktam un* Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2019/1021².

¹ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/852 (2017. gada 17. maijs) par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008 (OV L 137, 24.5.2017., 1. lpp.).*

² *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1021 (2019. gada 20. jūnijs) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (OV L 169, 25.6.2019., 45. lpp.).*

7. ■ Aizliegums *nelikumīgi* pārkraut, savākt, uzglabāt un apglabāt atkritumus, *kā interpretēts atbilstīgi* NOP konvencijas *6. panta 1. punkta d) apakšpunkta* i) un ii) punktam *un Regulas (ES) 2019/1021 7. pantam*.
8. ■ Aizliegums importēt *vai eksportēt* ķīmisku vielu, kas minēta III pielikumā 1998. gada 10. septembra *Roterdamas* Konvencijai par procedūru, saskaņā ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām ķīmiskām vielām un pesticīdiem (*UNEP/FAO*), *kā interpretēts atbilstīgi konvencijas 10. panta 1. punktam, 11. panta 1. punkta b) apakšpunktam un 11. panta 2. punktam un kā norādījusi* konvencijas puse, kura ir importētāja *vai eksportētāja*, atbilstīgi iepriekš norunātas piekrišanas (*PIC*) procedūrai.
9. ■ Aizliegums *nelikumīgi* ražot, *patērēt, importēt un eksportēt kontrolējamās* vielas, kas minētas *A, B, C un E* pielikumā *Monreālas protokolam par vielām, kas noārda ozona slāni*, kurš pievienots Vīnes Konvencijai par ozona slāņa aizsardzību, *kā interpretēts atbilstīgi* Monreālas protokola *4.B pantam un licencēšanas noteikumiem, kas paredzēti attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamos tiesību aktos*.

10. **■** Aizliegums eksportēt bīstamos *vai citus* atkritumus, *kā interpretēts atbilstīgi 1. panta 1. un 2. punktam* 1989. gada 22. marta Bāzeles Konvencijā par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu (Bāzeles konvencija) un **■** Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1013/2006³:
- a) *konvencijas* pusei, kas ir aizliegusi šādu bīstamu un citu atkritumu importu, *kā interpretēts atbilstīgi* Bāzeles konvencijas *4. panta 1. punkta b) apakšpunktam*;
 - b) valstij importētājai **■**, kas nedod rakstisku piekrišanu konkrētajam importam, gadījumā, ja minētā valsts importētāja nav aizliegusi šādu bīstamo atkritumu importu, *kā interpretēts atbilstīgi* Bāzeles konvencijas *4. panta 1. punkta c) apakšpunktam*;
 - c) valstij, kas nav Bāzeles konvencijas puse, *kā interpretēts atbilstīgi* Bāzeles konvencijas *4. panta 5. punktam*;
 - d) valstij importētājai, ja šādi bīstami atkritumi vai citi atkritumi netiek izmantoti ekoloģiski pamatotā veidā valstī importētājā vai citās valstīs, *kā interpretēts atbilstīgi* Bāzeles konvencijas *4. panta 8. punkta pirmajam* teikumam.

³ *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1013/2006 (2006. gada 14. jūnijs) par atkritumu sūtījumiem (OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.).*

11. **■** Aizliegums eksportēt bīstamos atkritumus no valstīm, kas uzskaitītas Bāzeles konvencijas VII pielikumā, uz valstīm, kuras nav uzskaitītas VII pielikumā, *attiecībā uz darbībām, kas uzskaitītas Bāzeles konvencijas IV pielikumā, kā interpretēts atbilstīgi Bāzeles konvencijas 4.A pantam un Regulas (EK) Nr. 1013/2006 34. un 36. pantam ■* .
12. **■** Aizliegums importēt bīstamos atkritumus un citus atkritumus no valsts, kas nav Bāzeles konvencijas puse *un nav to ratificējusi, kā interpretēts atbilstīgi Bāzeles konvencijas 4. panta 5. punktam* .
13. *Pienākums novērst vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz īpašumiem, kas apzīmēti kā dabas mantojums, kā definēts 1972. gada 16. novembra Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (Pasaules mantojuma konvencija) 2. pantā, kā interpretēts atbilstīgi Pasaules mantojuma konvencijas 5. panta d) punktam un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem.*

14. *Pienākums novērst vai līdz minimumam samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz mitrājiem, kā definēts 1. pantā 1971. gada 2. februāra Konvencijā par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi (Rāmsaras konvencija), kā interpretēts atbilstīgi Rāmsaras konvencijas 4. panta 1. punktam un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem.*
15. *Pienākums novērst kuģu radīto piesārņojumu, kā interpretēts atbilstīgi 1973. gada 2. novembra Starptautiskajai konvencijai par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar 1978. gada protokolu (MARPOL 73/78). Tas ietver:*
- a) *aizliegumu izvadīt jūrā:*
- i) *naftu vai naftu saturošu maisījumu, kā definēts MARPOL 73/78 I pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts atbilstīgi MARPOL 73/78 I pielikuma 9.–11. noteikumam;*
- ii) *kaitīgas šķidrās vielas, kā definēts MARPOL 73/78 II pielikuma 1. noteikuma 6. punktā, kā interpretēts atbilstīgi MARPOL 73/78 II pielikuma 5. un 6. noteikumam; un*

iii) notekūdeņus, kā definēts MARPOL 73/78 IV pielikuma 1. noteikuma 3. punktā, kā interpretēts atbilstīgi MARPOL 73/78 IV pielikuma 8. un 9. noteikumam;

b) aizliegumu attiecībā uz tādu nelikumīgu piesārņojumu, ko izraisījušas kaitīgas vielas, kuras pa jūru pārvadā iepakotas, kā definēts MARPOL 73/78 III pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts atbilstīgi MARPOL 73/78 III pielikuma 1.–7. noteikumam; un

c) aizliegumu attiecībā uz nelikumīgu piesārņojumu, ko izraisījuši atkritumi no kuģiem, kā definēts MARPOL 73/78 V pielikuma 1. noteikumā, kā interpretēts atbilstīgi MARPOL 73/78 V pielikuma 3.–6. noteikumam.

16. Pienākums novērst, mazināt un kontrolēt jūras vides piesārņojumu, kas rodas atkritumu izgāšanas rezultātā, kā interpretēts atbilstīgi Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas (UNCLOS) 210. pantam un attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamiem tiesību aktiem.
